સરનામેએ રાઝે યઝદાની

યાને

(ખોદાઈ ભેદોનું મથાળું.)

બયઝદાન કે હરગેઝ નબીનદ બેહેસ્ત

હરાકું ન દારદ રહે જરદોહોસ્ત.

ફીરદોસી.

અર્થ.—ખોદાના કસમ ખાઈને કહુંછું કે જે કોઈ જરથોસ્તી ધર્મ ન ધરાવે તે બેહસ્તનો રસ્તો કદી જોય નહીં.

ફારસી પરથી તરજુમો કરનાર

પાલનજી જીવનજી ભીમજીભાઈ હાટરયા,

ફારસી માસ્તર.

સને ૧૨૫૫ યજદેજરદી—સને ૧૮૮૬ ઇસ્વી.

ફારસી સાથે કી૦ ૨ ના.—છુટક નકલ પાંચ આના.

૨૫૮૯

સરનામેએ રાઝે યઝદાની.

યાને

(ખોદાઈ ભેદોનુ મથાળું)

જેમાં

નવજોતની ક્રીયા, સુહરેહ તથા કુસ્તીના ભેદો અને તે પરથી ઉપજાવેલી ઉત્તમ નસીહતો; અશો જરથોશ્ત સાહેબની લાવેલી ચીજોનો ખુલાસો તથા બંદગીની રીત વગરેની બીના આવેલી છે.

ફારસી પરથી તરજુમો કરનાર

પાલનજી જીવનજી ભીમજીભાઈ હાટરયા,

ફારસી માસ્તર.

મુંબઈ:

ઈંડીયન પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં છાપીછે.

સને ૧૨૫૫ યજદેજરદી—સને ૧૮૮૬ ઈસ્વી.

માનવંત મેહેરબાન સખી શેઠજી સાહેબ

શેઠ દીનશાજી માંણેકજી પીટીટ

જે. પી.,

શ્રી ઈરાંન દેશના ગરીબ જરથોસ્તીઓની હાલત
સુધારવા નેમવામાં આવેલી મંડલીના સરન-
શીન, પારસી પંચાતના ફંડના ટ્રસ્ટી,
ઈત્યાદી, ઈત્યાદી.

એમને

ધર્મને લગતી કેતાબનો ફેલાવો કરવાની તેમની

દેલસોજીને માટે

આ કેતાબ મોટા માન સાથે

તાબેદાર અને નમનતાઈ ભરેલા ખાકસાર

પાલનજી જીવનજી ભીમજીભાઈ હાટરયાએ

અર્પણ કીધીછે.

બનામે શેદાનશીદ પાક

યાને

પાક ખોદાના નામથી સરૂ કરૂં છું.

દીબાચો.

આ નાહાની કીતાબનો તરજુમો કરનાર ખાકસારે ઈસ્વી સન ૧૮૮૪માં જે "શેહનશાહ હોશંગવાલી જાવીદાને ખેરદ તથા પુરાતમ પારસી પાદશાહઓની નસીહતો" એવે નામની કીતાબ છપાવી બાહાર પાડીછે તેના દીબાચામાં જણાવ્યું છે કેઃ— શ્રી ઈરાંણ દેશમાં રેહનારા ગરીબ જરથોસ્તીઓની હાલત સુધારવાં સારૂ સ્થાપવામાં આવેલી મંડલીની તરફથી તેમાં મૂખ્ય કરી સખી વજુદ માનવંત શેઠ નસરવાનજી માંણેકજી પીટીટ તથા બીજાઓને પૈસે ઈસ્વી સને ૧૮૬૫માં શ્રી તેહરાનમધે માનવંત શેઠ માંણેકજી લીમજીભાઈ હાટરયાના તાબા તલે "દેહશની દબીરસ્તાને માઅદીઅસનાન" નામની બોરદીંગ સ્કુલ સ્થાપવામાં આવી હતી. ત્યાં કેટલીએક બાબદોની કેળવણી હાસેલ કરી પ્રથમ પ્રખ્યાત થનાર મીરજાં બેહરામે રૂસતમે ખસરૂ નસરાબાદી નામનો ઈરાની જરથોસ્તી હતો. તે ગ્રહસ્થે મજકુર નામદાર શેઠ માણેકજી લીમજીભાઈના મહાભારત કેતાબખાના મધેની કેટલીએક ફારસી જુની ધર્મસંબંધી ચોપડીઓ પરથી ઈસ્વી સન ૧૮૭૪ માં "સરનામેએ રાઝે યઝદાની" નામની ફારસી કીતાબ રચી મરહુમ શેઠ મેરવાનજી ફરાંમજી પાંડે, કે જે સાહેબે ઈરાંનીઓના હકમાં ભારી એરબાબી બટલાવ્યા સાથે અગણીત સુદરેહઓ ગરીબ ઈરાંનીઓને વેહેંચી આપવા મોકલાવ્યા હતા તેવણને અર્પણ કીધી હતી. શ્રી તેહરાંનમાં મુસલમાંની લખાણો શિવાય બીજા કોઈ પરકોમના—

ઓના ધર્મ પુસ્તકો છપાઈ નહી શકવાને લીધે તે મજકુર ગ્રહસ્થે એ ચોપડી શ્રી મુંબઈ મોકલાવી છપાવવાનો એરાદો કીધો હતો પણ માયા ભાયગે તે કામેલ શખસ ૨૫ વર્ષની ટુક ઉમરે શ્રી તેહરાનમધે તા૰ ૫ મી અકટોબર સન ૧૮૭૯ને દને મરણ પામયો જે વેલા આ કમતરીન પોતાની બીજી મુસાફરીએ ત્યાં હાજર હતો. તે પછે એ રેસાલો ફારસી અથવા તેનો ગુજરાતી તરજુમો અત્રે શ્રી મુંબઈમધે છપાવી બાહાર પાડવાના હેતુથી શેઠ માણેકજી હાટરીઆએ અત્રે એક બે ગ્રહસ્થો પર એ મજકુર રેસાલાની ખરી નકલો મોકલાવી હતી પણ તે સાહેબો-એ પોતાના બોહોલાં કામોની રોકાણને સબબે તે ઉપર કસું ધ્યાન નહીં આપી શકવાથી મજકુર શેઠેબી તે કામ કોઈ બીજી સારી જોગવાઈ અને તક ઉપર મુલતવી રાખયું હતું.

શ્રી તેહરાનમધેની મજકુર બોરદીંગ સ્કુલ જે આગલ પડી ભાગી હતી તેનું કામ ફરી તારીખ ૨૧ મી નવેમબર ૧૮૮૨ થી સરૂ થવે હાલે શ્રી તેહરાનમધે મજકુર શેઠની દેખરેખ હેઠલ ૧૪–૧૫ છોકરાઓ જે શિખેછે તેઓને શિખવવા*તથા પોતાની આગલી મુરાદ પાર પાડવાના વિચારથી હાલે તે "**સરનામેએ રાઝે યઝદાની**" ની એક સુધ નકલ એ સાહેબે છપાવા મોકલાવી તે અસલ ફારસી નકલ સો તથા ગુજરાતી તરજુમાની નકલ સો આગમજ ખરીદવાનું લખી જણાવ્યાથી તથા એ સાહેબની સુભ ધારણા પાર ઉતરવાના હેતુ મુજબ તે અસલ ફારસી કેતાબ મરહુમ શેઠ મેહરવાનજી ફરામજી પાંડેને અર્પણે છપાવી તથા રંજ ખેંચી બનતાં સુધી ગુજરાતી બાશાને અનુસરતી એબારતે અને દરેક નાહના મોટાઓને સમજ પડતી રીતે તરજુમો કરી માનવંત સરફરાજ શેઠ દીનશાહજી માંણેકજી પીટીટને અર્પણ કરી છપાવી છે.

જરથોસ્તી ધર્મના દરેક મોબેદ તેમજ દસ્તુર સાહેબોને બારે

---

* જુઓ શ્રી ઈરાણદેશના રેહનારા ગરીબ જરથોસ્તીઓની હાલત સુધારવાના ફંડના ઊપજ નીપજનો હેવાલ નંબર ૯ ને પાને ૨૦ મે.

નમનતાઇથી અરજ કરવામાં આવેછે કેઃ—દરેક બેહદીન અથવા ઓબેદોના બાળકોને જે પરસંગે તેઓ નવજોદની ક્રિયા કરી સુદરેહ પેહરાવવા જાય તે મીજલસમાં સુદરેહ પેહરાવી રહ્યા બાદ આ રેસાલામાં તેમાં મુખ્ય કરી ભાગ બીજા અને ત્રીજામાં સમાયલી એકંદર ૨૧ શિખામણો ટુકમાં અથવા જેમ છે તેમજ તે બચ્ચાંના ધ્યાનમાં ઉતરે તેવી રીતે કહી સંભલાવવી; કારણકે બચ્ચાંને એ પ્રસંગે આવી ઉમદા બાબદો બીજી વ્યરથ બાબદો સમજાવ્યા કરતાં વધારે અગત્યનીછે જેથી તે બાળકો એક તરફથી એવું સમજેકે તેઓના આંગપર પેહરણ જેવું કપડું (સુદરેહ) શા કારણને માટે ઓળખવામાં આવેછે તથા ઉનની વણેલી દોરી (કુશ્તી) શું કરવા તેઓને કમરે બાંધે છે. બીજી તરફથી તેઓ ઉમરે પુગી કોઇ પરકોમનાઓની ધર્મી ચોપડી વાંચી એ સુદરેહ કુશ્તી ઉપરથી મન ઉતારો કરે નહીં, અને જ્યારે તેઓ એમ સમજે કે આવા એક દેખઇતાં સુદરેહ કુશ્તીના વસ્તરમા આટલા બધા ઉમદા અને ઉત્તમ ભેદો તથા શિખામણો અને સરખામણીઓ સમાયલીછે તો બીજી ક્રિયા, ભણતર તથા આલાતોમાં કેહવા ઉત્તમ ભેદો અને ફીલસુફીઓ સમાયલી હશે.

અગર જો અત્રે શ્રી મુંબઇ તેમજ દેશાવર ખાતેની કોઇબી જરથોસ્તી સ્કુલમાં તેના મુતવલીઓ, બાળકોને આ ચોપડી શિખવવાની ખાહેશ બતલાવશે તો બાળકોને બેશક જે ઉમદા કપડું તેઓ પેહરેછે તેના ખરા ભેદનો વિચાર તેઓના કુમળાં મગજમાં પેવસ થશે તથા આગલ ચાલતાં તેઓ આપણાં બરહક ધર્મની ખુબીઓ પીછાણનાર બનશે અને વળી એમાં સમાયલી શિખામણો પરથી થોડી ઘણી નેકનીવી મેળવી લોકો સાથે ભલા વર્તણુકથી ચાલવાનું શિખશે.

આ ગુજરાતી રેસાલાની પુથે મજકૂર કાબેલ શખસનો લખેલો અસલ ફારસી રેસાલો સારા દશકતે છપાવી જોડવામાં આવ્યોછે માટે જો અત્રેની તેમજ દેશાવર ખાતેની ફારસી

મદરેસાઓ અને સ્કુલોમાં જ્યાં એ ભાષાનું જ્ઞાન આપવામાં આવેછે ત્યાં આ ફારસી કીતાબ ચલાવવામાં આવેતો મુખ્યેકરી જરથોસ્તી છોકરાઓને તે ભારે ઉપયોગી થઇ પડસે તે એકે પર કોમનાઓ તથા તેમના ધર્મને લગતી બાબદો તેઓના શિખવામાં આવે તેના કરતાં પોતાના મોતેબર ધર્મની જાણવા લાયક બીના શીખવા સાથે સ્વચ્છ ફારસી ભાષાની માહીતગારી મળશે.

શેહનશાહ નુશીરવાન ફરમાવે છે કે:—"અધર્મીઓનો વીશવાસ કરવો નહી કારણકે જે કોઈ ખોદાનો હક પુરો ન પાડે તે બીજાઓનો હક શું જાળવે?" પણ જે વેળા પોતાના પવિત્ર ધર્મી બાબદોકે જેમાં ખોદાનો હક, પોતાનો હક અને પારકાનો હક પુરા પાડવાનું સમાવલુંછે તે અગરજો બચ્ચાંઓને નાહાનપણથી નહી શિખવાં તેની વતી પ્રથમથીજ પર કોમનાની ભાશા શિખવવા મુકેછે તો તે બચ્ચાંઓ આગલ ચાલતાં એ હકો પુરા પાડવાનું અને પોતાના ધર્મપર ખરી લાગણી રાખવાનું કેહવી રીતે શિખે? કદી શિખે નહી અને તેમ ન શિખી ધર્મના ફરમાનો મુજબ ચાલે નહી તો માત્ર સુદરેહ કુસ્તી ધરાવવાથી ખરો જરથોસ્તી ગણાતો નથી તથા ખરી રીતી પ્રમાણે સવર્ગે પોહચતો નથી. હજરત અશો જરથોસ્ત સાહેબ પોતે પોતાના "ગુરેહ બાસ્તાન" નામામાં ફરમાવે છે કે:—ભલો અને બુંડો ખવાસ દરેક માણસોમાંછે, માટે જે કોઈ બુંડો ખવાસ તજી ભલો ખવાસ મેળવવા ચાહેતો તે માહરી જંદ અવસ્તા વાંચે અને તેના ફરમાન પ્રમાણે ચાલે. અગરજો તે ફરમાનો પ્રમાણે ચાલે તોજ તેનો આત્મા જે હદમાંથી અત્રે નીચે આવ્યોછે તેજ હદમાં શરીર તજ્યા પછે પાછો જઇ મળે એટલે સવર્ગે પોહોંચે.

ટુકમાં હાલે જે આપણા જરથોસ્તી સાહેબોના તથા તેઓના બાળકોના એકીન સુસ્ત થતા જવાના સાંધણા જે હાલે જોવામાં આવેછે તેજ રવેસો અગરજો વધુ વરસ ચાલુ રહેતો આગલ ચાલતાં એ ધર્મ તદન નાબુદ થાય એવો [illegible]

રહેછે. માટે જરથોસ્તી ધર્મના દરેક દસ્તુર, દાવર, મોબેદ, કબીલાના આગેવાન અને ઉસતાદોને આ કમતરીન ખાકસારની એલતેમાસ એ છે કે જ્યાં સુધી માથા ભાયગના માથા વિચારે જડ પકડી નથી ત્યાં સુધી તે જડને તેની બુનમાંથી ઉખેડી નાખવાના ચાંપતાં ઉપાયો લેવા અને વારંવાર બનતાં સુધી ધર્મ બોધ પોતે સમજી તેનો ફેલાવો કરવાને સદા કોશેશમાં રહેવું જેથી જરથોસ્તી ધર્મ જેહવો અસલ પોતાની બુલંદી પર હતો તેહવો પાછો આવ્યા વગર રેહશે નહી.

એ અસલ ફારસી રેસાલાનો રચનાર મજકુર મરહુમ ઈરાની મીરજાં બેહરામે લખેલા ફારસી દીબાચો ઘણો લંબાણ હોવાથી અત્રે ગુજરાતીમાં લેવાને દરૂસ્ત ન ધારી અસલ ફારસી કેતાબ જે છપાવી આ સાથે બાહાર પાડવામાં આવીછે તે મધેજ રેહવા દીધોછે.

આ ખાકસારે ગુજરાતી તરજુમા કીધેલી કીતાબની હાથની લખેલી એક નકલ મેહરબાન મુરબી્બીજી દસ્તુરજી સાહેબ દસ્તુર જામાસ્પજી મીનોચેરજી જામાસ્પ આસાના, M. A, PH. D. ને તપાસને માટે આપવામાં આવી હતી. તેવણ સાહેબે એ પર પોતાનો વખત રોકી તા૦ ૪ થી અકટોબર ૧૮૮૫ ને દીને એક ભલું મત લખી આપ્યું હતું જે આ કીતાબમાં દાખલ કરી એ સાહેબનો ઉપકાર માનુછું.

વળી આ કમતરીન ખાકસારના મુરબ્બીજી મેહરબાન શેઠ હોરમસજી મેહરવાનજી નાળયરવાલા જેવણ જેમ હમેશાં આ કમતરીન પર આભાર કરતા આવ્યા છે તેમજ આ નાહની ચોપડી બાહાર પાડવામાં કેટલીએક રીતની મદદ કરેલે આ પ્રસંગે એ મેહરબાન શેઠજીનો ઉપકાર માનુછું.

આશા રાખુછું કે અગરજો કોઈ સાહેબને આ નાહની કીતાબમાં કસી ખોડ ખાપણ નજર આવે તો મેહરબાનીની રાહે હમોને ચેતવવાની તસદી લીએ. જેથી અગર જો બીજી આવૃતી છપાવવી પડેતો તે બીના તે સાહેબના નામ સાથે લેશું.

એ રસાલા બાબે અપાયલાં મત.

શ્રી મુંબઈ, રોજ ૧૭ મો માહા ૧ લો સને ૧૨૫૫.

તા૦ ૪ થી અકટોબર સને ૧૮૮૫.

મેહરબાન બાઈ સાહેબ,

પાલનજી જીવનજી હાટરીઆ જોગ,

તમો સાહેબે "સરનામેએ રાઝે પઝદાની" યાને ખોદાના ભેદોનું મથાલું અથવા પઝદાની ભેદમાં દાખલ થવાની સરૂઆતની ક્રિયા—એવે નામના એક ફારસી રેસાલાની હાથની લખેલી નકલનો તરજુમો અમારી તપાસને માટે મોકળયો હતો તે હમોએ તપાસી વાંચયો છે.

આટલું તો ખરૂં છે, કે એ લખાણમાં સુદરેહ કુસ્તીની બાબત વીશે જેટલી આપણે જાણીએ છીએ તે કરતાં કેટલાક વધારે ભેદો સમાવેલા છે અને વળી તે ભેદોની સાથે કેટલીક નસીહતો લાગુ પાડી છે. તમો જો એ તરજુમો છપાવી બાહાર પાડો તો તેથી આપણા ટોળાની તેની એવી દામાદોલ હાલતના વખતમાં ઘણી સારી સેવા બજાવેલી કેહવાય. એ તરજુમો નીશાલે શિખતા મોટી તથા નાહાની વયના બાલકોને માટે છપાવી બાહાર પાડવામાં આવે તો તે ઘણોજ ઉપયોગી થઈ પડે. આએ ટકે હમો તમોને સુચના કરીએ છે—એકે એ તરજુમાંમાં કેટલાક ખુલાસાની અગત્ય છે તે તમો જરૂર કરી તેની ઉપર ધ્યાન આપશો.

વળી જો એ રેસાલો જેમ અસલ ફારસીમાં છે તેમજ છપાવો અને તે જો આપણી મુલ્લાં ફીરૂજ મદરેસા તથા તેવીજ બીજી અત્રેની તથા દેશાવરોની મકતબો જ્યાં ફારસી ભાશાનો હાલ વધારે અભયાસ કરાવવામાં આવે છે ત્યાં જો મજકુર રેસાલો વર્ગના પાઠ તરીકે ચલાવવામાં આવે તો તેથી

બે રીતના ફાયદા થાય; એક તો એ રેસાલો વાંચવાથી તેઓ પોતાના પવિત્ર મજહબની ખુબી સમજે અને બીજું તો તેઓ સ્વચ્છ ફારસી ભાષા (pure Persian) જાણે; સબબ કે એ રેસાલામાં આરબી ભાશાનો એક પણ લોગત આવેલો નથી. તમો ભાઈ આપણ જરથોસ્તીઓથી સદન-તર નહી જાણીતી ફારસી પુસ્તકોનો તરજુમો કરી છપાવી બાહાર પાડોછો તેથી હમો ઘણાજ ખુશી છીએ. ખોદાતાલા તમો ભાઈને આ કામમાં જસ આપી સફલ કરે એવી હમારી દોઆ છે. એંજ મકસદ.

લા૦ દોઆગો

જામાસ્પજી દસ્તુર મીનોચેહરજી,

M. A., PH. D.

પુના, દસ્તુર હાલ.

રોજ ૨૪ મો માહા ૧ લો સને ૧૨૫૫ યઝદેજરદી.

આય સરટીફીકેટને લગતી "**સરનામે રાએ યઝદાની**" નામના ચોપડી ભાઇ પાલનજી જીવનજી હાટરયાની દર-ખાસ્તથી મેં વાંચી જોઇછે. એનો પેહલો ભાગ હાલમો આપણા લોકોમાં "નોજુદ" થવાનો રેવાજછે તેજ મુજબ લખેલો જ-ણાયછે; બીજા ભાગોમાં સુદરે કુસ્તીના ભેદો તથા બીજી ચીજો ઉપરથી ઉપજતા વિચારો અને તેને અનુસરતી આછી શિ-ખામણો લખીછે જે તપાસી જોતાં મહને ઘણી નેક અને માઆ-ફ્કુલ જણાયછે.

લા૦ હોશંગ જામાસ્પજી દસ્તુર.

પનામે યઝદાન.

ભાગ પેહેલો.

સુદરેહ કુશતી પેહરવાના ફાયદા અને તે પેહરાવવાની રીત.

પ્રથમ માઝદીઅસની ધર્મના ફરમાન મુજબ ક્રિયા કરી સુદરેહ પેહરનારને "નોવઝાદ" કહે છે; કારણ કે તે આગમજ તે સુદરેહ પેહરનાર બાળક નાદાન અને જરથોશતી ધર્મની હસ્તીમાં ન હોય એવું હતું, પણ જ્યારથી તે (ધર્મરીતી જાણવાની) સુધીમા આવી એ ભલાં ધર્મમાં દાખલ થવાનુ પેહેલું પગલું ભરી સુદરેહ કુશતી પહેરેછે ત્યારથી તેને "નોવઝાદ" યાને ધર્મમાં નવો જન્મ લીધેલો કરી કહેછે. જોકે "નોવઝાદ" એટલે નવો જોતી એ બોલ આપણામાં હેરબદ થનાર મોબેદના છોકરાને લાગુ પાડવામાં આવછે, તોપણ મજકુર બોલ ધર્મના ફરમાન મુજબ પ્રથમ સુદરેહ કુશ્તી પેહરનારને વધારે અનુશરતો ગણાયછે.

જ્યારે દરેક બેહેદીનનું બાળક સાત વરસ અને ત્રણ મહીનાની ઊમરનું થાય ત્યારે તેણે નેરંગ કુશ્તી બાંધવાના તથા સરોશ બાજ વગેરેના દરેક ઘટતા અવસ્તા શિખી, સુદરેહ પહેરવો જોઈએ. અગરજો તેટલી વયમાં તે નહી

શિખે (યાને જરથોશ્તી ફરમાન પ્રમાણે સુદરેહ પેહરવાને લાયક નહીં હડે) તો નાચારીએ ચાદ વરસ અને ત્રણ માસની ઊમરે પુગતામાં (ઘટતા અવસ્તા જાણવા સાથે સુદરેહ કુશ્તીના ભેદોને હડે ગાખી) સુદરેહ કુશ્તી પેહરવોજ જોઈએ. કારણ કે જે કોઈ ઊપલી ઊમરની હદ સુધી પુગે અને શરીર પર સુદરેહ કુશ્તી ધરાવતો ન હોય, તે અગરજો ઘણાક સવાબના કામો કરે અથવા ધર્મના ફરમાનો બજાવે, તોપણ તે કામો માઝદીઅસની ધર્મને લાયકનાં ગણાઈ શકતાં નથી અને તે સવાબો તેના રવાંનને પુગી શકતાં નથી.

* જે બેહેદીન, જરથોશ્તી ધર્મને ખરાં એકીનથી કબુલ કરી પોતાના શરીરપર સુદરેહ પેહરે, અને કમરે કુશ્તી બાંધે (તથા તેના ભેદો જાણી તે મુજબ ચાલે) તે આ દુન્યામાં નામીચો બની પેલી દુન્યામાં નેક છુટકારો પામે; અને ગચુમરદથી તે સેહુશાન (એટલે અવલથી આખેર) સુધીનાં નેક કરતુકવાલાં માણસો (ની માફક સવાબકાર બની તેઓ) માં સામેલ થાય.

ફારસી દુઆ.

પાક યઝદાન બહાનરા બનીકી યાવર વ રાહબર બાદ.

અર્થ.—પાક યઝદાન ભલાઓને નેકીમાં મદદગાર અને રસ્તો દેખાડનાર થાય.

---

* જુવો ઈરાનશાહ બીન ઈજદયાર બીન તેશતરયાર બીન આદરબાદે મારેસપંદગી બનાવેલી "શાયસ્ત નાશાયસ્ત" ની કેતાબમાં.

પ્રથમ સુદરેહ પેહેરાવવાની રીત એછેકે :—યોજદાથરેગર મોબેદ તે સુદરેહ પેહેરનારને ધર્મની ઘટતી ક્રીયા મુજબ ‘નાહાન’ નહવડાવી તેનું શરીર પાક કરી, લેંગો અને તોપી પહેરાવી, તેનું અંગ એક સફેદ કપડાંના કટકાથી ઢાંકે, અને તે જગયાએથી સુદરેહ પહેરાવવા માટે ચોકસ ગોથવી રાખેલી પાક સફાઈ ભરેલી જગ્યાએ લાવી, ઊગમણ દીશા તરફ મોંઢું કરાવી, તે સુદરેહ પેહરનાર બાલકને બેસાડે, અને તેની સામે સુદરેહ પેહરાવનાર મોબેદ યા દસ્તુર બેસી બંને સાથે પતેત પઢે. ત્યાર પછે તે બેઊ પોતાની જગ્યાએ ઊભા થાય, અને તે મોબેદ યા દસ્તુર સુદરેહની ફરેચલી વાળી પોતાના બે હાથે (સુદરેહની બે બાંય ધરી, પેહરનારના બંને હાથ પોતાના હાથમાં) લેઈ સાથે એક સાદે પઢે.

બનામે ઈજદ બખશાયંદેહ બખશાયશગર મહેરબાન. શ(ુ)રસતઈઆ ચિસતઈઆ મજદદાતઈઆ અષઓનઈઆ. દએનઈઆ વંઘહુઈઆ માજદયઅસનોઇશ. દીન બેહ રાસ્ત. વ દરૂસ્ત. કે ખોદાઇ બર ખલક ફરેસતાદેહ. ઈન હસ્ત કે જરથુસ્ત આવોરદેહ અસ્ત. દીન દીનેજરથુસ્ત. દીનેઅહુરમજદ. દાદે જરથુસ્ત. ઈઅથા અહુ વેરઈઓ(૧) *પઢતાં તે સુદરેહની બે-

* એ “નોવઝાદ”ની ક્રીયામાં મજકુર રજીરતહ્આઓના કરતાં હજશનેનાં બારમાં હામાં આવેલા જંદ અવસ્તાનો દીનનો કલમો તે બચાં પાસે પઢાવવો વધારે અગત્યનો અને લાયક જણાય છે. તેનો ખુલાસો જુવો એ૦ કા. એ. કાંગાના ખોરદે અવસ્તાને પાને ૨૮૦ મે.

ઊ બોંયમાં તે બચાંનો હાથ લેઈ **શીઈઓથે નનામ** આવે ત્યારે તેના ગલામાં પેહરાવી, **ઈઅથા અંહુ વેરીઓ** પુરો પઢે. પછે તે સુદરેહ પેહરાવનાર તે બાલકની પાછલ ફરી પોતાના જામાની બે બોંયના છેડા તેના હાથમાં આપી, (કુશતીને વચમાંથી બેવડી કરી પોતાના ડાબા હાથના અંગુઠામાં લઈ જમણે હાથે ગુ-લતી પકડી) બેઉ જણ સાથે પઢે.

પનામે ઈઅજદાન અહુરમજદ ખોદાઇ અવ-જુની ગુરજે ખુરહે અવજાઈઆદ. દાદાર અ-હુરમજદ. રઈઉમંદ. ખુરહેમંદ. મીનોઆંનમી-નો. અરેતુમ બેરેસાદ. અજ હમા ગુનાહ પતેત પશેમાંનોમ. અજ હરવસતીન દુશમત. દુજૂ-ખત. દુજવરેશ્ત. મેમ ૫ ગેતી મનીદ. ઉઇમ ગોશ્ત. ઉઇમ કરદ. ઉઇમ જસત. ઉઇમ બુન બુદ ઇસતેદ. અજ આંન ગુનાહ. મનશની. ગવશની. કુનશની. તની રવાંની. ગેતી મીનો-આંની. ઉખે અવાખશ. પશેમાંન ૫ સે ગવશની ૫ પતેત હોમ. ખશનઓથર અહુરહે મજ-દાઉ તરોઇદીતે. અંઘ્રહરહે મઇનીઓઉશ. હઇથીઆ વરેશતાંમ. હીઅદ વસના. ફ્રશો-તેમેમ સતઓમે અશેમ. અશેમ વોહૂ. (૧)

ફ્રસતુઇએ હુમતોઇ બીઅસચા. હૂખતોઇ બીઅસચા. હવરેશતોઇ બીઅસચા. માંથવોઇ બીઅસચા. વખેદવોઇ બીઅસચા. વરશત-વોઇ બીઅસચા. અઇબે ગઇરીઆ દઇથે.

વીસપા હુમતાચા હૂખતાચા હ્વરશતાચા. પઈર્તેરેચીઆ દઈથે વીસપા. દુશમતાચા દુજૂખતાચા દુજવરેશતાચા. ફરા વીરાહી અમેશા સ્પેંતા. ઈઅસનેમચા વહમેમચા. ફરામનંઘહા. ફરા વચંઘહા. ફરા શીઅઓથના. ફરા અંઘહાઉઈઆ. ફરા તનવસચીદ ખખીઆઉ ઉશતનેમ. સતઓમે અશેમ. અશેમ વોહૂ (૩)

ફરવરાને મજદ ઈઅસનો જરથુશતરેશ. વીદએવો અહુરહે દકએશો (ગેહ પઢે) ફરસસતઈઅએચ. અહુરહે મજદાઉ રએવતો ખરેનંઘહતો. ખશનઓથર ઈઅસનાઈચ. વહમાઈચ. ખશનઓથરાઈચ. ફરસસતઈઅએચ. ઈઅથા અહુ વઈરીઓ જઓતા ફરામે મરૂતે. અથારતુશ અશાદ ચીદ હચ ફરા અશવ. વીદવાઉ મરઓતુ.

પેરેસદ જરથુશતરો અહુરેમ મજદામ. અહુરમજદ ખોદાઇ. (નમતું અને કુસ્તી પઓડી પઢતું.) હેરેમનાંન અવાદશાંન. દુર અવાજ દાશતાર. જદ શેકસતેહ બાદ. હેરેમન દેવાંન. દરૂજાન. જાદુઆન. દરવંદાન. કીકાંન. કરપાંન. સાસતારાંન. ગુનેહગારાંન. આશમોગાંન. દરવંદાંન. દુશમના ફરીઆંન. જદ શેકસતેહ બાદ. દુશ પાદશાહાંન અવાદશાંન બાદ. દુશમનાં સતાહ બાદ. દુશમનાં અવાદશાં બાદ. અહુરમજદ ખોદાઇ. (નમતું.) અજ-

હુમા ગોનાહ પતેત પશેમાંનુમ. અજ હરવ-સતીન દુશમત. દુજૂખત. દુજુઅરશત. મેમ પ ગેતી મનીદ. ઉઇમ ગોશ્ત. ઉઇમ કરદ. ઉઇમ જ-સાત. ઉઇમ ખૂન ખુદ ઇસતેદ. અનઆંન ગોનાહ. મનશની. ગવશની. કુનશનો. (એ છેલા તરણ બોલ પઢતાં પઢતાં કુશતીના બેઉ ભાગ સરખા કરી બેઉ હાથમાં જુદતા પકડે) તની રવાંની. ગેતી મી-નોઆંની. ઉખે અવાખશ. પશેમાન પ સે ગવશની. પ પતેત હોમ. ખશનઓથર અ-હુરહે મજદાઉ. (નમવું.). તરોઇદીતે. અંઘરુ-રહે મેઇનીઓઉશ. હઇથીઆ વરશતાંમ. હી-અદ વસના ફરશોતેમેમ. સતઓમે. અશે-મ વોહૂ (૧) પઢતાં કમર ઊપર કુશતીના બે આંટા વીટાળી ઈઅથાઅહુ વેરીઓ (૨) પેહલા ઈઅથા અહુ વેરીઓનીશીઓથનનામ પઢતાં, પેહલે આગલ જમણે હાથે ગાંઠ વાળે અને બીજા ઈઅથા અહુ વેરી-ઓના શીઓથનનામ પઢતાં ડાબે હાથે બીજે ગાંઠ વાળે, પછે કુશતીનો ત્રીજો આંટા કમર ઊપર વીટાળી અશેમ વોહુ (૧) પઢતાં પેહલ જમણે હાથે અને પછે ડાબે હાથે પાછલના બે ગાંઠ વાળે.) જસ મે અવંઘહે મજદ. (નમતાં ૩ વાર પઢે.) મજદઈઅસનો અ-હમી. મજદઈઅસનો જરથુશતરેશ ફરવરાને આસુતુઈએ તસચા. ફરવરે તસચા આસતુ-ઈએ હુમતેમ મનો. આસતુઈએ હુખતેમ વચો.

આસતુઈએ હુવરશતેમ શીઅએઓથનેમ. આસ-તુઇએ દએનામ વંઘુહીમ માજદઈઅસનીમ. ફરસપાઈઅએઓખેદરાંમ. નેદાસનફથેશેમ. ખ-એતુવદથાંમ અશએઓનીમ. યઆ હાઇતેનામચા. ખુશીએઅંતેનામચા. મજેશતાચા. વહેશતાચા. સરેશતાચા. ઈઆ આહુઇરેશ. જરથુશતરેશ અહુરાઇ મજદાઇ. વીસપા વોહુ ચેનહમી. અ-એશા અસતી દએનઈઆઉ માજદઈઅસનોઇશ આસતૂઇતેશ અશેવોહુ (૧) એ પ્રમાણે કુશ્તીના અવસતા પછી કુશ્તી બંધાવ્યા પછી તે મોબેદ પાછો પોતાની જગ્યાએ તે સુદરેહ પેહરનાર તરફ મોહું કરી બેઉ જણાં બેસે અને એક સાદે "હોશબાંમ" પઢે. પછી તે સુદરેહ પેહરાવનાર દસ્તુર અથવા મોબેદ ઊભા થઈને ચોખા સાથે ભેળેલો મેવા ઈત્યાદી તેનાં માથાપર ના-ખતો જઈ તેના હકમાં **તનદરોરસ્તીની** દુઆ તેનું નામ દેઈ પઢે. પછે સુદરેહ પેહરનાર, ત્યાં હાજર થએલા મીજ-લસીઓ સાથે હમાજોર કરે.

ત્યાર બાદ તે સુદરેહ પેહરાવનાર દસ્તુર અથવા મોબેદ તે (સુદરેહ પેહરનાર) બચાં તરફ મોહું કરી તેનું નામ દેઈ કહેકે:—ઓ [ફલાના], આજ દીવસે તમો આ ભલી માઝદીઅસની દીનમાં દાખલ થયા તે તમોને મુબાક હોજો. પાક દાદારના (મોકલેલા) ધર્મના ફરમાન પ્રમાણે (એ ધર્મમાં દાખલ થવે) બેઉ દુન્યાની મોહુટાઈ તથા ખુશી ઓરમી તમો મેળવનાર થયા. જે (ભલા ધર્મ) ની નીશાનીમાં જુડાઈને તોડનાર ફતેહમંદ બખ-તર (ઈયાને સુદરેહ) તથા એહરેમન (બુરાઓ) ને

શેકસ્ત આપનાર કમરબંદ (ઈયાને કુશ્તી) કે જે સ- 'રોશી સરપાવ,' તમારા શરીરની ખુશાલી અને આત્માની નચીંતાઈનુ કારણ છે; તે ખોદાની બખ્શેશથી, [ફલાના]* ની ખાહેશથી તથા [ફલાના] (સુદરેહ પેહરાવનાર) મોબેદ યા દસ્તુરથી તમોએ મેળવ્યોછે તે તમોને મુબારક હોજો. હવે પછે તમો તમારી જીંદગી સુધી શરીર- પર સુદરેહ પેહરવાની અને કમરે કુશ્તી બાંધવાની કદી આળસાઈ કરતા ના, કારણકે એ સુદરેહ કુ- શ્તીમાં ઘણાએક છુપા (ફાયદાકારક) ફરમાનો અને શિખામણ ભરેલા ભેદાછે. કે જેમાંની દરેક, અક્કલને વધારનાર તથા દાનાઈને મદદ કરનારા છે. આગલા જમાનામાં દસ્તુરો અને મોબેદો (તથા દાનાવ જરથો- શ્તીઓ) સિવાય બીજા કોઈ એ (સુદરેહ કુશ્તી) ના ભેદો જાણતું ન હતું, તથા તેઓ સુદરેહ કુશ્તીનો દરેક બાબદ પર છ થી બાર ભેદ ભરેલી મતલબો સમજતા હતા, પણ હાલે તમારી બુદ્ધી અને સમજણમાં ઊતારવાને લાયકનું જે (હાલ મોજુદ) છે, તે તમોને કહી સમજાવામાં આવેછે. એ સિવાએ બાકીના (ધર્મને લગતા ભેદો તથા એ સુદરેહ કુશ્તીમાંથી બીજાં ઊતપન્ન થતાં ફરમાનો અને કામો) જ્યારે તમો પોતે પોતાની અક્કલ અને વિદ્યાના બળથી સમજવાને શકતીવાન થાઓ, ત્યારે તે ફરમાન મુજબ ભલી મનશની, ગવશની અને કુનશનીએ ચાલજો, તેમજ વળી (ધર્મ શિખવનાર) દસ્તુરોથી જાણી તે મુજબ તમારી જીંદગી ગુજારજો, જેથી બંને દુન્યામાં તમો ખોદાથી મોહટાઈ અને નેકી મેળવો.

---

* તે બાલકને સુદરેહ પેહરાવનાર વાલીનું નામ લેવું.

પારસી દુઆ.

આપુરીનંદેએ આમોરઝંદે મર આદાને બહીરા બા પુર્રેહી વ પૈરવાનેશારા બા પુર્રેઆી અંદર પનાહે ખીશ તાબંદે વ પાયંદે દારદ.

અર્થ.—માફી બખ્શનાર, પેદાનો કરનાર, આ ભલા ધર્મને દબદબા સાથે તથા એ ધર્મ પાલનારા (જરથોસ્તી) ઓને ખુશી ભરેલા ચેહરા સાથે પોતાની પનાહમાં ચલકાત ભરેલા અને બરકરાર રાખે.*

---

* એ પછે તે સુદરેહ પેહરાવનાર અથવા વાએજ કરનાર મોબેદ ઈયા દસ્તુરને ઘટેછે કે આ કીતાબમાં આવેલી સુદરેહ અને કુશ્તીને લગતી બીજા અને ત્રીજા ભાગ વાલી ઊત્તમ શિખામણોને એમાં લખ્યા મુજબ અથવા તેમાંથી ઘટે તેમ સમજાવવી.

ભાગ બીજો.

સુદરેહના નવ કટકાના નવ (ભેદને લગતી નવ) શિખામણ બાબે.

પેહેલી શિખામણ.

સુદરેહ* પેહરતી વેલા દરેક માણસની નજર પ્રથમ "કીસેએ કેરફે" (સવાબની કોથલી) કે જેને 'ગીરેહબાન' પણ કેહેછે, તેપર પડેછે. એની મતલબ (અથવા તે વિષે જાણવું) એકેઃ—જેમ એ કોથલી યાને 'ગીરેહબાન' જોકે નાહના કટકાથી બનેલું છે તોપણ સૌથી ઉંચી જગ્યાએ અને છાતી ઉપર મુકવામાં આવ્યું છે; તેમજ માણસ જોકે બીજાં મોહટાં જાનવરો કરતાં નાહાનું શરીર ધરાવે છે, તોપણ તેને પરવરદેગારે પોતાની સઘલી પેદાયશો અને જાણવરોપર સરસાઈ આપીછે, તથા વિચારો ભરેલું દેલ તેઓની છાતીમાં મુકયું છે, માટે

* સુદરેહ—એને જંદ ભાષામાં "વસતર," પેહલવીમાં "વાસ્તેસ્તીક" ફારસીમાં "સુદરેહ," અને પાજંદ તથા દરી ભાષામાં 'શીવ કુસ્તી' યાને કુસ્તીના નીચેનું પેહરણ કહેછે. સુદરેહ એટલે ફાયદા ભરેલી તથા સુધરેલી રાહ; જશનને લગતો માર્ગ, ખુશીનો મરતબો અને મોહટાઈની રસમ પણ થાયછે. એ ઉપરથી ફાયદા ભરેલી તથા સારો માર્ગ દેખાડનારી દીનને લગતું કપડું, કે જેનાં દરેક કટકાને લગતા ભેદોમાં સમાવેલી શિખામણ પ્રમાણે ચાલનારાઓને ઉત્તમ ફાયદાઓ હાંસલ થાયછે. સુદરેહ સફેદ કપડાંનોજ હોવો જોઈએ, કારણકે સફેદ પોશાક એ અશોઇ, પવિત્રાઈ, તનદરોસ્તી અને સફાઈ જાળવનારી નીશાની

ભલી માઝદીઅસની દીન ધરાવનારાઓને ઘટેછે કે, પોતાના આગલા ગુનાહોનો પસતાવો કરી પતેતની મદદે તેમાંથી મોકળા થઈ યઝદાનની પનાહ ચાહે; અને હમેશાં સૌથી સરસ ચાલચલણ કે જે સચ્ચાઈ અને ભલાં કરતુકોની છે. તેનો માર્ગ અખત્યાર કરે. વળી દર પળે તે રાસ્તી શિવાય બાંજું કંઈ બોલે નહીં, સીધા માર્ગથી ઊલટું દગલું ભરે નહીં, પોતાની વિચ્યારશકિતમાં ખરાંપણાંનેજ રસ્તો આપે, જૂઠાઈ, જે હલકી તથા વગર નીભનારી છે, તેનાથી દુરી પકડે; પોતાની નેક મનશ્ની, ગવશની અને કુનશ્નીને દાદગર દાવરને ખુશી કરવાનોજ સીણગાર આપે; કારણ કે આપણ જરથોસ્તીઓના ભલા ધર્મની પેહલી નીશાની દાખલ આ ઊપલી કીમતી

છે. તેટલા માટે માઝદીઅસની દીન ધરાવનારને પણ સફેદ પોશાક પેહરવાનું તેના અતીઅંત ફાયદા અને ખુબીને લીધે આપણા પવિત્ર ધર્મમાં એ ફરમાન જાએજછે.

સુદરેહ નવ કટકાનોજ બનાવવો જોઈએ તે એટલા માટે કે નવનો આંક આપણા ધર્મમાં બુઝોર્ગી ભરેલો ગણવામાં આવ્યોછે. એ પવિત્ર ધર્મના ક્રિયાઓમાં વપડાતા આલાતો ઈત્યાદી, ઘણીએક ચીજો નવના આંક સાથે સરખાવવામાં આવીછે. અને એ રીતે નવ કટકાથી બનાવેલો સુદરેહ પણ નવનાં આંક વાળી ચીજોમાંની એક તરીકે ગણવામાં આવ્યોછે, તથા બીજી ચીજોનાં વાના તરીકે તે આપણા શરીર ઉપર રાખીએ છીએ. દાખલા તરીકે આસમાન નવ છે. આ દુન્યા, તેના સબંધનુ તન અને તનની અંદર રેહનારી શકતીઓ પણ નવ ગણાયછે. ગેતીખરીદની ક્રિયા નવ દાહડા કરવામાં આવેછે. બરશનુમગાહની જગો નવ હાથ યા નવ વાંમ લાંબી અને તેટલી પોહલી બનાવવાની જણાવવામાં આવેછે.

શિખામણ છે; માટે જેમ એ માઝદીયસની ધર્મને લગતા પોશાક પર જો ગોરેહબાન ન હોયતો સુદરેહ ગણાય નહીં, તેમજ જે કોઈએ ભલી આદત (રાસ્તી) નહીં ધરાવે-તો જરથોસ્તી ધર્મથી અને પેલી દુન્યાની નચીંતાઈથી નાઊમેદ થઈ, બેઊ દુન્યાનાં દુઃખ અને સંકટમાં ગોરફતાર બને.

બૈત. { દરીનૂ કીશે પાકીઝે અરજુમંદ
પસંદીતર નબ્વદ અઝ ઈન દો પંદ.

અર્થ—આ નામીચા પવિત્ર જરથોસ્તી ધર્મમાં (નીચલી) બે શિખામણો કરતાં બીજી વધારે પસંદ પડતી (શિખામણ) નથી.

બૈત. { બ અંદીશે જોઝ રાસ્ત નઆરાસ્તન
ઝબાનરા બા દેલરા યકી દાસ્તન.

અર્થ.—સચ્ચાઈ શિવાય વિચારમાં બીજું કાંઈ લાવવું નહીં (તથા) જુબાનને અને દીલને એક રાખવું, (દયાને જેવું નેક વમાસવું તેવુંજ નેક બોલવું.)

પારસી દોઆ.

યઝદાન હમેશા રાહે રાસ્તી નમાયદ
વ અઝ કાસ્તી બે રહાનદ.

અર્થ.—યઝદાન સર્વેને રાસ્તીનો માર્ગ દેખાડે અને જૂઠાઈથી છુટકારો આપે.

તેમજ બરશનુમ પણ નવ રાતનુંજ લીધામાં આવેછે. રીમન નહવાડતી વેળા જે કશ કહાડવામાં આવેછે તેપણ નવ માલમ પડેછે. દરૂન બનાવતી વેળા તેની ઊપર નવ જીણા કાપા પાડવામાં આવેછે. બરશનુમ આપવાની નવગરે નવ ગાંઠની હોયછે. ઈજશને મધ્યે હોમ ગાલવાના સુરાખદાર તશતાને નવ સુરાખ હોયછે. ઈ૦ જુવો વધુ ખીના તા૦ ૨૧ મી ડીસેંબર ૧૮૮૪ નાં 'કયસરે હિન્દ'માં.

બીજી શિખામણ.

સુદરેહનો આગલો પરદો. એના ભેદની મટલબ એકે:—જે મીસાલે સુદરેહનો એ ભાગ આપણાં શરીરની આગળ અને આપણ તેની પાછળ છીએ, તે મીસાલે ઘણાએકો આગળ એટલે આપણાથી વડા અને આપણ તેઓથી પાછળ એટલે ઊતરતા છીએ; તો તેવા વડાઓનું ફરમાન માનવું અને તેઓમાંના દરેકના મોભા તથા મરતબા પ્રમાણે હોકમ સાંભળવો નેક અને લાયકછે, કારણકે મોહટાઓને મોહટાઈ તથા આબરૂ આપવાથી અને નાહનાનો દરજ્જો સાચવવાથી ખુશાલી ઊત્પન્ન થાયછે તેવાઓ નીચે પ્રમાણે છે:—

૧ લું.—સ્તુતીને લાયકનાં પાક યઝદાંને મેહેરબાંન કે જે સાહેબ જીવ બખ્શનાર અન રોજી આપનાર છે; આરાધનાને યોગ્યના અમશાસપંદો કે જેઓ માણસોને મદદ કરનારા છે; તથા વખાણ કરવાને લાયકના વડા પેગમબરો કે જેઓ બેઊ દુન્યાનો ભલો રસ્તો દેખાડનારા થઈ ગયા છે.

૨ જું.—મા બાપને તાબે થવું, કારણકે તેઓ આપણને જન્મ બખ્શવાનું અને ઊધારવાનું મૂળછે; એલમ અને ડહાપણ શિખવનારા ઊસ્તાદો, કે જેઓની મેહેરબાનીથી આપણે અજ્ઞાનપણાના સંકડાસવાલા અંધકારમાંથી બાહાર નીકળી દાનાઈનો બુલંદીમાં આવીએ છીએ.

૩ જું.—ધર્મગુરૂઓ તથા દીનના વડાઓ. (કે જેઓ ધર્મનો રસ્તો બતાવેછે); ભલાં પાડોશીઓ અને નજદીકનાં સગાં વાહલાંઓ.

૪ થું.—ચાલુ જમાનાના શેહનશાહો અને પાદશાહો જઓ આલમ અને દુન્યાનાં લોકોની નચીંતાઈનું મુળછે; રાજ્યના પ્રધાનો તથા વડાઓ જેઓ દેશના ઘરનાં સ્થંભની જગ્યાએ અને રૈયતોને પનાહ આપનાર હોયછે; તથા દરેક મુલક અને શેહરના નેક હાકેમો.

૫ મું.—ધર્મ પાળનારા મોહટા માણસો તથા પોતાના જમાનાના દેશ અને દેશીઓનું ભલું ઈચ્છનારા.

૬ ઠું.—હુનરમંદો, વીદ્વાનો, સખીઓ, તવંગરો, પરેહજગારો, આબરૂવાળાઓ, ભલાં કરતુક કરનારાઓ; દરેક દેશના જમીનદારો, ખેડુતો તથા દરેક કુટંમ્બના વડાઓ અને તે ઉપરાંત જે કોઈ આપણાં કરતાં મરતબા, બુધ્ધી અને વરસમાં વધારે તથા સરસાઈ ભોગવનારા હોય તે (સઘલા) ઓને નમનતાઈથી તાબે થઈ તેઓનો હુકમ માનવો. સઘળાઓ સાથે કસી રીતે જુદાઈ કરવી નહીં, જેથી પાક યઝદાન આપણ પર ખુશી રહે.

બૈત. { **એ ઓપુતાદગી બર બોલંદી રસી**
{ **એ ખારી અબર અરજુમંદી રસી.**

અર્થ—નમનતાઈ કરવાથી તું ઊંચે મરતબે પોહચે. (અને) પોતાને કમીનો ગણવાથી સરસાઈએ પુગે.

દોઆ.

યઝદાને મેહરબાન હમેશા બ મેહર વ પુર્રે ખીશ બપુર્રેહી અંદર રસાનદ.

અર્થ.—મેહરબાન ખોદા સઘલાઓને પોતાની મોહટાઈ અને દયાથી દબદબાએ પુગાડે.

ત્રીજી શિખામણ.

સુદરેહનો પાછલો પરદો. એ પરથી સમજવું એકે (જે મીસાલે એ પાછલો ભાગ આપણી પીઠ પછવાડે અને આપણે આગલ છીએ, તેજ મીસાલે ઘણાક લોકો આપણી પાછળ એટલે ઊતરતાં અને આપણે કેટલેએક દરજજે આગલ એટલે ચઢતાં અથવા સારી હાલતમાં છીએ, માટે તેહવા) આપણાં હાથ તલેના તથા તાબેના-ઓને બખ્શેશ અને સખાવત કરવી; તેઓની ગરીબાઈ નાચારી અને દુઃખી હાલતમાં તેઓની સંભાળ અને રખેવાળ કરવી અત્યંત ઘટતી અને લાયક છે. (તેવા હાથતલેનાઓ નીચે પ્રમાણે જણાવવામાં આવ્યા છે.)

૧.—ઓરત, ફરજંદ, નાહના ભાઈ અને બેહનો.

૨.--નજદીકના તેમજ દુરનાં આપણા કરતાં ઊતરતી હાલતના સગાંઓ અને પાડ પાડોશીઓ.

૩.--આપણા હાથ તલેના તથા ફરમાન બજાવનારા-ઓ, જેવાકે ચાકર નફરો વગરે.

૪.—દેશની લાચાર રૈયતો, ગરીબ ધંધાદારીઓ, બે રોજગાર જાતભાઈઓ અને દરવેશો.

૫.—સાથે બેસનારા તથા વહીવટ ચલાવનારા આપ-ણાં કરતાં નાહના દોસ્તદારો.

૬.—પોતાના દેશ તથા મિત્રોથી વેગલા પડેલા પરદે-શીઓ, કંગાલીયતમાં આવી પડેલા ફકીરો, ગુજરાનને માટે અંદેશો કરનારા ગરીબો, દરેક દેશના માલમતા વગરના માણસો, બુઢાઓ અને ઝઈફા તથા જેબી કોઈ કે નાચારી હાલતમાં આવી પડયા હોય, તેવા સઘલાઓ

ઊપર મેહરબાની કરવી, તેઓને ઈજા દેવાથી વેગળા થવું અને પોતાની શક્તિ પ્રમાણે તેઓને દરેક રીતે મદદ કરવી ઘટતી છે*; કેમકે તેમ કરવે ખોદા તેનાથી રાજી થાય અને આ દુન્યામાં નેકનામી મેળવ્યા સાથે પેલી જહાંનમાં રસ્તગારી પામે. આ કિમતી શિખામણો દરેક જણે તેમાં મૂખ્ય કરી તવંગરો અને માલમતા ધરાવનારાઓએ આ ફરજોને એક કરજ દાખલ જાણી તે અદા કરવાની કોશેશ કરવી જોઈએ.

બૈત. { કહાનરા બહર રાહે યારી નેકુસ્ત
{ બયારીએશાન બોર્દ બારી નેકુસ્ત.

અર્થ.—હાથતલેનાઓને દરેક રીતે મદદ કરવી ભલી છે (તથા) તેઓને મદદ કરતી વેલા નર્માશ વાપડવી નેકછે.

બૈત. { પુરૂમાંદગાંનરા મકોન નાઓમીદ
{ ચોમેહર અસ્ત ઓમીદેત એ શૈદાનેશીદ.

અર્થ.—અગરજો નુરેના નુર (પરવરદેગાર) થી દયા મેળવવાની ઊમેદ રાખતો હોયતો લાચારોને ના ઊમેદ ના કર.

દોઆ.

ખોદાવંદે બીમાનંદ વ અમબાઝ હમેશા અઝ રંજે નયાઝ બાઝ દારદ વ ઓમીદે હમેશા ખુદ બરઆવરદે કારે કસરા બ આપુરીદગાન નગોમારદ.

અર્થ.—વગર મીસાલનો અને વગર સાથીનો ખોદા સબ્રલાઓને માગણીના દુઃખમાંથી છોડવે; અને સબ્રલાઓની ભલી ઊમેદ (તે સાહેબ) પોતે બર લાવી કોઇનું કામ લોકોને સવાલ કરે નહી.

---

* એ ફરમાનને લગતું જુવો એ૦ કા. એ. કાંગાવાળો વંદીદાદ, પરગદ ચોથીના ફકરા ૪૪,૪૫ માં મધે.

ચોથી શિખામણ.

સુદરેહની જમના હાથની બાંય. એની મતલબ એકેઃ—(જે મીસાલે સુદરેહ પેહરનાર શખશને તે બાંયમાં પોતાનો જમનો હાથ લેવાની જરૂર છે તેમજ આ ભલી દીનના દરેક માણસોને કંઈબી ધંધા, હુનરમાં પોતાનો હાથ રોકવાની જરૂર હોય છે તો) જો કોઈ શખશ નેક મકાનમાં તથા તવંગર, પરહેજગાર અને દાનાઓને ત્યાં લાડ તથા સગવડમાં પળાએલો હોય, અથવા વારસામાં (પુરતી) દોલત મેળવી હોય તોપણ તેને ઘટેછે કે પોતાની અકલ હુશીયારીથી કંઈબી કાંમ તથા ઊદ્યોગ ધરી મેહનત કરે; અને તેની મદદથી હલાલ રોજી મેળવવાની તથા પોતાનુ ભલું નામ કાઢવાની કોશેશ કરે. કશી રીતની આલસાઈ તથા ગફલત કરે નહીં.

સુદરેહની જમની બાંયની ટુંકાઈ ઊપરથી સમજવું એકેઃ—(જેમ એ બાંય ટુંકીછે તેમજ) આ દુન્યાની માલમતા મેળવવા સારૂં પોતાનાં અંદાજાથી વધુ કોશેશ કરવી નહીં. કારણકે તેમ (વધુ કોશેશ અથવા લોભ) કરવાથી પોતાનાં શરીર અને આત્માને બેઊ દુન્યામાં નુકશાન પુગાડનાર થાયછે. પાક પરવરદેગારે દરેકને માટે જે કંઈ ઘટતું અને લાયક હોય તે તઓના અંદાજા પ્રમાણે વાજબી ધારીને રોજી વગેરે સરજાવેલું હોયછે, એ ઊપરથી જ્યારે સીધ્ધ થાય છે કે તે દયાળુ દાદગર જે પેદાનો કરનાર અને રોજીનો પુગાડનાર છે તે દરેકને તેઓના ઘટતાં પ્રમાણ મુજબ રજક ઈત્યાદી પુગાડેછે ત્યારે દરેક મનૂષ્યને ઘટેછે કે તે સાહેબનાં આપેલાં પર

સંતોષ ધરી બીજાઓ પાસે કંઈ માલમતા હોય તે (જબ-રાથી મેળવવા) નો લોભ પોતાનાં અંતઃકરણથી તજવો; જેથી દલગીરી અને દુઃખ વધે નહીં. દાનાઓ જે ચીજ હાથમાં આવી ન શકે તેની ઈચ્છા કરતા નથી.

બૈત. { બરૂન કોન એ દેલ આઝો કાનો હવા
{ બદાદે ખોદાવંદ શાદી રવા.

અર્થ.—દીલમાંથી લોભ, કીનો અને લાલચ તજી ખોદાના આપેલાં પર ખુશી થવું લાયક છે.

બૈત. { એ અંદાઝેઅ ખીશ બાશી મજુય
{ કે નાયદ તોરા શર્મસારી બરૂય.

અર્થ.—પોતાના અંદાજથી વધુ ના ચાહ. જેથી તારા ચેહે-રાપર શરમીંદગી પુગે નહી.

દોઆ.

શૈદાનેશીદ દરૂનહારા બ પુરૂગે સેપાસ રોશન પુરમાયદ વ અઝ તારી વ આલાયશે આઝ વ અનવખ્ત બેઝદાયદ.

અર્થ.—ખોદા દરેકના અંતઃકરણને શુકરાનાના નુરથી રોશન કરે. અને લોભ લાલચના અંધારાં તથા મેલાંણુથી સાફ રાખે.

પાંચમી શિખામણ.

સુદરેહની દાભી બાંયપરથી સમજવાનું એ છે કેઃ—(આગલ કહ્યા મુજબ જેમ જમનો હાથ બાંયમાં ભેરવ્યે છીએ તેમ દાભો હાથબી એ સુદરેહની દાભી બાંયમાં લેવો પડે છે; અને જેમ દુન્યામાં ધંધો રોજગાર કરયા વગર ચાલતું નથી, તેમ ગુજરાન ચલાવવાનો રીતભાત

જાણવામાં રોકાયા વગરબી જીંદગી ગુજારી શકાતી નથી. તેથી) દરેક હુશીયાર માણસે પોતાની શકિત, મરતબા અને દબદબા પ્રમાણે તથા વખતને અનુસરતી રીતે ગુજરાંણ કરવું, અને ઈનસાફી તથા મધ્યમપણે ચાલનાર થવું જોઈએ. ખોદાની આપેલી ન્યામતો પર નાસીપાસી કરવી નહીં, કારણકે તે (નાસીપાસી) નસીબ, મોહટાઈ અને આવકને ઊંધી વાલવાનો તથા કંગાલીયતમાં આવી પડવાનો સબબ છે. શુકરાના કરવાથી કદી દૂર રેહવું નહીં. દુન્યાની દોલત આપણી પાસે ગમે એટલી વધે તોબી હદથી વધારે ખરચ કરવો નહીં, તેમજ કંજુસાઈ અને હલકાઈબી કરવી નહીં, કારણકે અગરજો દરેક કામમાં મધ્યમપણુ નહીં સાચવી, હદથી વધુ અથવા ઓછો ખરચ કરે તો તે ઊડાઊ, વધુ ખરચનાર, તથા કંજુસ અને નાદાનનું બુરૂં નામ મેળવે, અને એ બે બુરી આદત ધરાવનારને ઠપકા શિવાય બીજું કંઈ હાંસલ થાય નહીં* તેથી દરેક માણસને ઘટેછે કે પોતાના અંદાજા સર ગુજરાન ચલાવે અને પોતાની પુંજી પ્રમાણે બખશેશ કરે અને ગરીબોને તેઓની ગરીબાઈમાં મદદ કરે. જે કોઈ સખાવત કરી ભલાંઓની પુઠ પકડી ચાલે તે બુરાઈ અને જુઠાઈથી વેગળો થાય.

---

* વળી મધ્યમપણે ચાલવા સાથે ચીનવદ પુલને સરખાવવામાં આવ્યો છે, કેમકે જે માણસ દુન્યામાં મધ્યમપણે ચાલેછે તે તે ઊપરથી સીધે રસ્તે જઈ શકેછે યાને બેહશતમાં દાખલ થાય છે અને એથી ઊલટુ જે કોઈ ચાલેછે ને તે ઊપરથી આડું જઈ બેહસ્ત મેળવી શકતુ નથી.

સુદરેહની દાભી બાંયની ટુંકાઈ પરથી એવી સમજણ લેવી કેઃ—દુન્યામાં દરેક જીંદગી ભોગવનારને અંતે તત્વવાળું શરીર છોડયા વગર એલાજ નથી તો જો કોઈ શખસ આ દુન્યામાં હજારો ઘર ધરાવતો હોય તોપણ આ નીચલી દુન્યામાંથી જતી વેળા તેમાંથી એક જવ ભારબી પોતાની સાથે લેઈ જઈ શકનાર નથી, તથા મરણ પછે તેની બાકી રહેલી દુન્યાની દોલત, સોનું, ઘરેણું વગેરે બીજી સઘલી માલમતા (આપણાં હકમાં તે ટુકી બાંયની માફક ફુતાહ થઈ) અંતે તેનો નાશ બની આપણને તેનાથી કશો ફાયદો તથા છુટકારો મળનાર નથી. પણ અગરજો આપણે પોતાની જીંદગી અને શકતીના વેળા ગરીબોને મદદ કરી, તેઓની દાદ લેઈ સવાબની પુંજી મેળવશું તો (તેજ આપણા કામમાં આવશે) અને તેથી સખાવતને ચાહનાર એકલા એકજ પરવરદેગારને રાજી રાખવાનું કારણ થશે.*

બૈત. ગરતો અંદુઓ હો સદ હમયાને અર
સુદ નબન્દ મર તારા એક બીખબર.

અર્થ.—ઓ બેખબર (નાદાન) અગરજો સોનાના બસો કોઠલા તું એકઠા કરશેતો તેનો નફો (પેલી દુન્યામાં તને કશો મળનાર નથી.

બૈત. લૈક ગર કેરપે કોની દર હાનસરા
મોઅદો બેકરે યાબી અદર આનસરા.

અર્થ.—(પણ) અગરજો આ દુન્યામાં સવાબના કામો કરશેતો તેના બદલો તે દુન્યામા પામશે.

---

* એને લગતા ફકરા વીશે જુવો એ૦ કા. એ. કાંગાંના વંદીદાદની પરગદ ૧૯ મી ના ફકરા ૨૯ થી ૩૨ સુધી.

દોઆ.

દાદારે અવખશીદાર હમેશા બનીકી
વ દાદ યાવર વ રાહબર બાદ.

અર્થ.—સર્વેને સંભાલનાર પરવરદેગાર સઘલાને ઇનસાફ અને નેકીમાં મદદગાર તથા રસ્તો બતલાવનાર થાય.

છઠ્ઠી શિખામણ.*

સુદરેહની જમની બાજુએ (નીચે સાંધા સાથે જે નાહના ત્રીકોણ આકારના બે કતકા જોડવા બે તીરીઓ ભરી લેવી જોઈએ તેમાની) એક તીરી (અથવા કતકા) પરથી સમજણ એ છે કે:—પાક પરવરદેગારે દુન્યાનો કારોબાર ભલી રીત મુજબ ચલાવવા સારૂં તથા માણસોને તેઓની જીંદગી નચીંતાઈથી (અને હદમાં) ગુજારવા સારૂં કેટલીએક ચીજો બક્ષી છે જેમાંના એક નીરદોશ (ઈજા નહી દેનારા) ચોપગાં જાનવરો પેદા કીધાં છે. જેવાં કે દુધ અને ઉનને સારૂ ગાય તથા ગોસપદા વગેરે; અને સવારી કરવા તથા બોજો લાધવા સારૂ ઘોડા ખચર વગેરે ભારબરદારી જાનવરો સરજાવ્યાં છે; તો એવાં જાનવરોમાંનાં જે કોઈ આપણા કબજામાં

---

* એ છઠા તે નવ શિખામણ સુધીની બાબતમાં જાણવું કે જેમ એ સુદરેહનાં નવ કટકા પુરા કરવાને માટે જમની તથા ડાબી બાજુના સાંધા સાથે ૪ કટકા સાંધવા સારૂં ચાર તીરીઓ ભરી લેવામાં આવેછે તેમ પરવરદેગારે મનુષ્યની જીંદગીને સવલતાને માટે કેટલાક ચીજોના સાધણો આપ્યાંછે જેથી તેઓ સારી હાલતે સગવડમાં જીંદગી ગુજારી તે ખાલેકની ભકતી કરે.

હોય તેઓ પાસે તેઓની શક્તિ કરતાં વધારે કામ કરાવી રંજીદા કરવાં નહીં, વખત સર દાણા, પાણી આપવું. તેઓની જગ્યા પવિત્ર રાખવી, સારી માવજત કરવી, ઠંડી ગરમી તથા ચોર અને ફાડી ખાનાર જાણવરોની ચુંગાલમાંથી તેઓને સંભાલીરાખવાં; કારણકે તેઓને પોતાનું દુઃખ જાહેર કરવાનો વાચા નથી કે તેઓ આપણને કહી સંભળાવે. પણ તેઓની ધારણા (તથા તેઓ પર પડતું દુઃખ) ભેદના જાણનાર સાહેબ (ખોદા) આગલ કસું છુપું નથી તેથી એવું નહીં કરવું કે આપણા મરણ પછે ખોદાની દરગાહમાં તથા ચોપગાં જાનવરોના પાસબાન બહમન અમશાસસ્પંદ આગલ શરમીંદુ થવું પડે. વળી જાણીતું છે કે જે કોઈ ઊપર કહેલા નીરદોશ પ્રાણીઓની ભલી રીતે જતન કરે અને દરેક આફત તથા દુઃખમાંથી જાલવી રાખેતો, ખોદાવંદતાલા પોતે તેના બદલામાં તે શખસના કામ ધંધામાં વધારો કરી દરેક સંકટની વેળા તેને મદદ તથા કઊવત બક્ષે.

બેત. ⎧ ચે આઓર્દે ગરદદ એ તો જાનવર
⎩ શવદ રંજે દાદરે પીરૂજગર.

અર્થ.—જો તાહરેથી કોઈબી જાનવર દુઃખી થાયતો દાદગર દાદાર તાહરેથી દલગીર બનેછે.

બેત. ⎧ હમેશ ગે તો હુશો દરયાબ હસ્ત
⎩ ખોરો પુશોરો જોમ્બશો ખાબ હસ્ત.

અર્થ.—(તેઓ) સઘલાં (જાનવરો)ને તાહારી માફક સમજણ શક્તી, ભુખ, ઢાંકણુ, હીલચાલ અને ઊંઘ હોય છે.

બેત. ⎧ હમી બેહરે સુદે તો શાન આફરીદ
⎩ અ હરયક અઆન સુદી આમદ પદીદ.

અર્થ.—(ખોદાએ) તાહરા ફાયદાને માટે તેઓને પેદા કીધાં જેઓમાંના દરેકથી (દુધ, ઊન વગેરેના) ફાયદાઓ ઊતપન્ન થયા.

બૈત. { કે બે પસંદદ હાન એશ્ત કેરદારરા
{ કે બદ પીશ આરી નેકુ કારરા.

અર્થ.—એવું નાલાયક કામ કોણ પસંદ કરે કે ભલા કર્તુક-નાઓ (ફાયદો પુગાડનારા જાનવરો) ઊપર ભુંડાઇ પુગાડે.

દોઆ.

જહાં દાવરે દાદગર હમેગાનરા બયારીએ દાદ
વ નેકુ કારી બ શાદી વ રસ્તગારી અંદર રસાનદ.

અર્થ.—જહાનનો દાદગર દાદાર સર્વેને ઇન્સાફ અને ભલાં કામની મદદથી ખુશાલી અને છુટકારો બક્ષે.

સાતમી શિખામણ.

સુદરેહની જમની બાજુએ (નીચે સાંધા સાથે જોડવાનો નહાનો ત્રીકોણ આકારનો કતકો અથવા) બીજી તીરીમાં એવી મતલબ સમાવેલી છેકે :—(ઊપર કહ્યા મુજબ જેમ ઝંદબાર એટલે નીરદોશ જાનવરો આપણા ફાયદા તથા મદદસારૂ સરજાવ્યાંછે તેમ) કેટલાંએક તુંદબાર એટલે ઘાટકી ઈજા દેનારા જાનવરોબી (ખોદાએ) સરજાવ્યાંછે. જેમાના કેટલાંએક આપણ મનૂષ્યના કામમાં આવેછે. જેવાંકે કુતરાં, મુરગ ઈ૦ જાનવરોમાના એકુબી અગરજો કોઈ પાલેતો તેને ઘટેછે કે તેઓને ખોરાક, પાણી આપવું તથા દુઃખ દેવું નહીં, કારણ કે જ્યારે તેઓ પળાયછે ત્યારે આપણને તેઓ નુકશાન કરવાથી તથા જાનદારોને ઈજા દેવાથી અટકે છે; તેથી તેવાંઓની સંભાલ કર્યાથી આસમાન અને જમીનને પેદાનો કરનાર આપણાંથી ખુશ થાયછે. પણ ફાડી ખાનારા મુજી

તથા નુકશાનકારક જાનવરો જેહવાં કે—વરૂ, વાઘ, સિંહ ચીતો, સાઊદી, નાંગ, સાંફ, વગેરે, જે જે માણસને ઈજા પુગાડે તે ઈજા પુગાડવા આગમચ તેઓને મારી નાખવાં જોઈએ. જેથી તેઓના દુઃખમાંથી (તેને મારી નાખનારા વગેરે) છુટી દુન્યામાં નેકબખતી અને બરકરારી મેળવે. એવાં ઈજા દેનારાં જાનવરોને જમીન પરનો નસો ખાઈ જમીન અને હવાને પાક રાખવા સારૂં સરજ્યાં છે. જોકે તેઓનું પેદા થવું તે કેટલી એક બુરી ચીજોનો નાશ થવા માટે છે, તોપણ તેઓના વધી જવાથી ભલી ચીજોનોબી નાશ થાય છે તેથી તેઓને નાબુદ કરવું ઘટતું છે. જે કોઈ આ શિખામણ પોતાના દીલમાં ધરીને તેવાં મુજી, પેટે ચાલનારા તથા ફાડી ખાનારા જાનવરોને મારી નાખવાની પાછળ લાગે તેને અરદીબેહસ્ત અમશાસપંદ મદદગાર થઈ ફતેહ ફીરૂજી બખ્શે.

દોઆ.

પાના તવાનાએ બોમાનંદ આપુરીદગાનરા
અઝ રંજે આઝારંદગાન બે રહાનદ.

અર્થ—એમીસાલ શકિતવાન દાદગર સર્વેને દુઃખ દેનારાઓના દુઃખથી છુટકારો બખ્શે.

આંઠમી શિખામણ.

સુદરેહની દાભી બાજુની બેમાંની એક તીરી (અથવા કતકા) ની મતલબ એમ સમજવી કેઃ—દયાળુ અને બખ્શનાર મહા શક્તિવાન યઝદાંને (માણસની મદદ અને

ઊપયોગને માટે) જાત જાતની ધાતુઓ અને જવાહિરાત કે જે પાહાડ, જમીન અને દરયામાં પેદા કીધા છે. જેવાં કેઃ—સોનુ, રૂપું, ત્રાબું. લોઢું, સીસું, મોતી, હીરા, માણેક વગેરે. માટે દરેક શક્તિવાન દાનાઓને ઘટેછે કે પુરતી કોશેશ કરી રંજ ખેંચી તેહવી ધાતુઓને પાણી, માટી તથા પથ્થરમાંથી જુદી પાડે, જેથી દરેક જણ પોતાની શક્તિ મુજબ ઘરેહણાંથી સણગારેલાં થાય, તથા ઘરનાં વાસણો, હથયારો વગેરેનો બીજો જોઈતો સામન બનાવવામો આવે. અગરજો તેવી ઘટતી ગરજની ચીજો બનાવવા સારૂ મજકુર ધાતુઓ જાહેર નહી પાડતો, લોકોને જીંદગી ગુજારવાની (સવલતામાં) મુશકેલી પડે. એ કામો વિદ્યા, કળા અને શક્તિ વગર બનતાં નથી, માટે જે કોઈ શખ્સમાં તેહવી વિદ્યા, હુનંર નહીં હોય અથવા કંઈબી રીતે કોઈબી ધાતુને પાણી, પથ્થર અને જમીનમાંથી જુદી પાડી શકવાની શક્તિ નહી હોયતો, પોતાનાં ઘરને લગતાં વાશણો, કામનાં ઓજારો તથા બીજા સામનોને પાક અને સાફ રાખી, બગડવા કે કાટ ચઢવા દેવો નહી, જેથી ધાતુ અને માટીનો રખેવાલ શેહરીવર તથા સપંદારમદ અમશાસપંદ તેનાથી ખુશાલ થાય.

પારસી દોઆ.

કેરદેગાર હમેગાનરા બપુર્રે દાનેશ વ હોનર
સરઅપુરાઝી વ બીનયાઝી બખ્શાયદ.

અર્થ.—પેદાનો કરનાર સઘલાઓને બુધ્ધી અને હુનરના દબદબાથી મોહટાઈ આપવા સાથે વગર ગરજના કરે.

નવમી શિખામણ.

સુદરેહની દાભી બાજુએ (નીચે સાંધા સાથે સાવી લીધેલા બે નાહના કતકા) મધેના બીજા કતકા અથવા

તીરીની મતલબ એકેઃ—જહાંનને પેદાનો કરનાર પરવ-રદેગારે પોતાના બંદાઓની પરવરસી કરવા અને જીંદગી ગુજારવા પાણી, પવન અને જમીન ઊપર ઊગતાં તરેહ તરેહના ફલો તથા તરકારીઓ પેદા કીધીછે જેથી માણસોની (ઊપલી ચીજોની સર્વે રીતની) ગર-જો પુરી પડે અને તેઓ અગવડ તથા સંકટમાં જીંદગી ગુજારે નહીં. તે વનસ્પતીને સૂર્યના તડકા અને તેજથી તથા પાણી અને માટીની મદદથી (તે કીર્તારે) ફાયદે-મંદ કીધીછે. તો બંદાઓને ઘટેછેકે પોતાને (તે ચીજો કામમાં લાવવાને) લાયકના ગણી દરેક પડત જગ્યાને ખેતીવાડીથી આબાદ કરે, ખેતરોમાં પુરતી સંભાલથી સોજું ખાતર નાખે, પાણી પાઈ ઊગતી ચીજોનો નાશ થવા ન દે, અને ઘણી ચોકસાઈથી તેવી જગ્યાઓમાં પલીદી ભરેલી ચીજો અને નસો છુપાયલો રહેવા દેવો નહી. તેમજ તે (નસો) પાણીમાં નાખવો નહી, જેથી કરીને બધી રીતની આલુદગી, બેમારી અને દલગીરી દુર થઈ ખોદાની મેહરબાની અને બખ્શેશોનો વધારો થાય, તથા તે પાણી, પવન અને વનસ્પતીના પાલણ કરનારા રખેવાલ ફરેશ્તાઓ જેહવા કે ખોરદાદ અને અમરદાદ અમશાસપંદો આપણથી રાજી રેહે.

ફારસી દોઆ.

યઝદાને પાક, હમેરા દીદેહે બીનાઇ બખશાયાદ વ નીક અઝ બદ બેન્માયાદ વ બનીકી યાવરી ફરમાયાદ.

અર્થ.—પાક યઝદાન સઘલાંને દેખતી આંખ (ડાહાપણ) બક્ષે અને બુરાઇથી ભલાઇનો ફેર દેખાડે તથા ભલાઈ કર-વામા મદદ ફરમાવે.

ભાગ ત્રીજો.

* કુશ્તીને લગતા ભેદો અને તેપરથી મળતી ૧૨ શિખામણો.

પેહેલી શિખામણ.

કુશ્તીના તારોને તૈયાર કરવાને માટે ઊનના બે તારને એક બીજા સાથે વળદેઈ એક કરી નાખવામાં આવેછે તેની (ભેદી) મતલબ એકે:—તે દોરાઓના વળની માફક આ નીચલી અને તે ઊપલી દુન્યાને એક બીજા સાથે સબંધ ધરાવનારી ગણવી જોઈએ. કારણકે આ દુન્યા તે એક રોપણીની અને પેલી દુન્યા તે તે રોપણીની કાપણી (પાક) મેળવવાની જગ્યાછે. જે કોઈ આ નાપાયદાર દુન્યામાં જે કંઈ રોપે તેનું ફલ ત્યાં (પેલી દુન્યામાં) મેળવે અને જેવું કીધું હોય તેવું પામે અગરજો ભલાં કામો બજાવવાની કોશેશ કરી સવાબના કામો કરવામાં પોતાનો વખત ગુજારેતો (તે તેની જીંદગી બાદ) ઊપલી દુન્યામાં સૌથી ઊંચી જગ્યા જે ગરૂથમાન બેહેશ્ત, ત્યાં પુગે; પણ અગરજો આ દુન્યામાં બુરા, નાલાયક અને ખરાબ કામો કરેતો તે પોતાના નાલાયક કરતુકના બદલામાં સંકત, દુઃખ અને આફ-

---

* એને અવસ્તામા અએવ્યંઘહન, પેહલવીમાં કુશ્તીક અને ફારસીમાં કુશ્તી કહેછે. વધુ બીના જુવો ભાગ ચોથામાં કુશ્તીનો ભેદ.

તના ફાંદાઓમાં ગેરફતાર થાયછે. માટે (દરેક ભલી-દીનના શખસોને ઘટેછે કે) આ ઉપલી બીનાને પોતાની યાદીમાંથી ભુલવી નહી. જેથાં નકામી દલગીરી આવી પડે નહીં. વળી ધર્મના આ મોહટા ફરમાનને સાંભળી તેપર ચાલવું જોઈએ જેથી બેઉ દુન્યાની ખુશાલી મેળવી શકે.

બૈત. { એરદરા સુયે રૈશાની રાહ કોન
{ એ કેરદારે બદ દસ્ત કુતાહ કોન.

અર્થ.—પોતાની અક્કલને (ભલાઈની) રોશની તરફ રસ્તો આપી બુરા કરતુકથી હાથ ઉઠાવ.

બૈત. { નેકુ કારરા બદ નઆયદ બરૂય
{ મકોન બદ કે નીકી નઆયદ અઝુય.

અર્થ.—ભલી કરણીના માણસોના ચેહરાપર બુરાઈ પુગતી નથી (માટે) ભુંડાઈ ના કર, કારણકે તેમાંથી કદી નેકી નીવડતી નથી.

પારસી દોઆ.

શત પરવરદેગાર મર બંદેગાનરા બનીકી વનીકુ કારી આવરી પુરમાયદ વ હમેગાનરા રસ્તગારી વ ખોર્રમીએ દોજહાં બેહરે નમાયદ વ પીરૂઝી બખશાયદ.

અર્થ.—શત પરવરદેગાર બંદાઓને નેકી તથા ભલાં કામોમાં મદદ કરે અને સઘલાંઓને બંને દુન્યાની ખુશાલી તથા છુટકારો આપે અને ફીરૂઝી બક્ષે.

બીજી શિખામણ.

કુશ્તીના ૭૨* ખેવડા તારની અને (વણતી વેલાં) તેના ૬ † ભાગ કરવાની મતલબ એકે:—સરજનાર દયાળુ દાદાર હોરમઝદે પોતાની પીછાણ પોતાના બંદાઓને યઝશ્નેના ૭૨ હામાં આપી જરથોશ્તી ધર્મને લાયકના ૬ ફર-

---

* એ ૭૨ તાર તે યજશનીમાં આવેલા ૭૨ હાની નીશાન દેખાડવા સાથે અહુરમજદ યશ્તમાં આવેલા પાક યઝદાનના ૭૨ નામની યાદી આપેછે. વળી આરબી અબજદ, હવઝ, હોતી, કલમન, ના જુદા હરફોની ગણત્રી જેમકે અલિફ. બે. જીમ.

અલિફ.	બે.	જીમ.										
૧*	૨	૩										
દાલ.	હે.	વાવ.	ઝે.	હે.	તોય.	ય.	કાફ.	લામ.	મીમ.	નુન.		
૪*	૫	૬	૭*	૮	૯	૧૦*	૨૦	૩૦	૪૦	૫૦*		

૬૦ પ્રમાણે યઝદાનનાં નામનાં આંક પણ * નીશાનીવાલા આંકોને એકઠાં કરવે ૭૨ થાયછે. એ ૭૨ બેવડા તારના એકવડા જે ૧૪૪ તાર થાયછે તે મોહટી હમાયસ્તના ૧૨ ફરેસ્તાની ખુશનુમનથી જે એકંદર ૧૪૪ યઝશ્ને તથા તેટલાજ વંદીદાદ પઢાવામો આવેછે તેની સરખામનીછે.

† એ ૬ ભાગ એટલે છ લરી તે વરસની છ મોસમ એટલે ઋતુની નીશાની દેખાડેછે. વળી પાક યઝદાને ૬ છુપી શકતીઓની મદદે સઘલી હસ્તીઓને નીસ્તીના પરદામાંથી બાહાર લાવ્યોછે તેની પણ નીશાની દેખાડેછે. તે શકતીઓમાંની પહેલી ફરોહર, કેજે બહમન અમશાસપંદ સાથે સંબંધ ધરાવેછે; બીજી—રપીથવન યાને ગરમી, જે અરદીબેહસ્ત અમશાસપંદ સાથે તાલુકો રાખેછે; ત્રીજી—આકૃશ્ન, જે શેહરીવર અમસાસપંદ સાથે જોડાણ ધરાવેછે; ચોથી—પૈકર પઝીરી એટલે આકાર પકડવાની શક્તિ, જે અસપંદારમદ

માનો મુકરરર કીધાછે, માટે સઘળાં જરથોશ્તીઓને ઘટે-છેકે-યઝશ્નેના સઘળા હાઓમાં આવેલી દરેક બાબતોને ખરાં દીલથી કબુલ રાખી (નીચે જણાવેલા) ધર્મને લાયકના ૬ ફરમાનો પ્રમાણે ચાલવું ઘટતું છે જેથી દરેક વાતે નચીંત રહે.

પેહલું ફરમાન:—દરરોજ ૬ વખત ખોદાની બંદગી બજાવવી બાબેછે.* પ્રથમ—હોશબામ જે સૂર્ય ઊગવાની આગમજ સહવારના ઝજકલાનો વખતછે વે વેલા નીરંગ પાદયાબ કરી કેમના મઝદા, કુશ્તીના અવ-સ્તા (પઢી કુશ્તી કરી) હોશબામની બંદગી બજાવવી જોઈએ. બીજું-હાવન ગેહ જે સૂર્ય ઊગ્યા પછે (તે

અમશાસપંદ સાથે સંબંધ રાખેછે; પાંચમી—પાચણ શકિત જે ખોરદાદ અમશાસપંદ સાથે તાલુકો ધરાવેછે; અને છથી—ઉધર શકિત્, અમરદાદ અમસાસપંદ સાથે સંબંધ રાખેછે. તે દરેક ભાગ એટલે લગી મધેના ૧૨ તાર તે દવાજદે હમાય-શ્તના ૧૨ ફરેશ્તાઓનો મીસાલછે; તથા ફરવરદેગાનનાં પેહલાં પાંચ યાને માહ ૧૨ માં મધેનાં રોજ ૨૬ થી તે ૩૦ માં રોજ સુધી ભણવામાં આવતી બાજના **અરોમ** વોહૂ ૧૨૦૦ અને ગાથા ઘાહામબારનાં પાંચ દાહાડાપર ભણવામાં આવતી બાજના ૧૨૦૦ છયથા અહુ વેરીઓની નીશાની દેખાડેછે; તેમજ આકાશી ૧૨ રાશી તથા ૧૨ જાનવરોપર ફરતાં ૧૨ વરસોની ઇધાણી જણાવેછે.

* એ બાબે અત્રે લખ્યા ઉપરાંત વધુ બીના જેહવીકે કેહવી પવિત્રાઇથી, કઈ બાજુએ મોઢું કરી તથા કેહવી હાલતે ઊભા રહી બંદગી ગુજારવી તે સઘલું એ ચોપડીના પાંચમાં ભાગ મધે જુવો.

બપોરના બાર વાગા સુધી) નો વખત ગણાયછે તે વેલા હાથ મોહડું ધોઈ કુશ્તી કરી સરોશબાજ, હાવન ગેહ, ખોરશીદ મેહરની નયાએશ (દોઆ વીસપ હુમત વગેરે) પઢવી જરૂરનીછે; પછે બનેતો અહુ-રમઝદ અને હપતન યશ્ત પઢવી નેકછે. ત્રીજું રપી-થવન ગેહ (હાવનના વખત શિવાય) જે બપોરના બાર-વાગા (થી તે ત્રણ વાગા સુધી) નો વખત ગણાયછે ત્યારેબી પાદયાબ કુશ્તી કીધાબાદ સરોશબાજ, રપીથ-વન ગેહ, અને ખોરશીદ મેહરની નયાએશ અગત્ય કરી ભણવી; તથા અરદીબેહસ્ત યશ્ત ભણવી નેકછે. ચોથી—ઓજીરણ ગેહ જે (ત્રણ વાગેથી તે ચેરાગ થાય ત્યાં સુધી) પાછલો પોહોર અને સૂર્યને અસ્ત પામવા સુધીનો વખતછે, તે વેલા કુશ્તી કરી સરોશબાજ, ઓજી-રણ ગેહ અને ખોરશીદ મેહર નયાએશ ભણવી જોઈએ તથા બનેતો તેપછે સરોશયશ્તેહાદોખ્ત પઢે. પાંચમું—એવેસરૂથ્રેમ ગેહ જે રાતની સરૂઆતથી તે મધ્ય રાત સુધીનો વખત ગણાયછે, તે વેલા પાદયાબ કુશ્તી કરી, સરોશબાજ અને એવેસરૂથ્રેમ ગેહ પઢવી જરૂરની છે; અને રાતની સરોશ યશ્ત તથા બેહરામ યશ્ત પઢવી. છઠું—ઓશહેનગેહ જે મધ્યરાતથીતે સહવારની રો-શનીનુ અજવાળું પડતાં સુધીનો વખત ગણાયછે, તે વેલાબી હાથ મોહડું ધોઈ કુશતી કરી સરોશબાજ અને ઓશહેનગેહ પઢવી જોઈએ તથા તેપછે હોરમઝદ યશ્ત પઢવી.

એ ઊપરાંત દરમાસે (જો દરરોજ ન બનેતો ખસુસ) ત્રણ વેલા માહ નયાએશ ભણવી જોઈએ—ચાંદરાતે, પુનમે અને અમાસે એટલે ચંદ્ર અંદીથ થાયછે તે રાતે.

બીજું ફરમાન—દરવરસે એક વેલા રપીથવન ઈજાવવી જોઈએ; તે દર વરસના ફરવરદીન માસના અહુરમજદ રોજથી તે ચોકશ કરેલા દીવસોમાંના એકુ દીવસેબી ઈજાવવી જોઈએ. એવું ફરમાન છેકે જે કોઈ દરવરસે એક વેલા રપીથવન નહીં ઈજે યા ઈજાવે તો દર રોજની રપીથવનગેહેમાં તે માણસને ખાનુ, પીનુ ઈ૦ નાલાયક બને; તથા તે શખસની બંદગી કબુલ તથા પસંદ થએલી નહોય.

ત્રીજું ફરમાન—ઘાહામબાર કરવા બાબેછે. એ ઘાહામબાર દર વરસના છ હંગામે કરવામો આવેછે, જે દર હંગામ પાંચ દીવસના હોયછે; માટે દરેક બેહદીનને ઘટેછે કે દર વરસના સઘલા યા કોઈબી હંગામમાના પાંચ દીવસો મધેના એકુબી દીવસને પસંદ કરે, અને તે દીવસે પોતાની શકિત મુજબ બનેતો એખલા તથા બે, ચાર અથવા આંથ જણ મળી ઘાહામબારનું જસન કરે, અને અગરજો તેમબી કરી નહીં શકેતો જે બીજાઓ ઘાહામબાર કરતા હોય તેઓને કંઈબી રીતની મદદ કરી, તેઓના સવાબની અંદર શામેલ થાય.

ચોથું ફરમાન.—દરવરસના મેહરંગાનના જસન સાથે બારમાસના બાર જસનો કરવાં. જેવાંકે ફરવરદીન માસ અને ફરવરદીન રોજ; અરદીબેહશ્ત મહીનો અને અરદીબેહશ્ત રાજ. તે જશનોને દીને નયાએશ, યશ્ત અથવા આફરીંગાન ઈ૦ ભણવું તથા ભણાવવું, અને ગરીબોને પોતાની શકિત મુજબ મદદ કરવી ઘટતી છે.

પાંચમું ફરમાન.—ફરવરદેગાનના દસ દીવસોમાં સઘલાં રોઆનોને નામે આફરીંગાન વગેરે ભણાવવું,

આતશ ઊપર ખુશબોઈ બાલવી, ચેરાગ રોશન રાખવો તથા ગરીબોને પોતાની શકિત મુજબ ખાનું, વસ્તર વગેરે બક્ષવું.

છઠું ફરમાન.—આપણા પવિત્ર ધર્મના ફરમાન મુજબ પોતાના (મરણ પામેલાં) ન્યાગાનોં તથા ખેશાવંદોના બાજ રોજગારની ક્રિયા કરવી.

દરેક બેહેદીનોએ ધર્મને લગતાં મજકુર ઊમદાં ૬ ફરમાનોને નહીં ભુલી તે પ્રમાણે ચાલવું જેથી પાક યઝદાનની બક્ષેશ તથા રેહમદીલી ભરેલી નજર તેઓની તથા તેઓના ખાનદાનની ઊપર જીઆદે થાય.

બૈત. { **ચે અઝ પાક યઝદાન નેકુ ખાસ્તી**
એ કજી બેપરહીઝ નારાસ્તી. }

અર્થ—જો તું પાક યઝદાનથી ભલું ચાહતો હોય તો જુઠાઇ અને બુરાઇથી વેગલો થા.

બૈત. { **એ ફરમાને આઇન મકોન સર બરૂન**
કે નતવાન નમુદન ખોદારા ફસુન. }

અર્થ.—ધર્મના હોકમથી તું તાહરૂં માથું નાફેરવ. કારણકે ખોદાને છેતરી શકાતું નથી.

દોઆ.

બખ્શાયશગરે મેહેરબાન અંદીશાહા વ દરૂનહારા બફરૂગ ફરમાનબોરદારીએ આઇન રોશન ગરદાનદ વ બફરખોનદગી વ ફીરૂઝી રસાનદ.

અર્થ.—બક્ષેશનો કરનાર મેહેરબાન ખોદા સર્વેના વિચારો અને અંતઃકરણોને ધર્મના ફરમાન માનવાના ઝલકાતથી રોશન કરી ફતેહ ફીરૂઝીમાં પુગાડે.

ત્રીજી શિખામણ.

કુશ્તી વણાયા બાદ તેના તાણાં (ઊભા દોરા) અને

વાણા (આરાદોરા) એક બીજાથી છુટા દેખાતા નથી. (કે જે વણાયા આગમચ એક બીજાથી છુટા હતા.) તે પરથી સમજવું એ કેઃ—દરેક દેશ અને શેહરના રેહવાસીઓમાં જાત જાતના માણસો હોયછે જેઓ બોલી, કામો, ચાલચલણ, રીતરવેશ, ખાવું, પેહરવું, દીન ધર્મ અને સ્વભાવ વગરેમાં એક બીજાથી ઘણીક રીતે વેગલાં હોયછે, તોપણ જે દેશના અને ધર્મના લોકો સાથે આપણને વહીવઠ તથા દોસ્તી પડે, તે સઘલાંઓને એકુજ ખોદાના પેદા કીધેલાં બંદાઓ સમજી તેઓને ભાઈબંધ દાખલ ગણી તેઓ સાથે નરમાશ, મેહરબાની તથા ભલાઈ રાખવી. કદીબી તેઓની સાથે દુશમનાઈ ધરાવવી નહી, તેઓના હકમાં સારૂ વિચારવું તથા તેઓના દીલ દુઃખવવાથી દુર રેહવું; જેથી મેહરબાન ખોદા આપણપર ખુશનુદ થાય. મરહુમ ફીરદોસી તુસી ફરમાવે છે.—

બૈત. { બેતર્સ અઝ ખોદાઓ સાયાઆર કસ
રહે રસ્તગારી હમીન હસ્તો બસ.

અર્થ.—ખોદાથી દર અને કોઇને દુઃખ ના દે. કારણકે છુટકારાનો રસ્તો માત્ર એજછે.

દોઆ.

બોઓર્ગ વ યગાને ખદીવ હમેગાંરા અઝ રંજ વ આઆરે દીવ બેરહાનદ વ બેબખ્શેશ વ નેકુકારી દસ્તરસ બખ્શદ વ અંદર રસાનદ.

અર્થ.—મોહટો અને એકલો ખોદાવંદ સઘલાઓને દેવ (બુરા) ના દુઃખ તથા સંકટમાંથી છોડવે, અને બખ્શેશ તથા ભલાં કામો કરવાની શક્તિ બક્ષે અને તેમાં ભેરવે.

———

ચોથી શિખામણ.

કુશ્તી વનાઈ રહ્યા બાદ ઊથલાવવાંમાં એટલે અંદરનુ પડ બાહાર અને બાહારનુ પડ અંદર કરવામાં આવેછે. અને તે વેલા અગરજો (કુશ્તીની વણાવતમાં) એકુબી તાર આડો વણાયો હોયતો તે કુશ્તી બરોબર ઊથલાતી નથી. એપરથી એવું સમજવું કેઃ—જે કોઈ આ ત્રણ પાંચ દહાડાની દુન્યામાં જન્મ માંમયો હોય તેને અંતે આ તત્વવાળું શરીર તજી પેલી હમેશગીની દુન્યામાં આ હાલતથી ફેરવઈ જવાનુછે તથા છેહલે પોતાનો ચેહરો તે બુલંદ ભરેલી ઊંચી દુન્યા તરફ ફેરવવાનોછે. તેથી અગરજો કોઈ પોતાની જીંદગી અને શકિતની વેળા નાલાયક અને બુરા કામો કરે તથા ધર્મનાં હુકમોથી ઊલતો ચાલેતો, આ દુન્યામાં દુઃખ દલગીરી શિવાય કશું મેળવતો નથી અને તેના મરણ પછે કદીબી હમેશગીની જગ્યાએ પુગતો નથી અને તેનો આત્માં પશેમાની તથા વીખરાંત ભરેલી હાલતમાં ગેરફતાર બનેછે.

અશો અસપંદયાર બીન ગોશતાસ્પ ફરમાવેછે કે જરથોસ્તીઓએ એવાં (નાપસંદ, શરમભરેલાં) છુપાં કામો કરવામાં દગલું ભરવું નહી કે જ્યારે તે કામો જાહેરમાં આવે ત્યારે પશેમાન થઈ સરમાવું પડે.*

બૈત. **નહાની મકોન કરદેહ ઓનહાર**
કેદર આશકારા શવી શર્મસાર.

અર્થ.—જે કામ જાહેર થવાથી તને શરમીંદગી પુગે તેવું **કામ કદીબો છુપી રીતે નાકર.**

---

* જુવો આ ચોપડીના તરજુમાં કરનારની "શેહનશાહ હોશંગવાલી જાવીદાને ખેરદ"ની ગુજરાતી ચોપડીને પાને ૪૩ મે.

બૈત. { ચો દાનીકે બીનાંસ્ત પરવરદેગાર
{ બહેરજા એ કેરદારે બદ શર્મદાર.

અર્થ.—જયારે તું જાણેછે કે પરવરદેગાર સઘલું જોનારછે તો કોઈબી જગ્યાએ બુરાં કામો કરવાથી શરમ ધરાવ.

બૈત. { મકોન આંકે ચુન બાઅેત આયદ બપીશ
{ એ દીદારે આં ગરદી આઝારો રીશ.

અર્થ.—જે (તાહરૂં કીધેલું) કામ કે તને પાછું જોવું પડે (તે વેલા) તેના દીદારથી તને દુઃખ અને દલગીરી ઉપજે તેવું કામ તું ના કર.

દોઆ.

દાદારે હરવેસ્પ આગાહ હમેગાંરા દીદેહે બીનાઇ બખ્શદ વ બશનાખ્ત વ શનાસાઇએ ખીશ રાહનમાઇ કોનદ વ અઝ નારાસ્તીહા પાસદારદ.

અર્થ.—ગેબનો જાણનાર દાદાર સઘલાંઓને બુદ્ધિ બખ્શે અને પોતા (ખોદા)ને પીછાનવાની શક્તિ બંદાઓને આપે અને જુઠાઈથી વેગલા રાખે.

પાંચમી શિખામણ.

કુસ્તીને બે છેડેથાં ગુંઠી લીધા પછે અંદરથી ખાલી એટલે પોકલ છે કે નહીં તે માત્ર કમર પર રાખયા સિવાય બીજું કસું જણાતું નથી તેની મતલબ એછે કેઃ—માઝદીઅસની ધર્મ પાલનારાઓએ બંદગી અથવા કંઈબી ભલું કામ કરતી વેળા નીચલા છ વિચારોથી પોતાનું દીલ ખાલી રાખવું. પેહલો—ભલું નામ. બીજો—બદલો. ત્રીજો—બીજાઓને ખુશ કરવાનો વિચાર.

ચોથો—ફાયદો મેળવવા. પાંચમો—દુઃખ દફે કરવા. છઠો—ઠપંકામાંથી વેગળો થવા.

દરેક માણસોને ઘટેછેકે કંઈબી કામ કરતી વેળા માત્ર ખાલેકને ખુશનુદ કરવાની ધારણા ધરાવવા શિવાય બીજો કસ્સો વિચાર કરે નહીં. અને કુરતીના અંદરના પરની માફક રહે. જેથી કોઈને તેઓના દીલની કસી ખબર પડે નહીં. વળી કાંઈબી કામ, નામ મેળવવાના અને ઉમેદ બરલાવવાના વિચાર વગર કરવું.

પોતાની ત્રણ ચીજોને ત્રણ પારકાઓથી સંભાળવીઃ— પેહલી—દીન ધર્મને, દીન દુશમનોથી; બીજી—ધનમાલને, ચોર તથા લુટારૂઓથી; અને ત્રીજી—ઓરતોને, બુરા કરતુકનાઓની બુરી નજરથી; જેથી પોતાનો ધર્મ, માલ અને આબરૂ સચવાયલી રહે.

બૈત. { બયઝદાન પનાહઓ બયઝદાન ગરાય
એ ઓદખાહીઓ ઓદપરસ્તી બરાય.

અર્થ.—યઝદાનની પનાહ ચાહી ઓદાને ભજનારો થા (અને) આપખુદી તથા આપમટલબથી વેગળો થા.

બૈત. { ચો પરદાખ્તી દેલ એ જોઝ કેરદેગાર
એ રંજે દોગીતી શોદી રસ્તગાર.

અર્થ—જ્યારે તે તાહરા દીલને ઓદા શિવાય (સઘળી ચીજોથી) ખાલી કીધું તો (એમ જાણકે) બેઉ દુન્યાના સંકટમાંથી તું છુટો.

દોઆ.

દાદારે દેહશાદુરસ્ત હમેગાંરા બેહરઝી રૂઝી કોનાદ વ અઝ બંદે અહરીમન બેરહાનાદ.

અર્થ.—ઇનસાફ ચાહનાર દાદાર સઘલાંને હલાલ રોજી આપે અને હેરેમનનાં ફાંદામાંથી છોડવે.

છઠ્ઠી શિખામણ.*

કુશ્તીને કમર ઊપર વિટાળતાં ત્રણ આંટામાના પહેલાની મટલબ એકે:—(૧) હું ખોદાની ખુશનુદી શિવાય બીજો કસો વિચાર નહીં રાખવાનો કમરબંદ બાંધુ એટલે ભલી મનશ્નીનો થાઊં. (૨) ધર્મનો રસ્તો દેખાડનાર જાની દોસ્ત મેળવું; જે ધર્મના કામોમાં મને મદદગાર અને તે શિખવનાર થાય. (૩) ખોદાના હકો ભલી રીતે પુરા પાડવા સારૂ તે સાહેબની ઉત્તમ પેદાયશો જેહવી કે માટી, પાણી, પવન, અને આતશ વગેરેને સારી રીતે સંભાળું, તેઓની જાળવણી કરૂં, તેઓને ભલા ઉપ્યોગમા લાઊં, મુરદાલ ચીજોથી તેમણે વેગળાં રાખું અને તેઓનો નાશ થવા દેઊં નહીં; જેથી ખોદાના હકો પુરા પાડનાર ગણાઈ બંને દુન્યામા નચીંતાઈ ભરેલો રહું.

બૈત. { કસોરા કે અઝ પર્તે પરવરદેગાર
{ હેલો જાન શાદ રોશાના કામગાર.

અર્થ.—જે કોહનું દીલ અને જાન પરવરદેગારના નુરથી રોશન અને મુરાદ પામેલું થાય,—

બૈત. { એ હરના દરોસ્તી જોદાઇ કોનદ
{ બપુરમાને હક પારસાઇ કોનદ.

અર્થ.—(તે શખશ) દરેક નાલાયક કામોથી દુરી પકડે છે અને ધર્મના ફરમાન મુજબ પરહેજગારી કરેછે.

---

* એ છઠ્ઠી તથા હવે પછે આવતી સાતમી અને આઠમી શિખામણ તે કુશ્તીના જે ત્રણ આંટા કમર ઊપર વિટાળવામાં આવેછે તેની મટલબમાં રચાયલી છે. તેમાના દરેક આંટાન માટે ત્રણ એકરાર તે કુશ્તી વિતાળનારે મનમાં કરવા જોઈએ તે એ કે કુશ્તીનાં આંટા પ્રમાણે મજકુર ત્રણ ચીજોના દીલમાં એકરાર કરૂં છું એટલે કબુલ કરૂંછું.

સાતમી શિખામણ.

કમર ઊપર કુશ્તીનો બીજો આંટો (વિતાળવા) ની મતલબ એ કે:—એવી ધારણાથી કમર ઊપર (કુશ્તીનો બીજો આંટો) વીતાળુંછું કે (૧) બોલવામાં દાદારે અવ-ખ્શીદાર (પેદા કરનાર ચોકસાઈના ધણી) ને ખુશાલ કરવા શિવાય બીજું કંઈ ચાહું નહીં એટલે ભલી ગવ-શનીનો થાઊં. (૨) જીવનો દોસ્ત પોતાને માટે અ-ખત્યાર કરૂં, જે ભલી બુધી આપનાર અને શિખવનાર ઊસ્તાદ હોય. (૩) મારા પોતાના હકો પુરા પાડું, (તે એવી રીતે કે) પોતાનો દરજ્જો સાચવું; દરેક વેળા કુંઈબી બોલવામાં પોતાની આબરૂ અને માન જાળવું; જેબી કામ અને જગ્યામાં જો ધાસ્તી જોઊં તો તેમાંથી વેગલો થવાને યત્ન કરૂં; ધર્મના ફરમાનોથી ઊલટાં એટલે અણઘટતાં કામો કરૂં નહીં, જેથી મારો આત્મા પેલી દુન્યાંની સખ્તીઓ જોય નહીં; જે કામથી મારી ઈજ્જત, દબદબો અને લાયકીને ધોકો પુગે તેવાં નીચ કામોમાં માહરૂ માથું નાખું નહીં; દરેક વેળા મારી પોતા-ની જીંદગીનાં સાધણો (જેવાંકે—સરસામન, કપડાં, ખો-રાકી વગેરે)ને પાક તથા સારાં રાખવામાં કોશેશ કરનાર થાઊં; કુંઈબી રીતે મારાં શરીર અને જાનને નુકશાન થવા દેઊં નહીં; તથા પોતાની આબરૂ અને મરતબાને હીનું લગાડું નહીં, જેથી હું મારો પોતાનો હક પુરો પા-ડનાર ગણાઈ તે દયાળુ દાદારને રાજી કરનારો થાઊં, તથા પેલી જહાંનમાં તે દાદગર ખોદાવંદની કૃપાથી તેની તથા ફરેસ્તાઓની દરઘાહમાં અને પોતાના જાત-ભાઈઓના અશો રવાનો આગલ શરમીંદો થાઊં નહીં.

બૈત. { ચો પરદોખ્તે ગરદદ દેલ અઝ હરબદી
{ બેતાબદ દર પુરેહે ઇઝદી.

અર્થ.—જ્યારે દીલમાંથી દરેક બદી ખાલી થાયછે ત્યારે તેમાં ખોદાઇ નુર ચમકે છે.

બૈત. { બવદ તા બદેલ બાદે અહરીમની
{ નયાબી દર બેહરે અઝ રોશની.

અર્થ.—જ્યાં સુધી હેરેમની (બુરાઇનો) પવન દીલમાં હોયછે, ત્યાં સુધી તેમાં રોશનીનો ભાગ તું મેળવનાર નથી.

દોઆ.

દાવરે દાદગર હમેગાંરા અઝ ચાહસારે તીરેહે નાદાની વ અહરેમન પરસ્તી બબોસ્તાને રૈશાને પુર્રેહી દર રસાનદ વ તવાને નાકુકારી બખ્શદ.

અર્થ.—દાદગર દાવર સઘલાઓને નાદાનીનાં અંધારા કુવામાંથી અને હેરેમન પરસ્તીમાંથી કાઢી મોહટાઇની રોશન વાડીમાં પુગાડે તથા ભલાં કામો કરવાની શકિત આપે.

આંઠમી શિખામણ.

કુસ્તીનો કમર ઊપર ત્રીજો (યાને છેલો) આંટો વિંટાળવાની મટલબ એ છે (તે વિટાળનારે વિચારવું) કેઃ—હું (એવી ધારણાથી) કમર ઊપર (એ આંટો વિટાળુ) બાંધુછું કે—(૧) ભલાં કરતુક અને સારી ચાલચલણથી ખોદાને રાજી રાખવા શિવાય બીજું કંઈ સોધું નહી એટલે વેહ કુનશ્ને અને વેહ વરજેશ્ને (ભલા કરતુક અને ભલી ચાલચણ)નો થાઊં.(૨) દુન્યાનો દોસ્ત, જે નેક વિચારોમાં મને મદદગાર અને રસ્તો દેખાડ-

નાર હોય તેને હું અખત્યાર કરૂં, જેથી તે મને આ દુન્યાનાં ભલાં ભુડાં કામોથી વાકેફ કરે. (૩) બીજાઓના ભલા હકો બજા લાઉં (તે એ પ્રમાણે કે) કોઈને કસી રીતે દુઃખ તથા ઈજા દેઉં નહીં, તેઓના માલ અને મરતબાને હાંણી પુગાડવા તથા કંઈબી રીતે તેઓનુ બુરૂં ઈચ્છવામાં રાજી થાઉં નહીં, કોઈબી વેળા તેઓને નુકશાની પુગે તેમાં ખુશી મેળવું નહીં, તેઓને તેમની નબલી હાલતમાં મદદ કરૂં. તેઓની ઓરતો, બેટીઓ અને ફરજંદોને બુરી નજરથી જોઉં નહીં, તેઓને ભાઈ બંધુઓ સરખાં ગણું તથા તેઓ સાથે સઘલી રીતે ભલી વર્તણુકથી ચાલું, જેથી પારકાઓની ફરજો પુરી પાડનાર ગણાયા ઉપરાંત માહરેથી યઝદાન અને અમશાસપંદો ખુશાલ રહે.*

બૈત. { જહાંદાર આનરા કે યારી દેહદ
{ બહરેદો જહાં કામગારી દેહદ.

અર્થ—દુન્યાંનો ધણી (ખોદા) જે કોઈને મદદ કરેછે તેને તેની બંને જહાંનની મુરાદ મેળવવાનું આપેછે.

બૈત. { અબર મેહરો નીકીશ બંદદ મયાન
{ કે કસરા એનીકી નઆયદ ઝયાન.

અર્થ—(તો તેવા શખ્સને ઘટેછે કે) બીજાઓપર નેકી અને દયા કરવાની કમર બાંધે કારણકે કોઈનેબી ભળાઈ કરવાથી નુકશાંની પહોંચતી નથી.

---

* એ મજકુર ૬, ૭ અને ૮ મી શિખામણને લગતી બીના જુવો એ૦ કા. એ. કાંગાવાલા વંદીદાદનાં ૧૮ મી પરગરદના ફ. ૧૦ તથા ૧૮, ૧૯ માં મધે. વળી એ ત્રણ શિખામણોના બીજી રીતનાં ભેદ જુવો શેઠ માં. લી. હાટરયાએ રચેલી ગુજરાતી "એઝહારે સીઆહતે ઈરાન" ને પાને ૧૩૮ મે.

વળી એ મજકુર છેલી ત્રણ શિખામણો બાબે જંદ અવસ્તામાં લખાયું છે કે ખોદાનો હક હુમતથી, પોતાનો હક હુખ્તથી, અને પારકાનો હક હવરેશતથી આપવો જોઈએ. વળી ફરમાનોમાં જણાવે છે કે—બેઉ દુન્યાની ભલાઈઓના પાયા આ ત્રણ હક પુરા પાડવામાં છે, માટે જે કોઈ એ મજકુર ત્રણ હક પુરા પાડે તે સર્વે દુઃખ અને ઈજામાંથી છુટકારો પામે.

બૈત. { કસીરા કે ગરદદ ખરદ રાહબર
{ બદાદો બનીકી શવદ રેહસપર.

અર્થ.—જે કોઈનો મોમીઓ ભલી બુધ્ધી થાય, (અને) ભલાઈ તથા નેકીપર ચાલનારો બને.

બૈત. { એ બદહા બેગરદાનદ ઊ રૂયરા
{ કઝ આસીબો અઝ રંજ ગરદદ રહા.

અર્થ.—(તેને ઘટેછે કે) બુરાઈ કરવાથી પોતાનો ચેહરો ફેરવે (કારણકે તેમ કરવે) તે સઘલાં દુઃખ અને ઈજાથી છુટે.

બૈત. { બોનો બોખે હરનીકુહા ઇન સે અસ્ત
{ એહરચીજ કાન બરશોમારી મેહ અસ્ત.

અર્થ.—દરેક ભલાઈનો પાયો અને મૂળ આ ત્રણ (ખોદાના પોતાના તથા પારકાના હકો પુરા પાડવામાં) છે. (અને એ ફરજો) જે કંઈ (બીજુ) તું ગણે તેના કરતાં સરસ છે.

નવમી શિખામણ.

કુશ્તી બાંધતો વેળા બીજે આંટો વીટાળી આગલ બે ગાંઠ વાળવામાં આવે છે. તેમાના પહેલા ગાંઠની મટલબ એ (ગાંઠ વાળનાર એવું વિચારે) કેઃ—હું માહરા અંતઃકરણથી જમીન અને આસમાનના પેદાકરનાર

(ખોદા)ની એગાનગી (એકલાપણા) પર એકરાર કરૂછું કે તે સાહેબ બેશક અને બેગુમાન એકજ, વગર સાથીનો, વગર દોસ્ત અને વગર ગરજનો છે; તેના જેવો બીજો કોઈ નથી; તે સાહેબ હમેશ હતો, છે, અને રેહશે; તે (ખાલેક) શિવાય સઘલી હસ્તી (પેદાયશો) નાશ થનાર છે; માટે તેજ સાહેબની પરસ્તેશ કરૂં, અને બીજા કોઈની દરઘાહમાં માહરૂં સર નમાઊં નહીં. (બુતપરસ્તી ઈ૦ કસી બીજી ચીજને પુંજું નહીં.)

બૈત. { ચો રોશન શવદ જાન એ પૂર્ ખરદ
એ રંજે દોગીતી રહાઇ બરદ.

અર્થ.—જો જીવ, અકલની મોહટાઇથી રોશન થાયતો એજ દુન્યાના સંકટમાંથી છુટકારો મેળવે.

બૈત. { એ ગીતીઓ હરબુદની સરબસર
નબીનદ બજોઝ ગૌહરે દાદગર.

અર્થ.—(ત્યારે) આ દુન્યાને અને અવલથી આખેર સુધીની સઘલી ચીજોને ખોદાઈ જાત શિવાય (બીજું કાંઈ) જોતો નથી.

બૈત. { ખોદાયા બેબખ્શાયશે બીકેનાર
રહાંમાન એઆહરેમને નાબકાર.

અર્થ.—ઓ ખોદા તાહરી બેહદ બખ્શેશોએ કરી બુરા કરતુકના એહરેમનોથી હમોને છોડવ.

બૈત. { એ દીદે દોઇ દીદેમાન કુર દાર
રહે દીવ અઝ જાનેમાન દુર દાર.

અર્થ.—(અને) હમારી બે જોવા (એટલે એક ખોદાને નહીં માનવા) ની આંખ આંધલી કર (એવો માર્ગ દેખાડ કે તાહરા શિવાય બીજા કોઈને ભજીએ નહી) અને હમારા જીવમાંથી હેરેમની (ભુંડાઇ) ને દુર કર

દશમી શિખામણ.

કુશ્તીનો આગલો બીજો (છેડો દાબે હાથે નાખો) ગાંઠ વાળવાની મતલબ, એ (ગાંઠ વાળનારે એવો વિચાર કરવો) કેઃ—હુ પાક યજદાનના પસંદ કીધેલા પેગમબર સત સ્પીતમાંન જરથોશ્ત (જેના પવિત્ર રોઆંન પર નેક દોઆ હોજો તે) ની પેગમબરીપર એકરાર કરૂંછું; કારણકે તે સાહેબ પેગમબરીને લાયક, (ખોદાની દરઘાહમાંથી) પૈગામ લાવનારાઓમાનો સરસ, છુટકારો મેળવનારાઓનો મદદગાર, પનાહ વગરનાઓને પનાહનો આપનાર, તથા ગુમરાહઓને ખરો માર્ગ દેખાડનારછે; તે પસંદ કીધેલા અશો પેગમબર સાહેબના હોકમ પ્રમાણે ચાલવું, તે પાક યજદાનને રાજી કરવાનુ મૂળછે; અને જ્યારે આ મુબારક ધર્મ (ના ફરમાન) ની મદદથી નેક બેહેશતમાં પુગી શકાયછે, તો આ ઊત્તમ ધર્મના ફરમાનથી મારે માથું ફેરવવું જોઈએ નહીં, જેથી બંને જહાંનમાં રસ્તગાર થાઊં.

બૈત. { યગાને ખદીવા મહોન સરવરા
{ કે ખોરદે સેતાયંદગી બરતરા.

અર્થ.— એ એકલા પાદશાહ અને સરદારોના સરદાર (તથા) એ સોથી સરસ સ્તુતીન લાયકના (ખોદા તાલા.)—

બૈત. { રહાનમાન એ ગોમરાહીઓ કાસ્તી
{ બે બખ્શા બમા પુર્રહો રાસ્તી.

અર્થ.—હમોને ગુમરાહી તથા જુઠાઈથી છોડવ, અને અમોને મોહટાઈ તથા સચ્ચાઈ બખ્શ.

બૈત. { બર આહને બેહ દારમાંન ઓસ્તવાર
{ એમાં દુરકોન દીવે વારૂનેકાર.

અર્થ.—અમોને ભલા ધર્મપર મજબુત રાખ અને ઊંધા કરતુકના દરૂજોને અમારેથી દુર કર.

બૈત. { મબાદા શવદ ચીરે બરમા ગમાન
{ કે ગરદદ અઆન તારો તીરે રવાન.

અર્થ.—રખેને અમારાંપર બુરા વિચારો ફાવે, કે જેથી અમારો આત્માં કાળાશવાલો અને ગડલો બને.

અગીયારમી શિખામણ.

કુશ્તીનો (ત્રીજો આંટો વીટાળી પાછલા બે ગાંઠમાનો પહેલો યાને) ત્રીજો ગાંઠ વાળવાની મતલબ એ (ગાંઠ વાળનારે પોતાના દીલમાં એવું વિચારવું) કેઃ—હું એવો એકરાર કરૂંછું કે શ્રેષ્ટ માઝદીઅસની ધર્મમાં જે કંઈ ફરમાવેલું છે તે સઘળું બેશક બંને દુનીઆંને પેદા કરનાર પાક ખોદાની તરફથી છે, અને સ્તુતીને લાયકનાં તે ફરમાનોને કબુલ કરી તે મુજબ વરત્યાથી રસ્તગારી મેળવવાના કારણો થાય છે, માટે મને (તે ગાંઠ વાળનારને) લાયકછે કે તે યજદાનના હોકમોપર હું કસું બુરૂં ગુમાન લાવવાથી વેગળો થાઊં અને હમેશાં તે ફરમાનો તથા તેના ભેદો પ્રમાણે ચાલું, જેથી પેદાનો કરનાર (ખોદા) મને પોતાની ભલી બખ્શેશથી ના ઊમેદ નહીં કરે.

બૈત. { સેતાયશ સઆયા મહીન મેહતરા
{ એ હરહસ્તો હરબુદની બેહતરા.

અર્થ.—ઓ સ્તુતીને લાયકના સૌથી મોટા (અને) દરેક હસ્તીથી ભલા (ખોદા)—

બૈત. { દરે બખ્શેશે ખીશ બરમા મબંદ
{ બ પૂરે ખરદ દારમાન અરજુમંદ.

અર્થ.—(તું) પોતાની બખ્શેશનું બારણું હમારી પર બંધ ના કર (અને) અમોને અક્કલની મોહટાઇથી માન પામેલા રાખ.

બૈત. { એ રપતારે દીનો એ પુરમાને આન
ગમાનરા મદે રાહ બર જાનેમાન.

અર્થ.—ધર્મની ચાલચલણ અને તેના ફરમાનથી (ઊલટું ચાલવાના બુરા) વિચારને અમારા જાન ઊપર ફાવવાના દે.

બૈત. { દર આવારે માનદાર આઇનો કીશ
બ રંજો ગોનેહમાન મકોન સીને રીશ.

અર્થ.—અમોને ધર્મ અને દીન પર એતેકાદ ધરાવનાર કર (અને) ઇજા તથા ગુનાહ (ના જખમ) થી હમારી છાતી જખમી ના કર.'

બારમી શિખામણ.

કુશ્તીનો ચોથો (એટલે પાછલો બીજો) ગાંઠ વાળવાની મટલબ એ (એ ગાંઠ વાળનારે વિચાર કરવો) કેઃ—હું એકરાર કરૂંછુ જે આ ત્રણ પાંચ દહાડાની દુનીઆમાં મારા જાતભાઈઓ જેઓ મારી દોલત, માલ અને ચીજેનો ભાગ મેળવવાને લાયકના છે, તેઓને દરેક રીતે મારેથી બનતી મદદ કરૂં, તેઓનુ ભલું ઈચ્છું, તેઓના સંકટો ટાળવામાં સહાય થાઊં અને હમેશાં તેઓના હકમાં ભલો વિચાર ધરાવી કદીબી તેઓની કંગાલીયત અને બુરાઈ નહીં ઈચ્છુ તથા તેઓને દુઃખી કરૂં નહીં ; કારણકે અગરજો મારા (ભલા) જાત ભાઈઓ મારેથી ખુશી રહેતો પાક પરવરદેગાર પોતે પણ ખુશ થઈ મને નેકી બખ્શે.

બૈત. { ખોશા મરદમાંને ખેરદ દસ્તયાર
કે અંદીશે કરદંદ પાયાને કાર.

અર્થ.—ડહાપણવાળા માણસો કે જેઓએ (પોતાના) કામોનાં અંતનો વિચાર આગમજથી કીધો તેઓ કેવાં ભલા હોયછે.

બૈત. { યકી દાનેએ નેકુઇ કાશતંદ
બપાયાન દોસદ દાન બરદાશતંદ.

અર્થ.—(તે ભલાં માણસોએ) નેકીનો એક દાણો (આ દુનીઆમાં) રોપયો અને અંતે (પેલી દુન્યામાં) બસો દાણા મેળવ્યા.

બૈત. { નકરદંદ બરઝીરદસ્તાન સેતમ
કે રસતંદ એ આઝારો અંદુહઓ ગંમ.

અર્થ.—(તેઓએ પોતાના) હાથ નીચેનાઓપર જુલંમ કીધો નહીં જેથી દુઃખ અને દલગીરીમાંથી છુટા થયા.

બૈત. { જહાંદાર પાનાએ પીરૂઝગર
હમેરા બનીકી શવદ રાહબર.

અર્થ.—દુનીઆંનો ધણી ફતેહમંદ પાસબાની કરનાર (ખોદા) સર્વેને નેકીનો માર્ગ દેખાડનાર થાય. *

---

* આ કેતાબના બીજા ભાગમાં આવેલી સુદરેહની ૯ અને ત્રીજા ભાગ માંહેલી કુસ્તીની ૧૨ શિખામણો મલી એકંદર ૨૧ શિખામણો તે અશો જરથોસ્ત સાહેબના લાવેલા ૨૧ નુશ્કની યાદી આપેછે.

ભાગ ચોથો.

અશો જરથોસ્ત સાહેબની લાવેલી ૭ ચીજોનો ભેદ.

રવાનશાદ "દકીકી" નામના કવિ તથા ખુશ રવાન કવિઓનો ઉસ્તાદ "ફીરદોસી" શાહનામાં મધે જે લખી ગયાછે તે પુરતું ખરૂં અને રાસ્તછે. કેઃ—

બૈત. { બયઝદાન કે હરગેઝ નબીનદ બેહસ્ત
{ હરાન્કુ નદારદ રેહે અરદેહેસ્ત.

અર્થ.—ખોદાના કસમ ખાઈ કહુંછું કે જે કોઈ જરતોસ્તી-ધર્મ ધરાવે નહીં તે કદીભી બેહસ્ત જાય (પામે) નહીં.

યઝદાનનો સૌથી સરસ બક્ષેશ જે બુધી છે, તેવડે સીધ્ધ થાયછે કે:—માણસબી જાનદારોમાંનુ એક જાનદારછે, તેટલા માટે દરેક જમાનાનાં અકલમંદ અને દાનાઓ, માણસને "ઝંદે ગુયા" (વાચાવાળો જાન ધરાવનાર) લખી ગયાછે, તથા જણાવી ગયાછે કે બીજા જાનદારોપર મનૂષ્યની સરસાઈ કયારે ગણાય, કે જ્યારે તે ડહાપણ શિખે અને હુનર મેળવવામાં સંકટ ખેચે; કારણકે દાનાઈ અને હુનરને શિખવવા તથા જાહેર કરવા વગરગરજના દાદારની તરફથી પસંદ પડેલા અગણીત પેગમબરો જાહેર થઈને ધરતી તથા જમાનાને અનુસરતા કાયદાઓ અને ફરમાનો રચી ગયાછે, જેવા કે—પેગામ-બરોનો વડો વખશુરે વખશુરાન રાત અશો સપંતમાન જરથોસ્ત. (જેની ઉપર જાંનને પેદાના કરનાર પાક યઝદાનની તરફથી હર પળે હજારો આફરીન હોજો.) તે સાહેબ પાકદાદારની દરઘાહમાંથી દુન્યામાં જાહેર

થતી વેળા પોતાની સાથે છ ચીજો લાવ્યા હતા, જે ચીજોને બુધ્ધીની આંખે જોઈએતો તેમાંથી ઉમદા ભેદ, મતલબ અને શિખામણો ઊત્પન્ન થઈ લોકોને સગવડ મેળવવાનું ખુલ્લું ફરમાન થાયછે.

પેહેલી.—તે નામીચા પેગમબર સાહેબ પોતાના હાથમાં એક નુરમંદ આતશ* ધરાવતા હતા જે હમેશાં વગર લાકડાંએ સળગેલો રેહતો અને તે નુરવાલા આતશથી કોઈને પોતાનો હાથ બલવાની ધાસતી હતી નહીં, તે આતશને તે સાહેબે એક ગુંબજમાં બંદાઓને નેમાજ કરવાની જગ્યા (કેબલા) તરીકે થેડવ્યો. તે આતશ પરથી

---

* એ આતશને "મેહરબોરઝીન" કહેતા હતા જે બાબે મરહુમ ફીરદોસી શાહનામાં મધે જણાવે છે કેઃ—

બેત.

પસ આઝાદે ગોશતાસ્પ બરશોદ બગાહ
પુરેસતાદ હરસુ બકેશવર સપાહ
પરાકંદ ગેરદે જહાન મુબેદાન
નહાદ અઝ બરે આઝરાન ગોંમબદાન
નખોસ્ત આઝરે મેહરબોરઝીન નહાદ
બ કેશવર નેગર તા ચે આઇન નહાદ
કે આન મેહરબોરઝીન અબીદુદ બુદ
મોનવર ને અઝ હીઓમો ઊદ બુદ

અર્થ.—પછે વગર એબનો ગોશતાસ્પ તખતપર બેથો અને દરેક બાજુના દેશોમાં લશકરો મોકલ્યાં (અને) દુન્યાની આજુ બાજુ મોબેદોને વીખરી નાખી આતશો ઊપર ગુમબજો બંધાવ્યા. પેહલો મેહરબોરઝીન નામનો આતશ (આતશ-બેહરામ બંધાવ્યું) થેડવ્યો, તું જો કે દેશમાં કેવો ભલો ધર્મ પાંથર-યો તે મેહરબોરઝીનનો આતશ, વગર ધુમાડાનો તથા વગર કાઠી અને અગરે, નુરમંદ હતો.

ઊપજતી મતલબ એ કેઃ—જે કોઈ આ ભલો ધર્મ ધરાવે તેને ઘટેછે કે યઝદાનના ફરમાન મૂજબ ભલી મનશ્ની, ગવશ્ની અને કુનશ્ની રાખે, જેથી તેનુ અંતઃકરણ (તે અળકાતમંદ આતશની માફક) ખોદાના નુરથી તેજવાળું અને લોકોને ઈજા નહીં દેનારૂ થાય કે તેથી પોતે ફાયદાભરેલો બને અને બીજાઓ તેનાથી દુઃખ અને ઈજા વગરના થાય તથા અંતે શરીરને તજતી વેળા તેનું રોઆન રોશાન ગુરૂથમાનમાં બેઠક મેળવે.

બૈત. { રવાન્રા એ આલુદગી પાકદાર
બરીન કીશે પાકીએ શાવ રેહસપાર.

અર્થ.—તું પોતાના રોઆનને બુરાઈના ભેળાણથી દુર રાખ અને આ પવિત્ર ધર્મપર ચાલનારો થા.

બૈત. { મનશ્નો ગવશ્નો કુનશ્ને નેક
પુરૂગે રવાન બાશદો આબેઊ.

અર્થ—ભલી મનશ્ની ગવશ્ની અને કુનશ્ની તે તે (માણુસના શરીર) ની આબરૂ અને (તેના) રવાનની રોશની હોયછે. (એટલે નેક મનશ્ની ગવશ્ની અને કુનશ્નીએ ચાલવાથી આ દુન્યામાં આબરૂ અને પેલી જહાનમાં નુરવાળી, જગ્યા યાને બેહસ્ત મેળવે છે.

બીજી.—સરવના* ઝાડનું તોખમ હતું તેને (તે સાહેબે) ઈરાણ શેહર જેને હાલે નશાપુર કહેછે ત્યાં

---

* એ બાબે મરહુમ "રજાકુલીખાન લલાબાશી" પોતાની "અંજુમન આરાએ હોશંગ" નામની ફરહંગમાં જણાવેછે કે જરથોસ્તીઓનો પેગામબર શત જરથોસ્તે સરવના બે ઝાડ સુબ ચોગડીએ બે જગ્યાએ રોપયાં હતાં. એક તો (ઈરાણ શેહર જેને હાલે નશાપુર) કાશમર મધે અને બીજું "તુસ"

ઈનશાફ ફેલાવનાર શેહનશાહ ગોશતાસ્પની દરબાર આગલ રોપયું, પછે યઝદાનના ફરમાનથી ટુક મુદતમાં તે સીધા સરવના ઝાડે પોતાનું સર ઊંચાઈમાં વધારયું અને તે એટલું બધુંતો ખીલયું કે હાલ સુધી કોઈએ તેલું (મોહટું ઝાડ) જોયું હશે નહીં, બલકે હવે પછીબી કોઈના જોવામાં આવશે નહીં. તે ઝાડને ઘણાજ ડાળપાંખડા હોવાને લીધે "સરવે કશો મર" (કશ=ખેંચાયલું તથા ઘણાજ

('ખોરાશાન') પ્રગણાના "ફારમજ" જીલ્લા મધે. તે બેઊ ઝાડો ટુક મુદતમાં એટલાં બધાં ઊંચાં, જાડાં અને ડાળીવાલાં થયાં હતાં કે જોનારાઓને અત્યંત અચરતી ઊપજતી હતી. ઘણી જાતના સંખયાબંધ પક્ષીઓ તે ઝાડની ડાળીપર માળા ઘરાવતાં હતાં. જ્યારે તે (કાશમરના) સરવની વખાણ ખલીફ "મોતવકલે અબાસી" ની મીજલસમાં કરવામાં આવી ત્યારે તે ખલીફ જે "સામરા" મધેના "જઅફરીએ" ગામડામાં "સરમનરાએ" નામની ઈમારત બંધાવતો, તે ઈમારત આગલ રોપવા તે મજકુર ઝાડ ત્યાંથી કપાવી "બગદાદ" માં મંગાવવાની ધારણા કીધી; પછે તે તરફના હાકમ "તાહેર બીન અબદોલ્લા બીન તાહેરે ઝોલયમની" ની ઉપર હુકમ લખી મોકળયો, કે તે ઝાડને કાપી ગાડાંઓમાં મુકી તથા તેની ડાળીઓ નમડાના કપડાંમાં વીટાળી ઊંઠો પર લાદી બગદાદ મોકળાવે. તે ફરમાન બાબે ત્યાંના જરથોશ્તીઓને ખબર પડવાથી મજકુર તાહેરને ૫૦ હજાર સોનાના દેરમ આપવા કહ્યા, કે તે સરવ જેનીપર જરથોસ્ત સાહેબની મોહટાઈના શબ્દો જાહેર હતા તેને કાપે નહીં (તેમ કરવા તે "તાહેર" પોતે રાજી થતો) પણ તેના બાપ અબદોલ્લાએ કબુલ નહીં કરી તે ઝાડ કાપવાનો હોકમ કીધો. "તારીખે જહાનનમા" ના રચનારના લખયા મુજબ જ્યારથી તે ઝાડ રોપાયું ત્યારથી તે કપાયું ત્યાર સુધી ૧૪૫૦ વરસ વીતી ગયાં હતાં. તે ઝાડનું થડ ૩૪ અરશ ઘેહ-

દાંખળાંવાળુ અને મર=વધુ અથવા પુશકળ મુળચાંવાળું) કહેતા હતાં, અને તેના દરેક પાદડાંના રેસાઓ એકબીજા સાથે વીટળાઈ જવાથી એવું લખાણ (થઈ રહેલું) વંચાતુ હતું કે "શત જરથોશ્તનો ધર્મ બેશક ખોદાની તરફનો છે. તે ઝાડની મતલબ એકેઃ—જે કોઈ આ પર્સંદ પડતા ધર્મમાં રહે (અને તેના ફરમાનો કબુલ કરી તે મુજબ ચાલેતો) તે શખસ તે સરવની માફક હમેશાં ખુશ અને ખીલતો બને. તેના દીલમાં દયા અને ઈનસાફનુ બીજ રોપાય કે જેથી તેનું ભલું નામ બરકરાર રહે.

બૈત. { ચો બેન્હી દરીન કીશે પુરઓંદે પાય
શાવી સબઓ શાબાદ દર દો સરાય.

અર્થ.—જો આ નામીચા ધર્મમાં તું દગલું મુકે (અને તેના ફરમાન પરમાણે ચાલે) તો બેઉ દુન્યામાં ખીલતો અને ખુશાલ થાય.

રાવાનુ હતું. તેના છાયડાં તળે ૧૦ હજારથી વધુ ગાય ગોસપંદો આરામ લેતાં હતાં. જ્યારે તે ઝાડ કપાઈને પડયું ત્યારે તે પરગણાની ધરતી ધ્રુંજી તથા ઘણાએક પાણીના ઝરાના મૂઓને નુકસાનીઓ પુગી અને તેનાં દાળાંઓ ઊપરથી એટલા બધાં અગણીત પક્ષીઓ ઊડયાં કે જેઓથી હવા કાલી થઇ ગેઈ. તે વેલા તેઓ જાત જાતના પોકારો તથા રૂડનો કરતાં હતાં....... તે ઝાડના દાળાંઓને એક હજાર ઊંઠપર લાંધીઆં હતાં. તેને બગદાદ સુધી લાવતાં ૫ લાખ સોનાના દેરમ ખરચાયા હતા. તે ઝાડ બગદાદથી "જઅફરીએ" કે જ્યાં તે ખલીફ હતો ત્યાં પુગવાને એક મંજલ બાકી રહી હતી, તેવામાં મજકુર ધીક્કાર ભરેલા ખલીફને તેના ગોલામોએ મારી નાખી કટકે કટકા કીધા તેથી તે ખલીફ અંતે તે ઝાડ જોવા પામયો નહી...વળી એ ઝાડની વખાણ જુઓ શાહનામા મધે શેહનશાહ ગોશતાસ્પના દાસ્તાનમાં "આઝર મેહરબોરઝીન" ની ખીના પછે.

ત્રીજી.—તે અશો જરથોશ્ત સાહેબ પોતાના હાથમાં ધરવાની (નવગરે યાને નવ ગાંઠવાળી) લાકડી ધરાવતા હતા; જેનો ઉપલો ભાગ પોહલો અને નીચલો સાંકડો હતો. તે સાહેબ ચાલતી વેલા પણ પોતાના હાથમાં રાખતા હતા, તે ઉપરથી ભેદી મતલબ એ છે કેઃ—(તે લાકડીના નીચલા છેડાની માફક,) આ નીચલી દુન્યા નહાની તથા સાંકડી, તથા (તેના ઉપલા છેડાની માફક) ઉપલી દુનીઆ બોહોળી અને મોટી હોયછે, માટે આ ભલો ધર્મ કે જે છુટકારો મેળવવાનો ખુલ્લો રસ્તો છે તેમાં જે કોઈ પોતાના પગલાં લંબાવે તેને ઘટેછે કે—(તે લાકડીનાં ટેકા યાને આધારની માફક) એ ધર્મના ફરમાન મુજબ ચાલે, તે ફરમાનોને પોતાના ભોમીઆ (અથવા બધી રીતે ટેકો આપનાર) તરીકે ગણે, દરેક નુકસાન-કારક અને નાલાયક રસતાઓથી વેગળા થઈ એ ભલી દીનની પનાહ ધરે, અને તેની મદદથી સીધો રસ્તો પકડે તથા દરેક બાબતમાં મધ્યમપણુ જાળવે, જેથી સઘલી તરફથી પુગતી બુરાઈઓથી વેગલો રહે.

બૈત. { ચો બરકોશે ઇનદીન શવી રેહસપાર
{ જે રંજે દોગીતી શવી રસ્તગાર.

અર્થ.—જો તું આ ધર્મની રીત પ્રમાણે ચાલેતો બંને દુન્યાના દુઃખમાંથી છુટકારો પામે.

બૈત. { કસીરા કે ગરદદ ખરદ પીશવા
{ બેપરહીઅદ અઝ આઓ કીનો હવા.

અર્થ.—જે કોઈનો અક્કલ ભોમીઓ થાયછે તે શખસ લોભ લાલચ અને કીનાથી દુરી પકડે છે.

ચોથી.—જંદ અવસતાના એકવીસ નુસકો* હતા.

* એ એકવીસ નુસકનાં નામો આ પ્રમાણે છેઃ—૧—સે-

જેમાં બને દુન્યાંની દાનાઈ અને હુન્નરો લખેલા હતા તે-ની મતલબ એ છે કેઃ—મનૂષ્યને તેઓના ડહાપણ અને બુધીને લીધે જાનવરોપર સરસાઈ હોયછે. અંતે દાના માણસ પોતાના ડહાપણથીંજ છુટકારો મેળવી શકેછે તથા નાદાન અંતે જાનવરોની માફક દલગીરીમાં ગેરફતાર હોયછે તો દરેક જરથોશ્તીઓને ઘટેછે કે (દાનાઈ તથા જ્ઞાન મેળવવા સારૂં) પ્રથમ પોતાના દેશની ચાલુ ભાષા, પછે ધર્મની જુબાન અને છેલ્લે પોતાની ઊપર રાજ્ય કર્તા પાદશાહની ભાષા શિખે, જેથી પોતાના શરીર અને આત્મા સબંધી કામોમાં કંઈબી રીતની અડચણો નડે નહીં.

બૈત. ⎰ ઞે દાનેશ રવાનો તન આબાદદાર
⎱ બપુર્રે ખેરદ ખીશરા શાદદાર.

અર્થ.—બુદ્ધીથી તાહરા શરીર અને જીવને ભરપુર તથા અક્કલની મોટાઈથી પોતાને ખુશાલ રાખ.

બૈત. ⎰ બહીન બક્ષેશ આમદ એ દાના ખદીવ
⎱ કઝાન જાન રહા ગરદદ અઝ બંદે દીવ.

અર્થ.—એ (બુદ્ધીની) સૌથી સરસ બખ્શેશ ખોદાથી આવીછે (આપણને મળીછે) કે જેનાથી (આપણો) જીવ દેવ (બુરાઈ)ના ફાંદામાંથી છુટેછે.

તુદયશ્ત. ૨—સતુદગર. ૩—વહીશ્ત માથર. ૪—બગ. ૫—દામદાત. ૬—નાદુર. ૭—પાચેમ. ૮—રતુસતાઈદ. ૯—બુરૂશ ૧૦—કશશ રૂબ. ૧૧—વીશતાસ્પ. ૧૨—ચીદરૂશત. ૧૩—સકુંદ. ૧૪—જરશ્ત. ૧૫—બગાન યશ્ત. ૧૬—નીઆરૂમ. ૧૭—હુસ્પરૂમ. ૧૮—દામ સરોબ. ૧૯—હુસ કરૂમ. ૨૦—વંદીદાદ. ૨૧—હાદુખ્ત. વળી યથા અહુ વેરીઓના ૨૧ શબ્દો છુટા પાડી તે શબ્દોને નુસકના નામો ગણેલાં છે. વધુ ખીના જુવો શેહનશાહ હોરાંગવાલી જાવીદાને ખેરદને પાને ૯૩ની નોટ.

પાંચમી.—તે નામીચા પેગમબર અશો જરથોશ્ત સાહેબને પાક દાદારે સરોશી સરપાવ બખ્શાયો હતો* જેને સોદરેહ† કેહતા હતા. (તે બાબે તે સાહેબે) એવું ફરમાવ્યું કે સઘલા ભલી દીનનાઓએ સાત વર્ષ અને ત્રણ માસની વય પછે ‡ (ધર્મના ફરમાન પ્રમાણે ઘટતી ક્રિયા કરી) તે હમેશ જીંદગી સુધી શરીર પર (પરથમ) પહેરી રાખવો કારણ કે તેની અંદર લાયક શિખામણો સમાયલી છે. તે સુદરેહની મતલબ એછે કે:—જે મીસાલે પાદશાહના લશકરી સરદારો લડાઈનું બખતર પહેરી તેની મદદથી દેશના દુશમનો, ઠગારાઓ અને લુટારાઓ સાથે લડવાની કોશેશ કરેછે તેમ દરેક જરથોશ્તીઓનેબી ઘટેછેકે માઝદીઅસની ધર્મના ફરમાન મુજબ સુદરેહ કે જે ધર્મનું બખતરછે તે હમેશ પેહરી તેની મદદથી હેરેમનો, ઠગારાઓ વગેરેની ઊપર તે ફાવે; બુરી મનશની, ગવશની અને કુનશ્નીને તજે, તથા લોભ, લાલચના દેવને પોતાના શરીરમાંથી હાંકી કાઢે.... જે કોઈ શરીરપર સુદરેહ ધરાવી તેમાં સમાયલા ભેદોને શિખી તે મુજબ ચાલેતો બેશક તેની ઊપર બદકારોના મકરો ફાવે નહીં, તથા જાદુગરો અને પલીદ લોકો તેનાથી દુર થાય.

બૈત. { ચેદારી બતન સોદરેહ બઆઇનો રાહ
શવદ દીવે બદખાહ અઅઆન તબાહ.

અર્થ.—જો ધર્મરીત મુજબ તું તાહરા શરીરપર સુદરેહ રાખેતો તેથી બુરૂં ઇચ્છનાર દેવ નાશ થાય.

---

* એથી એમ નહી સમજવું કે એ સુદરેહ પોશીનો રેવાજ એજ સાહેબના જમાનામાં થયો હતો.

† એ નવ કતકાના સુદરેહનો ચીતાર જુવો ફારસી રેસાલાના પુઠાંપર.

‡ વધુ બીના જુવો એજ રેસાલાને પાને ૧—૨ મધે.

છઠી.—તે નામીચા પેગંમબર સાહેબ સુદરેહની ઊપર એક કમરબંધ બાંધી રાખતા હતા જેને કુશ્તી કહીએ છીએ. તેની મુરાદ એછેકે:—જેમ પાદશાહના લશકરી સરદારો બખતર ઊપર કમરબંધ બાંધેછે અથવા ખીદમતગારો જે પોતાના શેઠની ખીદમત બજાવવાની નીશાનમાં પોતાની કમર બાંધી રાખેછે, તેમ જરથોસ્તીઓનેબી ઘટેછેકે સુદરેહ જે ભલા ધર્મનું બખતરછે તેની ઊપર કુશ્તી કે જે ખુશાલીનો કમર પતોછે તેને બાંધી હમેશાં ભલી મનશ્ની, ગવશ્ની અને કુનશ્નીનો થાય અને (તે કુશ્તીમાં સમાયલી ઊમદા શિખામણો મુજબ ચાલવાથી) પોતાના તથા પોતાના કબીલાના બુરા સ્વભાવોને દુર કરી યઝદાનની બંદગી કરવામાં કંમર બાંધેલી રાખે.

બેત. { કમર દરરહે બંદગી બસ્તેદાર
દેલે દીવો દોરવંદરા ખસ્તેદાર.

અર્થ.—બંદગી કરવા સારૂં તાહરી કંમર બાંધેલી રાખ, (અને) દેવ (બુરાલોકો) તથા દુરવંદો (અધર્મી) નાં દેલ ત્રુટેલાં રાખ.

પારસી દોઆ.

ખોદાવંદ હમેગાંરા ચરાગે રેહનમા પરારાહદારદ વ બપુર્રે ખીશ બરસ્તગારી રસાનદ વ અઝ ગોમરાહી વ દામે અહરીમન બેરહાનદ.

અર્થ.—ખોદા સઘલાઓની આગલ રહેનમાઇનો ચેરાગ ધરાવે અને પોતાની મોહટાઈથી (સર્વે રીતના) છુટકારામાં પુગાડી ગુમરાહી તથા હેરેમનના ફાંડામાંથી છોડવે.

———o———

ભાગ પાંચમો.

જરથોશતી ધર્મમાં ફરમાવેલી બંદગી કરવાની રીત તથા ફરમાનો.*

પેહલું.—(જરથોશ્તી) ધર્મમાં બંદગી કરવાનું ફરમાન છે પણ તે બંદગી સાથે પવિત્રાઈ (તથા અશોઈ) ધરાવવી જોઈએ, પાકી વગર બંદગી દરૂસ્ત ગણાતી નથી. તે પવિત્રાઈ બે રીતની છે, અંદરની અશોઈ, તે દરેક રીતના બુરા વિચારો પોતાના દીલમાંથી કાઢી નાખવા; બાહારની પવિત્રાઈ, તે વગર મલીચીના સાફ તથા ધોયલાં કપડાં પેહરવાં, દરેક નજીસાત પોહોચતી વેલા શરીર ધોવું અને પાડયાબ કરવાનું છે. જેમકે અવસ્તામાં (અશેમ વોહુનો) પેહલો શબ્દ જે અશેમછે તે અશોઈને માટે છે. શરીરની પવિત્રાઈ કેટલીક રીતની છે. પેહલો—આ ભલા ધર્મપર ચાલનારા સઘલા (જરથોશ્તી) ઓને ઘટેછે કે એક વેલા (યાને) ૧૫ મે વરસે બરશનુમ લેવું, તેમજ ધર્મની ક્રિયા કરનારા મોબેદોએબી ૧૫ મે વર્ષે લીધા પછેબી દર ૩ વર્ષે બરસનુમ લેવું. બીજી—નોહોન નાહવું —તે એક ચોકસ ક્રિયાથી નાહાવાનું છે તે (જેમ બીજી

* એ ફરમાનો તથા બંદગીની રીત એ ફારસી રેસાલા લખનારે શત આદરબાદે મારેસ્પંદની ચોપડી પરથી દસ્તુર અર દેશીરે હુરઆદે રચેલી 'આઈન ફીદ' નામની કેતાબપરથી લીધું છે. ફારસી રેસાલા લખનારે પોતાની તરફથી આપેલી લંબાન બીના જુવો ફારસી રેસાલામાં. તે બીનાને ગુજરાતી તરજુમો કરવાને લાયક નહી ધારવે મુકી દીધીછે.

ઘટતી વેલા તેમજ) દર વરસના ફરવરદેગાનના દસ દહાડાની સરૂઆતમાં દસ્તુર (અથવા મોબેદ)ની મદદથી (ક્રિયા મુજબ) નીરંગ પીઈ શરીર ધોય. ત્રીજી—આંગ ધોઈને સાફ રાખવું. શરીરને ધોયા પછે જો કશી રીતની પલીદી નહી પુગેતો ત્રણ દહાડે જરૂર નાહવાની અગત્ય છે, પણ જો ત્રણ દીવસની અંદર તેના શરીરપર કસી નાપાકી પોહોંચે તો તેની પવિત્રાઈ તુટી જાયછે માટે તે વેલા ફરી નાહાવું જરૂરનું છે. જે નજીસાઈ શરીરની પવિત્રાઈને દુર કરેછે, તેએકે—હજામત કરાવવી, નખ લેવાં, લોહી કઢાવવું, ધાતનું જવું, ખુલ્લાં મુરદાં (તથા લાશ) જોવાં, રવાનની પાછલ (અવલ મંજલ પુગાડવા) જવું તથા નસાની ચીજોને હાથ લગાડવો (ઈ૦). ચોથી—સીસુર નાહાવાનુ છે; પણ તેમાત્ર (રીમની પુગેલી) લાસ ધોનાર, ગેહાન લેઈ જનાર, લાશ (અથવા તેના કોઈબી ભાગ) ને એક જગ્યાએથી બીજી જગ્યાએ મુકનાર, (રીમન વાલી) લાશને મુકેલી જગ્યાને ધોનાર, તથા મુવેલાં બાળકને જનમ આપનાર ઓરત (વગેરે) ને નાહવા સિવાય બીજા કોઈને સીશુર નાહવાની જરૂર નથી.

બીજું.—ઊપર કહ્યા મુજબ દરેક જરથોસ્તીએ શરીરની પવિત્રાઈ ધરાવયા પછે પાડયાબ (તે કુસ્તી કરી બંદગી કરવા હાથ મોઢું ધોઈ રાખવું) ધરાવવું જોઈએ. જે વેળા બંદગી કરવા ચાહે ત્યારે જે ચીજોથી પાડયાબને તુટવાના કારણો થાય તે નાપાકીઓ પુગ્યા વગર પાડયાબ કીધેલા હોવા જોઈએ; અગરજો બંદગીનો વખત પુગવા આગમચ તેનુ તુટવું થાયતો બંદગી

કરતી વેલા ફરી હાથ મોઢું ધોવું. એ પાડયાબને તુટવા-ના કારણો આ છે—ઊઘાડે પગે ચાલવું, માથું ઊઘાડુ કરવું, ગાળો દેવી, ખાવું પીવું, વા તથા લોહીનુ નીકળવું, બાલ તુટવો, નખની કરચ પડવી તથા કંઈબી નસાનું દબાવું અને ઊઘાવું, ઈત્યાદી.

ત્રીજું.—પાડયાબ કરવાની રીત એ છે કેઃ-પ્રથમ **ખશનઓથર અહુરહે મઝદાઉ અશેમ વોહુ ૧** પઢતાં ચેહરાને બધી તરફથી ત્રણ વેલા ધોઈ પછે હાથને કોણી સુધી તથા પગને ઘુંટી સુધી ત્રણ વેલા ધોઈ (મોઢું વગેરે બરોબર લુછી) **કેમના મઝદા** પઢી કુશતી છોરે. અગરજે નાહાવા બેસતી વેલાએ શરીરપરથી કુશતી છોરે ત્યારે સરોશબાજની સરૂઆતથી તે (કેમના મઝ-દાની) **અશહે નેમસચા** સુધી પઢી કુશતી છોડવી, અને પછે શરીર ધોઈ પાક કરી કપડાં પેહરી (કુશતી ખાંધ-પર નાંખી) બાકીની સરોશબાજ પુરી પઢી ફરમાન મુજબ કુશતીના અવસ્તા પઢતાં કુશતી બાંધવી, તથા તે વેલા સુદરેહ કુશતીની ભેદ ભરેલી શિખામણો* પોતાના મનમાં યાદ કરવી. આ મુજબ પાડયાબ કુશતી કીધા પછે બંદગી કરવામાં ગુંતાવું.

ચોથું.—બંદગી કરતી વેલા ઊભું રેહવાની રીત એ છે કેઃ-પોતાનો દાબો હાથ જમના પાંસરા તરફ અને જમનો હાથ દાબા ખભાં તરફ કરી અદબ વાલવી તથા બન્ને પગ સાથે સરખા રાખવા. સહવારના ઊગમણ દીશા તરફ, બપોરના દક્ષિણ, (તથા સૂર્ય ભણી) પા-છલા પોહોરે આથમણદીશા તથા રાતનાં ચંદ્ર,

* જુવો એજ કેતાબના ભાગ બીજા અને ત્રીજા.

વારા અથવા રોશન ચેરાગ તરફ મોહું કરી ઊભા રેહવું. બંદગી કરતાં* (અવસ્તામાં જ્યાં ફરેશતાઓ તથા ભલી ચીજોના નામ આવે ત્યાં) 'કુરનેશ' એટલે પોતાની હડપચી છાતીએ લાગે તેમ સર નમાવવુ, (જ્યાં ખોદાના કોઈબી નામો આવે ત્યાં) ફરૂતની એટલે પોતાની કમરથી વાંકુ વળવું, (બંદગી કરી રહ્યા પછે ખાલેકની દરઘાહમાં સર્વે રીતે પોતાને હલકો ગણવા સારૂ) ખાકસારી એટલે ગુથણીએ બેસી પોતાનું કપાળ જમીન પર લગાડવું તથા તે વેલા પોતાના બે હાથ માંથાની બેઊ બાજુએ છુટા ચતા જમીનપર મુકવા, અને (દોઆ નામસેતાયશને, તંદરોસ્તી તથા તેવી બીજી દોઆ ભણતી વેલા) 'સમીઝ' એટલે પોતાના બે હાથ ચેહરા સામે ખુલ્લા ધરવા. ધર્મના ફરમાન પ્રમાણે દરરોજ ૬ વખત યાને પાંચ ગેહ તથા બામદાદે હોશબામની બંદગી કરવી જોઈએ, પણ આબાન મહીનાની સરૂઆતથી તે વહીશ્તોઈસ્ત ગાથા સુધી બપોરની વખતે રપીથવન ગેહ ભણવાને બદલે બીજી હાવન પઢવામાં આવેછે.†

---

* દરેક ગેહમાં કયા કયા અવસ્તા પઢવા જોઈએ તે બાબે જુવો એજ કેતાબને પાને ૩૦ મે.

† એ પછે કેટલાએક અવસ્તાઓ છે તે અત્રે લીધા નથી.

સમાપ્ત નામું.

પારસી બૈતો.

૧ { બયારીએ દાદારે બીચુનો ચંદ
{ બપાયાન શોદ ઇન નામેએ દેલ પસંદ.

૨ { પોર અઝ પંદો અંદર્ઝે દીને બહી
{ ખોજસ્તે સખોન્હાએ બા પુર્રેહી.

૩ { રવેશાહાએ નીકુ ચો રોખ્શાન ગોહર
{ પુઝાયંદેએ દાનેશો હુશો પુર.

૪ { સખોનહાએ યઝદાનો પુરમાને દીન
{ રવેશાહાએ બોઝીદેહો દેલનશોન.

૫ { અદાયંદેએ તીરગી અઝ દરૂન
{ રવાંરા બસુયે ખોદા રેહનમુન.

૬ { સેપાસો સેતાયશ બરૂન અઝ શોમર
{ બદરઘાહે દાદારે પીરૂઝગર.

૭ { ખોદાવંદે બખ્શંદેએ કારસાઝ
{ બરી ગોહરેશ અઝ કમીઓ નયાઝ.

૮ { કે ઇન નાતવાનરા તવાન દાદો હુશ
{ એ મેહરેશ મરા યાર આમદ સરૂશ.

૯ { મરીન નામેરા આવરીદમ બપાય
{ કે માનદ એમન યાદગારી બજાય.

૧૦ { કસીરા કે દાનેશ બવદ દર નહાદ
{ નયારદ શોદન બરરહી જોઝ બદાદ.

૧૧ { એ દાનેશવરાને ખરદ દસ્તયાર
{ બોઝર્ગાને પુરઝાનેઓ નામદાર.

૧૨ { કે ઇન સોસ્ત ગોપુતારરા બેન્ગરંદ
{ એ સોસ્તીઓ બદહાએ આન બોઝરંદ.

૧૩ { ઓમીદમ સમીઝ અસ્ત અઝ મેહરેશાન
{ અગરચે નબાશમ સઝાવારે આન.

૧૪ { એ તારીખે યઝદગેરદે બા પુરઽી
{ કેતાબીસ્ત એ અંદર્ઝે દીને બહી.

અર્થ.—(૧) આકાર અને દેખાવ વગરના દાદારની મદદથી આ દીલપસંદ નામુ પુરૂં થયું. (૨) [જેની અંદર] આ ભલી દીનને લગતી શિખામણ અને નસીહતોથી ભરપુર, મોહટાઈ સાથના મુબારક શબ્દો, (૩) ચલકતા ઝવેહરના જેહવી દાનાઇ, ખુબી તથા મોહટાઇને વધારનારી ભલી રીતીઓ, (૪) યઝદાનના ફરમાનો અને ધર્મના હુકમો, દીલને પસંદ પડતાં તથા અસરકારક કાયદાઓ, (૫) [જે અંતકરણ] માંથી કાલાશને સાફ કરનાર તથા જીવને ખોદા તરફ રસ્તો દેખાડનાર છે, [તે સઘલાં સમાયલાં છે.] (૬) ફતેહમંદ દાદારની દરબાહમાં અગણીત શુકરાના અને બંદગી [હોજો] (૭) કામને પાર પાડનાર અને બખ્શનાર ખોદાવંદ જેની જાત ગરજ અને કમતરપણાથી વેગલી છે, (૮) [તે સાહેબે] આ નાતવાનને શકિત અને બુદ્ધી આપી (અને તેની) મેહરબાનીથી સરોશ ઇઝદ માહરો મદદગાર થયો, (૯) [જેથી] મેં આ નામાને રચ્યું કે માહરી યાદગારી બરકરાર રહે. (૧૦) જે કોઇના શરીરમાં ડહાપણ હોયછે તે ઇનસાફ વગેરે કોઇપણ રસતે જતો નથી (૧૧) બુદ્ધીવાન દાનાઓથી અને નામીચા મોહટાઇ પામેલા વડાઓથી (૧૨) [ઊમેદ રાખુછું કે અગરજો તેઓ] આકમીના લખાણને જોયતો તેની ખામી અને ભુલો માફ કરે; (૧૩) જો કે હું દોઆ મેળવવાને લાયકનો નથી તોપણ તેઓની મેહરબાનીથી દોઆ (મેળવવા) ની ઊમેદ ધરાઊછું. (૧૪) મોહટાઈ ભરેલી યઝદગેરદની તારીખના ૧૨૪૩ મે વરસે ભલી દીનને લગતી શિખામણોની કેતાબ રચી છે. (કેતાબીસ્ત એ દર્ઝે દીને બહીઅં એ મીસરાના ફારસી અબજદ, હવઝની ગણત્રી પ્રમાણે આંકડાંમાં ગોઠવી સરવાલો કરવાથી જુમલે મજકુર ૧૨૪૩ થાયછે).

આ ચોપડી આગમચથી ખરીદ કરનારા ગૃહસ્થોના મુબારક નામની ટીપ.

મુંબઈ.

૧૦૦ શેઠ દીનશાહજી માણેકજી પીટીટ.
૫૦ ,, નસરવાનજી માણેકજી પીટીટ.
૫૦ ,, ફરામજી દીનશાહજી પીટીટ.
૫૦ ,, બમનજી દીનશાહજી પીટીટ.
૫૦ ,, નસરવાનજી મેરવાનજી પાંડે.
૨૫ ,, નસરવાનજી ફરામજી પટેલ.
૧૬ ,, હોરમસજી મેહરવાનજી નાળયરવાલા.
૧૨ મરહુમ બાઈ દીનબાઈ બમનજી કામાને પુને.
૧૦ શેઠ દોરાબજી ફરામજી પાંડે.
૧૦ ,, મનચેરજી બમનજી પંઠકી.
૧૦ ,, રૂશતમજી ડોશાભાઈ શેઠના.
૧૦ ,, ખરશેદજી ફરદુનજી પારખ.
૧૦ ,, નસરવાનજી કાવસજી કોચખીલદર.
૭ ,, ખરશેદજી નવરોસજી પાવર્ડા.
૫ ,, મેરવાનજી રતનજી પારખ.
૫ ,, રતનજી દોરાબજી દીનશા.
૫ ,, બેહરામજી જીજીભાઈ, સી. એસ. આઈ.
૫ ,, દાદાભાઈ રસતમજી બનાજી.
૪ ,, ખરશેદજી રસતમજી શેઠના.
૩ ,, પાલનજી ધનજીભાઈનાં છોકરાઓ.
૨ ,, રૂશતમજી હોરમસજી દાવર.
૨ ,, અરદેશર દોસાભાઈ મુનશી.
૨ ,, રૂશતમજી હોરમસજી જાલ.
૨ ,, જીવનજી હીરજીભાઈ રેડીમની.
૨ ,, એદલજી રૂશતમજી મોદી.
૨ ,, જીવનજી જામાસ્પજી મીસતરી.

૨ શેઠ જમશેદજી ફરદુનજી ઊનવાલા.
૨ ,, દીનશાહજી હોરમસજી બાટલીવાલા.
૨ ,, પોહચાજી મેહરામજી બાટલીબોઇ.
૨ ,, મનચેરજી નવરોસજી બનાજી.
૨ ,, રૂશતમજી સોહરાબજી કેમેસરીવાલા.
૧ ,, હોરમસજી રસતમજી માસ્તર.
૧ ,, હોરમસજી ફરદુનજી ઘડયાલી.
૧ ,, જીવનજી ખરશેદજી ઘડયાલી.
૧ ,, ફરામજી માંણેકજી મોબેદજીના.
૧ એ૦ નવરોસજી એદલજી કાંગા.
૧ મોબેદ નવરોસજી ખુરશેદજી પાવરી.
૧ એ૦ નવરોસજી દોરાબજી કાતરક.
૧ શેઠ દાદાભાઈ દોરાબજી માસ્તર.
૧ ,, હીરજીભાઈ હોરમસજી મોટાભાઈના.
૧ ,, મેહરવાનજી મનચેરજી ભરૂચા.
૧ ,, રતનજી મનચેરજી કેમેસરીવાલા.
૧ ,, મેહરવાનજી હોરમસજી મેનતી.
૧ ,, દોરાબજી ખરશેદજી ઘડયાલી.
૧ એ૦ અસપંદયારજી બેજનજી ભરૂચા.
૧ એ૦ સોહરાબજી બેજનજી ભરૂચા.
૧ એ૦ રૂશતંમજી બેજનજી રાનજી.
૧ શેઠ રતનજી ફરાંમજી વાચ્છા.
૧ ,, એદલજી બમનજી માર્ગીસ.
૧ ,, મનચેરજી ફરામજી ટંબોલી.
૧ મેશર્સ અરદેશરની કુમ્પની.
૧ એક જરથોસ્તી.
૧ શેઠ જમશેદજી પેસતનજી પોહચાજી.
૧ ,, દાદાભાઈ જમશેદજી આલપાઈવાલા.
૧ ,, પેસતનજી ખુરશેદજી થાનેવાલા.

૧ શેઠ ફરાંમજી મેહરામજી વાંસ.
૧ ,, કુવરજી મેહરવાનજી ગજધર.
૧ ,, અરદેસર ધનજીભાઈ રાણા.
૧ ,, ફીરોજશાહ કાવસજી ગાંધી.
૧ ,, જીવાજી શાપુરજી ધનજીભાઈ.
૧ ,, કુંવરજી ધનજીભાઈ મીસ્તરી.
૧ ,, રૂશતંમજી જામાસ્પજી માંણેકજી.
૧ ,, કાવસજી મેહરામજી કાપડયા.
૧ ,, ફરામજી સોહરાબજી ભરૂચા.
૧ ,, હોરમસજી નશરવાંનજી શીરવઈ.
૧ ,, દીનશાહજી ડોશાભાઈ શરાફ.
૧ ,, ફરાંમજી બમનજી મુશ.
૧ ,, ખુરશેદજી સોહરાબજી શેઠના.
૧ ,, હોરમસજી મનચેરજી ચીજગર.
૧ ,, હોરમસજી ખરશેદજી મેજર.
૧ ,, રતનજી મનચેરજી કોહલા.
૧ ,, જાંગીરજી અરદેશર દોશી.
૧ ,, ફરામજી માંણેકજી ગજધર.
૧ ,, નોશીરવાનજી કોહેઆજી.
૧ ,, પાલનજી એદલજી કોલાબેવાલા.
૧ ,, પેસતનજી ડોસાભાઈ નવલાઈ શેકજીના.
૧ ,, દોરાબજી નાહનાભાઈ વાહાડયા.
૧ ,, રૂશતમજી ખરશેદજી પટેલ.
૧ ,, માંણેકજી મનચેરજી હીરામાણેકના.
૧ ,, પેસતનજી હોરમસજી કામાં.
૧ ,, દાદાભાઈ નશરવાનજી મીસ્તરી.
૧ ,, હીરજીભાઈ નવરોસજી પારખ.
૧ ,, જમશેદજી ડોશાભાઈ શેઠના.
૧ ,, નસરવાનજી ખરશેદજી નાનજી.

૧ શેઠ નસરવાનજી અસપંદયારજી પાંચખાનેવાલા.
૧ ,, હોરમસજી મેહરવાનજી નવલાઈ ઘીકજીના.
૧ બાઈ સુનાબાઈ જામાસ્પજી પાશા.
૧ શેઠ મનચેરજી કુંવરજી રેવીતના.
૧ ,, દોરાબજી ખરશેદજી પટેલ.
૧ ,, દાદાભાઈ પેસતનજી માસ્તર.
૧ ,, મેહરવાનજી દાદાભાઈ કોલાબેવાલા.
૧ ,, બમનજી એદલજી પટેલ.
૧ ,, ફરામજી જમશેદજી બાટલીબોઈ.
૧ ,, સોહરાબજી કાવસજી તાતા.
૧ ,, બમનશાહ નવરોસજી પેઆજ.
૧ ,, ઉકરજી ફકીરજી પલીડર.
૧ ,, જમશેદજી જાંગીરજી પારખ.
૧ ,, હોરમસજી શાપુરજી બાટલીવાલા.
૧ એ૦ મીનોચેરજી શાપુરજી કાતરક.
૧ એ૦ શાપુરજી નસરનાનજી સુજ.
૧ શેઠ નવરોસજી જમશેદજી મીસ્તરી.
૧ ખાન સાહેબ ફકીરજી જીવાજી.
૧ શેઠ એદલજી પેસતનજી ધાલા.
૧ ,, નસરવાનજી મેહરામજી ફારબસ.
૧ ,, ફીરૂજશાહ રૂસતમજી બાતલીવાલા.
૧ ,, જાંગીરજી એદલજી તીજોરીવાલા.
૧ ,, કાવસજી નવરોસજી કોટવાલ.
૧ ,, અરદેશર એદલજી રીપોર્ટર.
૧ ,, મેહરવાનજી મંનચેરજી મોદી.
૧ ખાનબહાદુર જમશેદજી ફરાંમજી પાલખીવાલા.
૧ શેઠ રૂશતમજી જમશેદજી પંથકી.
૧ ,, મનચેરજી રૂશતમજી બીલીમોરયા.
૧ ,, શાપુરજી રતનજી શેઠના.

૧ શેઠ ધનજીભાઇ કાવસજી પાલખીવાલા.
૧ ,, એદલજી ભીકરજી કાશીનાથ.
૧ ,, ફરામજી ફરદુનજી કોહલા.
૧ સર કાવસજી જાંગીરજી રેડીમનીની ખેતવાડીની નીશાલ.
૧ ,, ,, ,, ,, ગણદેવીની નીશાલ.
૧ નેટીવ જેનરલ લાયબ્રેરી.
૧ શેઠ અરદેસર ફરામજી મુસ.
૧ શેઠ રૂશતમજી સોહરાબજી ખરાશ.
૧ દસ્તુર બરજોરજી બમનજી કાંગા.
૧ એ૦ રૂશતમજી બરજોરજી કાંગા.
૧ ,, દોરાબજી બરજોરજી કાંગા.
૧ ,, માંણેકજી બરજોરજી કાંગા.
૧ ,, ફરદુનજી મનચેરજી માદન.
૧ એ૦ બમનજી પાલનજી માકુજી.
૧ ,, બમનજી માણેકજી માદન.
૧ શેઠ રૂશ્તમજી ફરાંમજી વાહાડયા.
૧ ,, બમનજી ફરાંમજી કામાં.
૧ ,, નસરવાનજી બમનજી વીમાદલાલ.
૧ ,, ફરામજી ન૦ દાદીબરજોરના.
૧ એ૦ માણેકજી શાપુરજી અરજાની.
૧ ફરામજી રતનજી સરવેયર.

દેશાવર ખાતે ભરાયલા નામોની ટીપ.

૧૦૦ શેઠ માણેકજી લીમજીભાઈ હોશગ હાટરયા (તેહરાન.)
૨૫ ,, હોરમસજી માણેકજી ભમગરા (ઇંદોર.)
૧૦ ખાનબહાદુર પદમજી પેસતનજી. (પુના.)
૫ ખાનબહાદુર હોશંગજી જામાસ્પજી દસ્તુર ,,
૫ ખાનસાહેબ ફરદુનજી પેસતનજી વરયાવા ,,
૩ શેઠ હોરમસજી જમશેદજી (દીઓલાલી)
૨ ખાનસાહેબ દાવર રૂશતમજી ખરશેદજી મોદી (સુરત.)

૨ શેઠ તેમુરજી ડોસાભાઈ જંગારવાલા. (પુના.)
૨ ,, નસરવાનજી નવરોસજી બરફવાલા. ,,
૨ ,, ફરામજી કાવસજી હાથીદારૂ. ,,
૨ ,, નસરવાનજી મેહરવાનજી કરાની. (માંડળે, બરમાં)
૧ ,, જાંગીરજી અરદેશર પારખ. (ધુળયા)
૧ ,, ફરામજી રતનજી કેનતીનવાલા. (કરાંચી)
૧ ,, સોહરાબજી એદલજી જીનવાલા. (અંકલેશર)
૧ ,, જમશેદજી નસરવાનજી જીનવાલા. (ભરૂચ)
૧ ,, સોહરાબજી એદલજી વાહાડયા. (સુરત)
૧ ,, હોરમસજી ગાંડાભાઈ. (પારડી, જીલે સુરત)
૧ ,, સોરાબજી રૂશતમજી પટેલ. (પુના)
૧ ,, ફકીરજી ખરશેદજી વાહાડયા (દમન)
૧ ,, નસરવાનજી નવરોસજી ચલ્લા. ,,
૧ ,, નસરવાનજી જીવાજી દમણવાલા. ,,
૧ ,, અરદેશર સોરાબજી માસ્તર. ,,
૧ ,, બેહરામશાહ મેહરવાનજી મોદી. ,,
૧ ,, હોરમસજી સોહરાબજી પોસ્તવાલા. ,,
૧ ,, નવરોસજી પેસતનજી. ,, [દખણ.]
૧ ,, ફરામરોજ જીવનજી રતનજી (ચદરઘાત=હેદરાબાદ.
૧ ,, સોહરાબજી પેસતનજી કોટવાલ. (ઔરંગાબાદ).
૧ ,, માણેકજી નસરવાનજી દલસા. (ધીઓલાલી).
૧ ,, માંણેકજી ડોશાભાઈ ફરામરોજ. ,,
૧ ,, ખરશેદજી માંણેકજી મોબેદ. ,,
૧ ,, દારાશા નવરોસજી હવેલીવાલા. (સોલાપુર).
૧ ,, દોરાબજી ફરામજી રોમર. (પુના).
૧ ,, ડોશાભાઈ કાવસજી શાંગા. ,,
૧ ,, એદલજી જીવાજી અકલેસરયા. ,,
૧ ,, બેજનજી જમશેદજી સરાફ. ,,
૧ ,, નવરોસજી દોરાબજી ખંડાળેવાલા. ,,

૧ શેઠ દોરાબજી હોરમસજી થાનેવાલા. ,,
૧ ,, મેહરવાનજી માંણેકજી કંતરાકતર. ,,
૧ ,, પાલનજી એદલજી ધડયાલી. ,,
૧ ,, દીનશાહ મનચેરજી સોપારીવાલા. ,,
૧ ,, મેરવાનજી ખરશેદજી પારખ. ,,
૧ ,, પાલનજી રતનજી કરનજીઆ. ,,
૧ ,, ગુસતાદજી સોહોરાબજી ભરૂચા. ,,

જાહેર ખબર.

ગુરેહે જરથોસ્ત.

એ ચોપડી વીશે હમોએ હમારી "જાવીદાને ખેરદ" ની આખરીએ તથા જુદી મદહે નઝરોમાં વીગતવાર તપસીલ છપાવીછે. એ કીતાબ હાલ છપાવા માંડીછે. માટે આગમજથી નામ ભરી મોકળનારા સાહેબોને એલતેમાસ કરવામાં આવેછે કે તેનો અવેજ મોકલાવી આપવાની તસ્દી લેવીજી, નહીંતો કે જે વધુ કીમત પાછલથી ખરીદનાર સાહેબો પાસેથી લેવાની ઠેડવીછે તેજ કીમત તેઓ પાસેથી પણ લેવામાં આવશે.

લા૦ કમતરીન ખાકસાર

પાલનજી જીવનજી ભીમજીભાઈ હાટરયા.

ઠેકાણું—મરીનલાઈન, ૩ જી ગલી, ઘર નંબર ૧૬૯.

દસ્તુર હાલ, પુના.

રોજ ૧૩ મો માહા ૪ થો સને ૧૨૫૫ યજદેજરદી.

આએ સરટીફીકેતને લગતું "જોરેહ પાસ્તાન" ના તરજુમાનું પુસ્તક ભાઇ પાલનજી જીવનજી હાટરયાએ હમારી તપાસને માટે મોકલ્યું હતું તે હમોએ તપાસી જોયું છે. અસલ બાબત હેકમતને લગતી હોવાથી સાધારણ વાંચનારને માટે તે સલીસ નથી પણ ભાઈ પાલનજીએ બનતી કોશેશથી તેને સમજાવવાની યત્ન કીધી છે. એ પુસ્તક ઘણું કદીમ અને આપણા નબાગાનોની યાદગારીને લગતું છે. એ ભાઈ પાલનજીએ તે ઉપર બહુ રંજ અને મેહનત ઉઠાવી છે તેથી ઉમેદ છે કે જરથોસ્તી સાહેબો એવણને સારો આસરો આપી મદદ કરશે.

લા૦ હોશંગ જામાસ્પજી દસ્તુર.

જાહેર ખબર.

આ ખાકસારે ઉઘાડેલો "મદરેસાએ ફારસી" નામનો ફારસી શિખવવાનો કલાસ નીચલે ઠેકાણે ચાલુછે. જ્યાં કોઈ પણ સરકારી તેમજ ખાનગી સ્કુલોના વિદ્યાર્થીઓને ફારસી ભાશાનું સંગીન જ્ઞાન આપવામાં આવેછે.

પગાર માબાપની શક્તિ તથા શિખનારના અભ્યાસ મુજબ લીધામાં આવશે. અગરજો કોઈ સાહેબ હમોને પોતાને ઘર ફરજંદોને ફારસી શિખવવા સારૂં બોલાવાને ચાહશે તો તેની પણ અછી ગોઠવણ કરવામાં આવશે.

અગરજો કોઈ સાહેબોને ફારસી ચોપડી અથવા કંઈપણ ફારસી લખાણનો ગુજરાતી તેમજ ગુજરાતીનો ફારસી તરજુમો કરાવવો હોય અથવા તો ફારસી ભાષાના જુના લખાણોપરથી નવો ઊતારો કરાવવો હોય તો તેપણ નીચલે ઠેકાણે પુગાડવે કીફાયત ભાવે મનપતીજ રીતે કરી આપવામાં આવશે.

કમતરીન ખાકસાર,

પાલનજી જીવનજી લીમજીભાઈ હાટરયા.

ઠેકાણું—મરીનલાઇન, ૩ જી ગલી, ઘર નં૦ ૧૬૯.

ધી સ્તુદંન્ટસ ફરેન્દ.

દર માસની પેહેલી તારીખે પ્રગટ થતું વીસ મોટા સફાનું ઇંગ્રેજી ચોપાન્યું. એ વિદ્યાર્થીઓને એટલું તો ઉપયોગી છે કે દરેકે તેના ઘરાક થયા વગર રહેવું જોઈએ નહીં. કિંમત વર્ષે ફક્ત રૂપીઆ એક. ટપાલ ખર્ચ ચાર આના. જે સાહેબોને જોઈએ તેઓએ મુંબાઇ, કોટમાં, બજારગેટમાં ૧૧૮ વાલાં ઘેરમાં અધિપતી તથા માલેક જોગ લખવું.

⁂ હમો આ નાહનાં માસીકની ફતેહજ ઇચ્છીએ છીએ એમ નહી, પણ જે બાલકો "ભજીયાં ચતની" અને "ખારાં બોર" ઉપર અત્યારસુધી સંતોષ પામતાં હશે તેમને હમારી મજબુત ભલામણ છે કે વર્ષ દહાડે આવા નજીવા દામમાં પોતીકા આ નાહના "મિત્ર" થી તેઓ વધારે મોજ મેળવી શકશે. લાડકાં છોકરાંઓના માબાપને હમો કશું કહેવા માંગતાં નથી, પણ જેઓ પોતીકાં બચાંની કેળવણી સંબંધી ફરજ સમજે છે તેઓને આ માસીકની ભલામણ કરવાની હમારો ફરજ વિચાર્ય છીએ.

તા૦ ૧૫ મી જુલાઈ ૧૮૮૪ નાં "કેયસરેહિંદ" માંથી.

જાહેર ખબર.

શેહનશાહ હોશંગવાલી જાવીદાને ખેરદ
તથા.
પુરાતમ પારસી પાદશાહોની નસીહતો.

એ પુસ્તકમાં શેહનશાહ હોશંગે પેહલવીમાં રચેલી ઊત્તમ નસીહતોની આસરે સો પાનાવાલી ચોપડી પરથી બાકી બંચેલા ફકરાઓ તથા પેશદાદી ટોલીના ૧૨, કેયાની ટોલીના ૧૪. અશ-કાની ટોલીમાંના ૧૮ તથા સાસાની ટોલીના ૧૫ પાદશાહોની નસીહતો ઊપરાંત "યુનાન" દસ્તુરે, શેહનશાહ "નોશીરવાન" પર લખેલો કાગજ અને તેનો જવાબ, "યુનાન" દસ્તુર સાથ-ના નોશીરવાનના સવાલ જવાબો, નોશીરવાનપર "દેહદાને ખોદાવરસ્ત" નામના શખસે લખેલું નામું, બોઝોર્ગમેહર સાથે નોશીરવાને કીધેલા સવાલ જવાબો, બોઝોર્ગમેહરની નસીહતો તથા પુરાતમ પારસી પાદશાહોની એકંદર રીતી ભાતી સમા-વવામાં આવીછે.

હાલે એ કીતાબની ઘણી થોડીજ નકલો બાકી રહીછે. કીમત ઓછી કરવામાં આવીછે.

સરનામેએ રાઝે યઝદાન.
જેમાં

પાંચ ભાગ સમાવેલાછે. પેહલો—નવજાદ કરવાની રીતી તથા તેના અવસ્તા. બીજો—સુદરેહના નવ કતકાના નવ ઊત્તમ ભેદની સમજણ, તથા તેની શિખામણો. ત્રીજો—કુસ્તીના ૧૨ ભેદો તથા તે પરથી લેવાની ઊત્તમ નસીહતો. ચોથો—અશો જરથોસ્ત સાહેબની લાવેલી ચીજોના ભેદો તથા તે ચીજોની ધર્મ સાથની સરખામનીઓ. પાંચમું—બંદગી કરવાની રીતી ભાતી.

છુટક નકલની કીંમત આના પાંચ; ફારસી સાથે રૂ. ાા

ઠેકાણું.—૩જી મરીનલાઈન, ઘર નં૦ ૧૬૯, તથા કોટ, બજાર ગેત, શેઠ શાપુરજી ફરામજી માદનની દુકાન. ઘોબીતલાવ—મેસર્સ એરચશાહ કરાણીની કંપની મધેથી મલશે.

یا شیدان شید پاک

این
خجسته نامه راز
یزدانی از گفته
بهشتی روان مرحوم مغفور
میرزا بهرام رستم
خسرو نصرآبادی

۱۲۵۵
یزدجردی

حرره میرزا احمد علا کشکول
شیرازی

مرستمان را باین وبراه
سدره پوشانید محضاً لله

بود همچون اردشیر بانوی
که گرفت از فر لطفش دین قوی

چون نمانده رسم سدره در میان
گشته از ایرانیان اندر نهان

بر نوشتم تا نگردد ناپدید
خواستم باشد پسند اهل دید

بهر نام پاک آن فرخ نشان
مهر با بخشی بمانده شاد آن روان

از دل و جان کردم این من نثار
تا بیابم زان مهی و افتخار

تا مگر از نام آن فرخنده فر
گردد این بی نام نامه نامور

چون مرا نبود بضاعت لاجرم
بر در حق دست امید آورم

کش روان آمرزد ابخشش گری
در گروثمان بخشد او را سروری

با زراتشت بهی محشور باد
روح او همواره غرق نور باد

در جهان پاینده نسل پاک او
باد تا باشد بقای خاک او

این خجسته نامه انجام رسید در
اول مهرماه سنه ۱۲۵۵ یزدجردی
مطابق سنه ۱۸۸۶ عیسوی

هوشیار و نامداری را جدا   گرد از بوم و دیاران جدا

راد مانکجی که آیین بهی   یافته از کوشش و فرهی

عزم ایران کرد و رو در راه کرد   دست از یاران خود کوتاه کرد

چون با ایران آمد آن فرخنده فر   یافت از احوال بهدینان خبر

که از ایشان راه آیین گشته دور   دیده و دلشان ز بینایی‌ست کور

سخت رنج و محنت بسیار دید   تا قواعد را دگر ره گسترید

سدره پوشیدن که رسم دین ماست   برترین قانونی از آیین ماست

بود کم پیدا بنام و هم نشان   بازشان بنمود آگه کردشان

ز اتفاق سروری فرخنده کیش   کش نژاد است از شهنشاهان پیش

آنکه چرخ هر دم درودش خواندی   نام پاکش مهربانجی باندی

عقل بر درگاه او کهتر غلام   مهر و جود از دستش گشته تمام

اندرو اوصاف نیکو داعیان   زان سبب کردند نامش مهربان

بینوایان را همیشه یار بود   سخت نیکوکار و بس بیدار بود

از ره بخشایش آن پاک‌زاد   رایگان هر قوم را او سدره داد

મરહુમ શેઠ મેહરવાનજી ફરામજી પાંડે.

જનમ—રોજ ગોશ, માહ દેઈ કદમી ૧૧૮૧ યજદે જરદી, મંગળવાર, તા૦ ૧૬ મી જુન ૧૮૧૨ ઇ૦

મરણ—રોજ ફરવરદીન માહ મેહર કદમી ૧૨૪૫ યજદે જરદી મંગળ-વાર, તા૦ ૭ મી. માર્ચ ૧૮૭૬ ઇ૦

بیان مرثیه‌های مرحوم مغفور سیت مهربانجی فرامجی بانی و سبب شار این کتاب بنام نامی آن مرحوم

چون عرب را سروری افتاد بخت / رفت از آزادگان شاهی و تخت

زادگان مهتران و خسروان / رخت بربستند در هندوستان

ظلم تازیشان ز سر کوتاه شد / پاسبان پادشاهان اقدس شد

ماند کار از چرخ در روی نشان / که بجز نامی دگر چیزی نماند

همچنان گشتند در زحمت اسیر / که از ایشان رفت عقل و هوش و تدبیر

رسم و راه و کیششان بر باد رفت / کیش و آیین بهی بر باد رفت

دفتر دین جملگی شد سوخته / چشمشان از دانش آمد دوخته

تا که از فضل خداوند ودود / آفتاب عافیتشان رو نمود

از نژاد آن سران آزاد / کز قضاشان رخت از هند اوفتاد

ز دانشوران خرد دستیار | بزرگانهٔ فرزانه نامدار
که این سست گفتار را بنگرند | ز سستی و بدهای آن بگذرند
امیدم چنین است از مهرشان | اگرچه نباشم سزاوارشان
ز تاریخ یزدگرد با فرهی | کتابست ز اندرز دین بهی

۱۲۴۳

بامداد باشد خواندن باید پس از آغاز آبان ماه تا انجام
اسفند ماه با پنج روز پنجوه در هنگام نیمروزگاه رفتون
خواندن نشاید بدل آنگاه هاون خوانده تاویل دهند
و بهفت ماه دیگر را رفتون گاه بخوانند

بیاری دادار بیچون و چند — بپایان شد این نامهٔ دلپسند
پر از پند و اندرز و دین بهی — خجسته سخنهای با فرّهی
روشهای نیکو چه رخشان گهر — فزایندهٔ دانش و هوش و فر
سخنهای یزدان و فرمان دین — روشهای بگزیده و دل نشین
زدایندهٔ تیرگی از درون — روان را بسوی خدا رهنمون
سپاس و ستایش برون از شمر — بدرگاه دادار فیروزگر
خداوند بخشندهٔ کارساز — بری گوهرش از کمی و نیاز
که این ناتوان را توان داد و توش — ز مهرش مرا یار آمد سروش
مرین نامه را آوریدم بپای — که ماند ز من یاد کاری بجای
کسی را که دانش بود در نهاد — نیارد شدن بر رهی جز بداد

روش نهادن در هنگام بندگی آنست که دست بکش
کنند و سر انگشتان دست چپ بنزدیک پهلوی
راست و سر انگشتان دست راست نزدیک پهنای
چپ و هر دو پای بهم پیوسته باشد اگر بامداد بود
رو بسوی خاور و نیمروز بسوی خور و در خفتن و پسین بسوی
باختر و در شب بسوی ماه یا چراغ یا ستاره روشن
کنند و نماز گذارند فروتنی اندر بندگی کج کردن
گردن است چنانکه زنخ بر روی سینه باشد کورنش
اندر بندگی از کمر خم شدن است خاکساری اندر بندگی
بدو زانو اندر نشستن و پیشانی بر زمین نهادن است
و در آن هنگام باید پشت هر دو دست نیز بر دو سوی
سر بر زمین و کفها گشاده باشد سیراخ دست بسینه
داشتن است که کفها گشاده بامید نگاه دارند پیدا
که بموجب فرمان آیین روزی شش بار که پنج گاه بندگی

سوی اب را فرو بسته سه بار پاک بشویند و پس از ان
دست را تا آرنج و پای را تا ساق سه بار بشویند
و از ان پس از خشنوتره اهورهه مزدا که آغاز باج
سروش است تا اشمه منیچا خوانده کشتی بگشایند
اگر تن خواهند شستن پوشش از خود دور کنند و
بروش آیین پاکی نمایند و تن شویند و پوشیدنی باز در
پوشند و پس تا انجام سروش باج و اوستای کشتی
چنانکه پرمان است برخوانند و اگر تن نخواهند شستن
چونکه باشهه منیچا رسند کشتی بگشایند و تا انجام
اوستای کشتی برخوانند و کشتی بر بندند و اندر زمان
سدره و کشتی نیز باید اندر دارند و چون چنان کنند
پادیاب کرده باشند — انگاه نماز گزاردن شوند

چهارمین لخت

پس از انکه بهدین در پانزده سالگی برشنوم و در هر سال
باذن کرده و در سه شب یکبار تن شسته و مر او را
آلایشی نرسیده باشد وی را پادیاب داشتن باید
و پادیاب در هر گاه که نماز گذاردن خواهند تازه
باید کردن بی انکه آلایشی که مایهٔ تباهی آنست بوی
رسید و اگر پیش از آمدن گاه آلایشی رخ نماید باز تازه
پادیاب کرده شود و آلایش ها که مایهٔ تباهی پادیاب است
برهنه پای رفتن و سر برهنه کردن و بیهوده دشنام
گفتن و خوردن و آشامیدن و بردن آمدن باد
وخون از تن و افتادن موی یا ریزهٔ ناخن و هیر و منا
وخوابیدن وجز آن

سومین لخت

روش پادیاب چنان است که نخست وی را تا رستن گ

تن شویند و آلایش و پلیدی بایشان نرسد تا سه شب
پاک باشند و پس ازان بازکرد رگردد و هرگاه پیش از
سه شب نباپاکی آلوده گردند برای نیستی و تباهی
آن در همان هنگام بازشستن باید پلیدیها که پاکی
تن تباه سازد موی سر ستردن و ناخن چیدن و
خون گرفتن و برون آمدن منی از تن و دیدن جائی
از تن مردهٔ بی کفن و بهمراه تابود مرده رفتن و نسارا
دست زدن است چهارم سی شور شدن و آن
کسی را باید که مرده را بشوید یا در زیر گاهان رود
یا نسارا از جای بجای برد یا جای نسارا بشوید
و پاک کند یا زنی که بچهٔ مرده بزاید یا زنیکه بچهٔ او
تباه شود جز این سی شور شدن فرمان نباشد

دوّمین لخت

دوگونه است درونی و برونی پاکی درونی پرداختن خانه دل است از هرگونه اندیشه و گمان بد و پاکی برونی پوشیدن جامهای پاک از چرک و خون و هر ناپاکی و شستن تن از هر پلیدی و پادیاب کردن است چنانکه نخستین سخن اوستا که اشم و هو است از بهره پاکی آمده و روش پاکی تن چند است نخست همه پیروان آئین بهی را باید که یکبار برشنوم کنند و آن در پانزده سالگی و مرموبدان را که کار آئین کنند سه سال یکبار باید و آن اندسال پانزدهم و پس از آن هست دوم ناون و آن تن شستنی ویژه باشد که باید هر بهدین در آغاز دهه فروردگان بیاری دستور نیرنگ خورد و تن شوید سوم تن شستن است که پس از سه شب یکبار بر همه ناگزیر و گرو شود بی انکه آلایش اندر ایشان باشد و چون

و در هر جای که کورنش و خاکساری و فروتنی باید کرد
نشان کرده و بیاد آورده بود و فرمانهای آئین را
برشمرده بود چون این نهاد را نابود یافتم سراسر درین
دفتر بیارم و روش پاکی و پادیاب و فرمان نماز گذاردن
را چنانکه اندر آن بود اندر پنج لخت برنگارم تا آگهی
یابند و از گمرهی روی برتابند و نهاده کیش خویش را
بشناسند به یزدان کام باد

خدایا به بخشایش خویشتن ٭ بهانرا رهان از دم اهرمنا
چراغ خردشان فراراه دار ٭ ز کردار بد دست کوتاه دار
رهانشان ز گمراهی و کاستی ٭ رسانشان به پیروزی و راستی

نخستین لخت

پیداست که اندر آئین نماز فرمانست و اندر هنگام
نماز پاکیزگی باید و بی پاکی نماز درست نباشد و پاکی

شگفتی آنکه دستوران ایران و هند هیچ اندر اندیشه تازگی و پدید
آوری نهادهای رفته نه بیند و خود هم بگمراهی شتافته اند
کورنش و فروتنی و خاکساری و سیمراخ که در هنگام نماز گرور است
و در نامه آئین بود به یکبارگی از دست داده و چنان پندارند که هیچ اندر آئین
نبوده روش پاکی و پادیاب کشتی کردن و مایه نیستی
پادیاب را آگاهیدن نبوده چون از خواندن تیمسار
و ساتیر بهره یاب شدم کرنش و خاکساری اندر
نماز که در آئین آبادیان بوده بدیدم بدان شتافتم که
نیک دریابم که در اوستاهای جائی هست که اندر
هنگام خواندن کورنش یا خاکساری گرور باشد
بدین اندیشه فرخنده آئین شید که دستور اردشیر
هورزاد از نامه شت آذر باد پای جم کرده با
نامهای دیگر که از باستان بیادگار مانده بدست
کردم چون در آنها نگریستم اوستا با برگاشته

تیمسار
کلمه تعظیم است

خوشا مردمان خرد دستیار | که اندیشه کردند پایان کار
یکی دانهٔ نیکوئی کاشتند | به پایان دو صد دانه برداشتند
نکردند بر زیردستان ستم | کرستند ز ازار و اندوه و غم
جهاندار پاداش فیروزگر | همه را به نیکی شود راهبر

پنجمین دریچه

در باز نمودن فرمان و روش نماز که اندر آئین بهی بوده است

پوشیده مباد که پس از فیروزی یافتن تازیان گروهی گریزان
بهندوستان راندند و دیگران اندر ایران بزیر ستم بماندند
در روز بروز از بسیاری ستم روشهای کیش خویش از یاد بردند
و برخی راههای دیگران بر آئین آمیختند و آنان هم که بهندوستان
گریختند چون با مردم آن کشور آمیزش کردند برخی نهادهای
آئین باستان از دست داده راه مردم آنجای گرفتند

و در دو جهان شاد و رستگار مانم

ستایش سزا با جهین جهترا	ز بر هست و بر بود بی بهترا
و ربخشش خویش رها مبند	بفرخرد دارمان ارجمند
ز رفتار دین و ز فرمان آن	گمار ز آمده راه بر جانمان
در آوار مان دار آیین کیش	به رنج و گنه مان مکن سینه ریش

دوازدهمین اندرز

چهارمین گروه نمار بدانکه آوار دارم بدین که هم آیینان من که درین سپنجی سرایند و در زر و خواسته و در چیزها من انبازی دارند مرا کرورانکه همکیشان خویش در هم روی و راه دستگیر و نیکخواه باشم و در گرفتاریشان یاری کنم و همواره درباره آنان به نیکویی در اندیشه باشم و هیچگاه و پستی و خواری آنان نخواهم و آزار رسانم و رنجه نکنم چه اگر هم آیین از من خوشنود بود یزدان شادمان گردد و مرا در دو سرا به نیکویی بهره بخشد

کیش مرا سر نباید کشید تا توانم بر رستگاری رسید .

یگانه خداوندا همین بس مرا	ز خود دستایندگی برترا
رهانمان ز گمراهی و کاستی	ببخشا بما فره راستی
بر آیین به دارمان استوار	ز ما دور کن دیو وارونه کار
مبادا شود چیره بر ما گمان	که گردد ازان تار و تیره روان

یازدهمین اندرز

سوین گره نماز بدانکه اوار دارم بدین که همه فرمان که اندرین آیین بهی و کیش فرهی بود بیگمان از سوی پاک آفریننده مینو و مینوان و گیتی و گیتیان است و پذیرائی و پیروی آن ستوده و فرگفتها مایه رستگاری دو جهان است پس باید بهیچ روی گمانی ازان باندیشه نیاورم و از ان بدان آن خداوند فرمان کناره گیرم و همواره بدان فرمان و نماز کار کنم و راه سپرم تا آفریننده آمرزنده مرا از آمرزش خویش نا امید و بی بهره نسازد

ودر

زگیتی و هر بود دلی سر بسر | نه بیند بجز گوهر داد گر
خدایا به بخشایش یکبار | رهانمان ز اهرمن نابکار
زدیده دلی دیده مان کور دا | ره دیو از جانمان دور دار

وهمن اندرز

دو مین گره نمار بدانکه آوار دارم به پیامبری پاک
و برگزیده ترین وخشوران پاک یزدان شت سنفتمان
زراتشت که خداوندی آباد برروان پاکش باد که
وی سریده وخشوران و برگزیده پیام آوران و شتی
رشگاران وکشتی رشگاری راست کاران و پناه هر
بی پناه و رهنمای گمراه است و پیروی پرمان آن
پسندیده وخشور مایه خشنودی پاک یزدان است
و ازیاری این خجسته آیین و فرستده پیش بگان به
گروشمان رسم و از رنج دوزخ و دیوان گجسته در
پناه این آیین برهم و برکنارایم پس از فرمان این همایون

آباد نخستین داوری

به یزدان کام باد

کسی را که گردد خرد راه بر — به داد و به نیکی شود ره سپر
ز بدها بگرداند او روی را — گر آسیب و از رنج گردد رها
تن و رنج هر نیکویی این است — ز هر چیزکان برشماری همه است

بهمین اندرز

نخستین گروه نماز بدانکه آوارادم از دل به یگانگی دادار
آسمان و زمین که یگان و از بدان یزدان یک و بی‌همتا
و انباز و بی یار و نیاز است و مانند ندارد و پدید آرنده
بود و پیدا است همواره بوده و هست و باشد بود و پیدا
همه نیستی و پستی پذیرد چرا او که خداوندیش بی آغاز
و انجام و برون از پستی و بلندیست و در بارگاه
و بارگاه خسرویش نیستی را راه نیست پس چرا او را ستودن
سزاوار نه و روی نیاز جز بدرگاه او پژوهش نسزد
چه روشن شود جان فرخرد — ز رنج دو گیتی رهایی برد

آدار
بیعقوب و اورار

از بدان
شکت و یب

ز گیتی

و انان را چون برادران و خواهران خویش نگارم و با
آنان بجز روش بپایان فرهنگ رفتار و گفتار نکنم تا داد
دیگران داده باشم و ازان یزدان و امشاسفندان
ازمن شادان باشند

جهاندار انرا که یاری دهد	بهردو جهان کامکاری دهد
ابر مهر و نیکیش بندد میان	که کس از نیکی نیاید زیان

جهاندار فیروز گرکس را بسیم و با بکار دست ندهد و به
بخشش و نکوکاری همکار را رهنمائی و یاوری کند
ویژه در مهترین و بهترین نامه یزدان که نامزد برزند
اوستا است داد و نداد هر مرد بهومت و داد
خویشتن به هوخت و داد دیگران بهورشت نامیده
و فرمان جهان و اندر دین نمایان انکه همه کرفه و
خوبیهای دو جهان را ازین سه داد بنیاد نهاده است
و هرکه این سه داد از خویشتن بدیهی از رنج و آزار هابه

بود تا بدل با اهرمنی نیابی درو بهره از روشنی

داور دادگر همکار از چاه سار تیرهٔ نادانی و اهرمن

پرستی به بوستان روشن فرهی در رساند و توان

نکوکاری بخشد

هشتمین اندرز

سوم این هیچ نیاز بدانکه بگرمی بندم که در کردار و رفتار

بجز خوشنودی خداوند بخویم و ده گنشنه و ورزشنه

باشم و یار چنانکه در اندیشه‌ها مرا یاری و راهنمائی

کند بگزینم که در جهان نیک و بد را باز نماید و داد

دیگران را از خویشتن بدهم و کسی را به هیچ روی نیازارم

و رنجه نسازم و آب و مایه کس را به بدگوئی و زشتیاد

نبرم و در هیچ هنگام بزیان و آزرنگ ایشان

شادمان نگردم و در ماندگی شان همدستی کنم و پوشیده

رویان و همخوابگان و پسر و دختر ایشان را به چشمی ننگرم

ده گنشنه: نکوکردار

ورزشنه: نکو رفتار

داد دیگران: حق الناس

دادخویشتن
حق خود

اندیشه‌های نیکو مرا استاد و آموزگار باشد و داد
خویشتن بدهم شکوه خود بنرم و در همه گفتار بر هنگام و آب
و پایه خود را نگهدارم و از جای و کاریکه بیم گزند در آن
بینم به پرهیزم و از پیشه که جز آن آیین است بگریزم تا
روان خویش را بر زیان آن جهان نیفکنم و سر بکاری فرود
نیاورم که مایه کمی آب و تاب و افزونی خواری من باشد
و در هنگام بر پاک و خوب داشتن بایستهای
زندگانی خویش گشاده گوش باشم و به هیچ روی نگذارم
زیان جانی و گزند روانی و شکست آب و تابی بمن رسد
تا داد خویشتن داده یزدان مهربان را از خود شاد
کرده باشم و در آن جهان در درگاه یزدان و فرشتگان
و در پیش آیین و کیش و روان خویش شرمنده و سرافکنده
نمانم مهرداد اردادگر

چه پرداخته گردد دل از هر بدی بیابد در و فره ایزدی

وَنداد آفریدگان

این مرا یار و آموزگار باشد و داد و نداد هر مزد را به
نکوئی داده آفریدگان ویژه یزدان
و پدید آمدگان یعنی دادگر چون خاک
و آب و باد و آتش و جز آن به نیکوئی نگه دارم و سر
پرستی کنم و برستی و پلشتی نیالایم و از هر زمینی بیالایم
و با آنها بجز نیکوئی رفتار نکنم و آنها را بی روی و راه
نیازارم و نابود و تباه نسازم تا داد و نداد هر مزد
داده باشم و در دو گیتی شادمانم

کسی را که از پرور دگار — دل و جان شود روشن و کامکار
ز هر نادرستی جدائی کند — بفرمان وی پارسائی کند

هفتمین اندرز

دو یمین هیچ نماره بدانکه کمر می بندم که در گفتار نه جز
خوشنودی دادار او خشید ار نخواهم و وه کوشنه
باشم و یار جائی از بهر خویشتن نگزینم که در آموزانیدن

وه کوشنه نکوگفتار

ماسرا اند

سه گروه نهان دارند نخست آیین و کیش خویش را
از رخنهٔ دین دشمنان دوم زر و خواسته را از دست برد
کینه وران و شرپروران سیوم پوشیده رویان پرد
گیان سرای خویش را از دست اندازی و بدچشمی پلید کاران
بدو زشت کرداران تا مایهٔ درست ماندن آیین و آ
و جان و سرمایهٔ شکوه گردد

به یزدان پناه و به یزدان گرای ز خودخواهی و خودپرستی برآی
چه پرداختی دل جز کردگار ز رنج دوگیتی شوی رستگار

داد ار دهش دوست همگان را بهروزی روزی کناد
و از بند اهریمن براناد نراج

ششمین اندرز

نخستین پیچ برگرد کمر بنار بدانکه کمری بندم برانکه
اندیشه بجز خوشنودی یزدان نکنم دوه هشنه باشم
دیار روانی که دانای آیین است برگزینم که در کارهای

وه هشنه
خوب نیت

ناراستیها پاس دارد

پنجمین اندرز

تهی بودن میانهٔ کشتی که پس از گره زدن دو سوی آن
بجز انکه اندر کمر دارد اگاه نیست که میانه پر یا تهی است
نماز بد انکه پیروان کیش مازدیسنا نیز باید نماز و هر
کار نیک خواهند کردن از شش اندیشه بری بود:
نخست درفشی نام دویمین یافتن پاداش و سزا
سیوم خشنودی دیگران چهارم یافتن سود و درآمد
پنجم برخواستن رنج و درد ششم پوزش و پژوهش
و باید در هر کار ویژه برای خوشنودی دادگر دادار
بکوشند و بهیچ روی و سوی این اندیشها بیاد اندر
ندارند و نیاورند چون درون کشتی باشند که کس را
از درون ایشان آگهی نباشد و همه کار را بی اندیشه
نام و برآمدن کام کنند هم باید سه چیز خویش را از

ویژه
خصوصی

گاه زندگانی و هنگام توانائی کاری ناشایسته و پیشهٔ ناپایسته کند وبی فرمان آیین راه سپرد هرگز بجایگاه نخستین نرسد و پس مرگ روانش اندر دشت سرگردانی و بیابان پشیمانی گرفتار ماند و اور انجز آه و افسوس پنهان و پشیمانی و بی بهری آن سرا در دست نباشد پاک و بهترین پیرو آیین بهی اسفندیار را فرموده که مرد بهدین باید هر کار کردن خواهد نخست ببیند بیندیشد اگر پس از آشکاری مایهٔ شرمندگی است پیروی آن سزاوار نیست

نهانی مکن کرده زنهار | که در آشکارا شوی شرمسار
چه دانی که بنیاست ایزد نگاه | بهر جا ز کردار بد شرم دار
مکن آنکه چون باز ز ستایدت پیش | رزدیدار آن کردی آزار و ریش

داور هر وسف آگاه همکار داده بینائی بخشد و بشناخت و شناسائی خویش رهنمائی کند واز نا

وازارشان دوری گزیدن وهمه را یک گوهر مانند برادر خود انگاشتن و دل برنج وناخوشنودیشان نگماشتن باید تا خورسندی یکتا یزدان مهربان ازان پدید آید فردوسی طوسی فرموده

بترس از خدا و میازار کس ره رستگاری همین است و بس

بزرگ و یگانه خدیو همگان را از رنج و آزار دیو برهاند و به بخشش ونکوکاری دست رس بخشد و اندر رساند

چهارمین اندرز

بانگوزنه کردن کشتی که روی آشکار انهان و روی نهان آشکار امیشود زیراینه اگراندکی ازان کج بافته باشند و درست وانگوزنه کردن نتوان نماز بدانکه هرکس اندرین سپنجی سرا بود باید از مردن و گذشتن ازین سپنجی پیکر ناچار است و سرانجام روی سوی سرای پاینده و بوم آشتی و همین جا نهانش باید کردن پس اگرکسی اندر

چه از پاک یزدان نکوخواستی رنجی به پرهیز و نار استی
به فرمان آیین مکن سر برون که شوان بودن خدا از افسون
بخشایشگر مهربان اندیشه‌ها و درونها را بفروغ پرنیان
بیداری آیین روشن گرداند و بفرخندگی و فیروزی سپاند
تراج

(سومین اندرز)

پس از انجام کشتی بود اربودن جدائی تار و پود آن
از هم نار بدانکه در هر کشور و جای گوناگون مردمان اند
که در گفتار و کردار و یاسا و روش و خورد و پوشش
و گونه و کیش و آیین و خوی به بسیار روی از هم جدا
باشند با هر کس از هر گروه و آیین دار از مردم هر مرز
و زمین که هشناسائی و یاری افتد همه را ابنده و
آفریدگان آفرینند داشتن و همه گون نرمی و
مهربانی ورزیدن و جدائی و پرهیز نکردن و نیک
اندیشیدن در آنها بخشیدن و از رنجانیدن

چهارمین فرمان در هر سال یاری مهرگان
کردن و در هر ماه که دران روز که نام ماه و روز یکی
شود جشن داشتن و نیایش و بهشت آفرینگان خواندن
و زیردستان را باندازه خویش یاری نمودن ناگزیر باید
پنجمین فرمان در دهه فروردگان آفرینگان همه
روانان خواندن و آتش افروختن و خوشبوئی‌ها
بران نهادن و چراغ روشن کردن و درماندگان را
باندازهٔ توان خورش و پوشش دادن ناگزیر است
ششمین فرمان سال و روزهٔ نیاکان و وابستگان
در همه گاه بر فرمان آئین و راه باید کردن ...
همه بهآئینان را باید که این اندرزهای ارجمند و
مهین فرمانهای آئین بلند را فراموش نکنند و
بران راه سپرند تا دیدهٔ بخشایش پروردگار بر
ایشان و خاندانشان باز گردد

که آغاز آن از روز هرمزد از فروردین ماه و انجام
آن دی بمهر ایزد همان ماه است در فرمان پیداست
که اگر کس پشت رفتن بجای نیارد و در گاه رفتن
هرچه خورد و آشامد او را ناویژه بود و نماز و نیایش
وی در درگاه پاک یزدان پسندیده و پذیرفته
نباشد

(سیمین فرمان)

گهنبار و آن در سالی شش چهره آید و هر چهره
پنج روز باشد همه بهدینان را باید هر یک در
هر چهره که خواهند از پنج روز روزی را برگزینند
و در آن روز بتوانائی خویش گهنباری درست نمایند یا بهمه
یا چهار یک یا هشت یک برخوانند و اگر هیچ
نتوانند در گهنبار دیگران همراهی و یاری کنند و
خود را در این کرفه با ایشان پیوند و پیوسته سازند
و بهره بردارند

بخواهند سروش یشت یا وخت بخوانند پنجم
درگاه عیوه ثرتیرم که از آغاز تا نیمه شب است
پادیاب کردن و باج سروش و اوستای کشتی
و عیوه ثرتیرم گاه ناگزیر خواندن باید و اگر بتوانند
سروش یشت سرشب و وهرام یشت خواندن
شاید ششم درگاه اشهین که از نیمه شب تا
هنگام دمیدن سپیده است پادیاب کردن
و اوستای کشتی و باج سروش و اشهین گاه خواندن
ناگزیر باید و اگر بتوانند اورمزد یشت خواندن
نیکوست و هم در هر ماه سه نوبت ماه نیایش
خواندن ناگزیر باید نخست در آن شب که برآید
دوم در آن شب که بنیمه رسد سیم شبی که ناپدید گردد

دویمین فرمان

در هر سال نوبتی یشت رفوتن کردن باید بردمان خود

وکیمنا فرد او اوستای کشتی و هشبام ناگزیر
باید خواندن دوم گاه هاون که آغاز روز و هنگام
برآمدن تیغ گیتی فروزست پادیاب کردن و
اوستای کشتی و باج سروش و هاون گاه ناگزیر
باید خواندن خورشید و مهر نیایش باید بخواند و اگر
بخواهند یشت هفت امشاسفندان و اورمزد یشت
شاید سیم در گاه رفتون که نیمروز است پادیاب
کردن و اوستای کشتی و باج سروش و رفتون گاه
و خورشید مهر نیایش ناگزیر باید خواندن و ار
بخواهند اردی بهشت یشت خواندن نکو آید
چهارم در گاه ازیرن که پسین و هنگام فرو شدن
آفتاب جهان تاب بکوهسار باختر است پادیاب
کردن و اوستای کشتی و باج سروش و ازیرن
گاه و خورشید مهر نیایش ناچار بخوانند و پس از

وهستی بخشد نخست فروهر که فروغ و پیوسته بهمن
امشاسفند سیم کشندگی که پیوسته بشهریور امشاسفند
چهارم پیکرپذیری که پیوسته بسفندارمزد امشاسفند
پنجم بازدارندگی که وابسته بخورداد امشاسفند
وششم بلندی کردن که بسته بامرداد امشاسفند
است) وشش فرمان شایسته دین بهی نهاده
پس مر هر بهدین را کرو است که فرگفتهای تمام مایه
پرستشی را از دل پاک پذیرفته آن شش فرمان
بایستهای آیین بجای آرد تا به پرتو بخشایش یزدان
از هر گزند و زیان آسوده مانند

نخستین فرمان

در هر روز شش بار نماز خداوند بجای آوردن است
نخست هشام هنگام دمیدن سپیده که پیش از
برآمدن خورشید است نیرنگ پادیاب کردن

کشندگی
قوه جاذبه

پیکرپذیری
قوه قبول
صورت

بازدارندگی
قوه دافعه

بلندی کردن
قوه نامیه

تا اندوه او وی پدمانه نباید خوردن و فرمان این بزرگ
آئین را نیوشند باید بود تا در دو جهان شادمانی
توان نمود

خرد را سوی روشنی راه کن   ز کردار بد دست کوتاه کن
نکوکار را بد نباید بروی   مکن بد که نیکی نزاید ازوی

شت پروردگار همه بندگان را به نیکی و نیکوکاری یاری
فرماید و همکار رستگاری و خرمی دو جهان بهره
نماید و فیروزی بخشاید

دومین اندرز

هفتاد و دو تار بودن گشتی و بشبش بخش کردن تار
بدانکه آفریننده بخشایشگر مهربان اندر هفتاد
و دو آهه پرستش پرشناخت بندگان را رهنمائی
کرده و (بشبش گوهر پنهان همه بودنی و هستیها
از نیستی بمیدان گاه بود و نمود اندر آورده و

چهارمین دریچه

اندر بازنمودن اندرزهای کشتی وان دوازده اندرز است

نخستین اندرز

پیچش دو تار به همدیگر برای درست کردن تارهای
کشتی بنماربد انکه کاگیتی و مینور اچو پیچش آن
تارها بیکدیگر پیوسته و اندر هم باید شمرد چه این گیتی
سجای کشتن گاه آسنر است هر چه در این ناپایدار
جای بکار نداند به آنجا بدروند و هر چه کرده باشند
باز بینند اگر به نیکوئی و مرداکوشند و بگرفه گری روند — گرفه: ثواب
گاربرند به برترین نشیمن گاه که گروثمان بهشت است
رسند و ر به بدی و مری کوشند بیاد افراه — مری: بدی کردن
ناپسندیده کردار خویش گرفتار سختی و رنجه و پاک
و شکنجه گردند پس در هیچدم این را از یاد نباید بردن

وآب وخاک برو سود فزود هرانیه بندگان اباید
خود را سزاوار دانند هر زمین ویران اکشت و
وآباد سازند باغ ونو اجسته کشتزار خویش را
باآب وخاشاک پاک بپرورند وخشک شدن
نگذارند و فرایسته پاسبان بوده جای آب وکشت
وپالیز را از پلید بها بیالایند ونسا اندر زمین نهان
نسازند در آب نیفکنند تا همه گون آلودگی و
ناخوشی و بدی و اندوه وپژمردنی برخیزد وبخشایش
ومهربانی یزدان فزون گردد وفرشتگان وپاینده
نگهدارنده آب وباد وروییدنی خرداد وامرداد
امشاسفند شادمان شوند

یزدان پاک همه را دیده بینائی بخشاد
و نیک از بد نماید و به نیکی یاوری فرماید
تراج

فرایسته
بسیار دقیق

پالودن
پاک کردن

بآموزش دانش و هنر همراه نه کسی را یارای جدا کردن
و دستیار از سنگ و آب و خاک نباشد باید کاچال
و کارپرداز سرای را به پلیدی و ریمنی نیالایند و از
زنگ و ناپاکی بزدایند تا پاینده سرپرست زر و سیم پاینده فرشته
و گوهر و خاک شهریور و اسفندارمذ امشاسفند
ازو خشنود و شادمان شوند کردگار همگان را بفر
دانش و هنر سرافرازی و بی نیازی بخشاید تراج

بهمن اندرز

دوهمین دو بیتی که سوی دست چپ است نمار
بدانکه پروردگار جهان از بهر زیست و پرورش بندگان
خویش آب و باد و گوناگون بر و میوه و سبزی از
رستنی اندر گیتی پدیدار فرموده که مایه برخواستن
آرزو و از میانه مردم شود و بکفا و سختی روزگار نگذرانند کفا رنج
و آنهار از تابش و گرمی آفتاب و توان میان بود ان

پایداری نمایداردی بهشت امشاسفند اورا یاوری کند و فیروزی و فرهی بخشد

پاناتوانای بی‌مانند آفریدگار ز ازرنج آزارندگان برهاند

هشتمین اندرز

نخستین تری که برسوی دست چپ آید نمار بدانکه توانا یزدان بخشاینده مهربان اندرکوه و دشت و دریا‌ها نیز هرگونه دستیار چون سیم و زر و مس و آهن و سرب و مروارید و مرجان و جز آن آفریده پس دانایان توانا ناچار باید کوشش کردن و رنج بردن و آنها را از آب و خاک و سنگ جدا ساختن تا ازان بهره ور گردد هرکس تن پرور آراسته گردد و کارپرداز و کاچال اند بهر بسر او جز آن آماده آید چه اگر آشکار انسازند که ازان بایسته و نیازی چیز آماده کنند کارگذران و زیست بر جهانیان دشوار شود و توانائی بدین کار ویژه باشد

دستیار: فلزات

باید به هنگام آب و خوردنی دهد و شکنجه و رنجه نکند که چون
پرورده گشتند از زیان کاری و جاندار آزاری باز گردند
و دست بردارند و ازین کردار پدید آور آسمان و زمین
شادمان شود و هیچ جانور خرفستر و برنده و زیان کار چون
گرگ و پلنگ و شیر و کفتار و ریکاشه و شیخول و اژدها
و مار و جز آن را پیش از آنکه رنجی رسانند باید کشتن تا از
آزارشان رسته و آسودگی جسته مرداو و پایداری اندر
گیتی یافته آید چه زیانکار جانوران برای پاک داشتن
زمین و میان بودان از آلایش نسا و پلیدی و هیر
و هیمن آفریده شده اند و ناپاکیهای زمین ایشان را خورد
است چون مایهٔ بود و پدیداری شان ویرانی چیزهای
بد بود بسیاری آنها نیز ویرانی چیزهای نکو آورد پس
تباه و نابود کردن سزد کسیکه اندر دل اندیشه پذیرفتن
این اندرز کند و به تباهی خرفستران و خشندگان و درندگان

خرفستر = موذی
زیان = جانور و زنده کننده
مرداو = نیکبختی و فال نیک
میان بودان = هوا و ارکونه

پناه و به پاک یزدان هم بپاداش آن در کار زور روزگار
وی بخشایش کند و اندر گشایش هر بستگی و تنگی وی را
دست رس و بهره بخشد

چه آزرده گردد ز تو جانور
شود رنجه دادار فیروزگر

همه را چه تو هوش دریابست
خور و پوشش و جنبش و خواب هست

همی بهره سود تو شان آفرید
ز هریک از آن سودی آید پدید

که به پسند و این زشت کردار را
که بد پیش آری نکو کار را

جهان آور داد گر همکار زا بیاری داد و نکوکاری بشادی
و رستگاری اندر رساند

هفتمین اندرز

بیترهی دیگر که بدو پیوسته شمار بدانکه برخی جانوران
تند بار که جانداران زیان کار بازار هستند که برای
گروه مردمان بکار آیند چون ماکیان و سگ و جز آن
پس آنکه آنها را در خانه خویش برای کاری نگهدارند

زند بار بی آزار پدیدار فرموده چون گاو و گوسفند و بز
وجز آن برای دادن شیر و پشم و اسب و استر
و الاغ و جز آن از بهر سواری و برداشتن بار پس بهر یک
از این جانداران اندر دست و فرمان هر که باشند
باید فزون از اندازه آنها را رنج ندهند و بهنگام آب
و خوردنی رسانند و جای ایشان پاک دارند و بخوبی بپرورند
و از سرما و گرما و بدی درندگان و ستم راه زنان پاسبانی
و نگهداری کنند چه آنان از زبان سرایش نبود که درد
خویش آشکارا کنند و چاره جویند پس اندیشه آنان
در نزد آفریننده آمرزنده و داننده رازهای نهان
نیست پس چنان نباید گردد که سپس مرگ در درگاه
خداوند دو جهان از فرشته سرپرست ایشان بهمن
امشاسفند شرمندگی و سرافکندگی بار بخشند پیداست
آنکه زند بار به نکوئی بپرورد و از هر باک دوست

جوی همراه بردن تواند در روز نیرو دخواسته جهان
و سراهای بزرگ آراسته آن سرانجام سترده و پایمال
شود و سود بی ندهد و مایهٔ بهبودی و رستگاری
نتواند شد مگر آنکه در هنگام توان و زندگانی در
ماندگان را دستگیری کرده و بهر روی دارا گزیده
گرفته باید اندوخت که آن مایهٔ خرسندی یکتای
بیهمتا پروردگار دهش دوست است

دهش
بخشش و
محبت

گر توانی در زمی و صد همیان زر سود نبود مر ترا ای بی‌خبر
لیک گر گرفته کنی در این سرا مزد و بهره یابی اندر آن سرا

دادار بخشندا ز همه را به نیکی و داد یاور و راه بر باد

ششمین اندرز

یکی از دو تیری سوی راست سده و انجام آنکه یکتا
دادار بی همتا از بهر بال کار جهان و برجا ماندن
یاسا بچم جهانیان و آسایش مردمان بسیار جانمی

بال
قرار قانون
بچم
نظم و نسق

زشت نامی زیاده رود و تباه کار و گریزد و ناپسندیده
خوی و غرچه درفشی گردد و جز سرزنش و بغیاره نکوهش
و نغواره در پیرودی این دو خوی زشت و سرشت
پلشت ویرا بدست اندر نماند و چینود پل که گفته اند
ازان میانه روی خاسته اند که پاداش راست
رفتن بران بهشت است و پیچیده است رفتن
دوزخ پس کسانرا سزاوار انکه گذران باندازه خود کنند
و دادودهش بپایه سرمایه اندر پذیرند و بیچارکان را در
هنگام درماندگی دستگیرند چرا انکه دادودهش را
شناخت پیرودی نیاکان گرفت و همرهی پاکان
نمود و کژی و کاستی و کردار بد و ناراستی بکنار آمد
کوتاهی آستین جیب سدره نمار بدانکه جهانیان
همگی از گذاردن آخشیجی بیکی ناچار اند و انکه ازین دون
جهان بدیگر سرا رخت کشید اگر هزار [illegible] از و باشد

غرچه درفشی
نشان نادانی

نغواره
نکوهش و
ملامت

چینود پل
پل صراط

برون کن ز دل آز و کین و هوا · بداد خداوند شادی روا

از اندازه خویش بیشی مجوی · که ناید ترا شرمساری بروی

شیدان شید در و نهار ابفروغ سپاس روشن فرماید

و از تاری و آلایش آز و انجخت بزداید

همچنین اندرز

شیدان شید: نور الانوار

آستین دست چپ نمار بدانکه هشیوار مرد را باید

باندازه شکوه و پایه و توان خویش بخواستگاری دمان

دمان: زمان

گذران کند و داد گرد میانه گزین باشد و ناسپاسی

از بخشش یزدان که مایه سرنگونی بخت و سرافراز

و پیدایش بی پایگی و خواریست فراموش کند و از

سپاس هیچدم خاموش نماند و هرچند خواسته

جهان در نزد وی افزون گردد زیاده روی و انداز

وژکور و پست منش هم نباشد چه انکه میانه روی را

وژکور: بخیل و ممسک

در هر کار بیاد و اندر ندارد و بجن فزونی و کمی وی کند

بجن: جانب و سمت

پدیداری و یافتن روزیهی زندار و سایان و برافراشتن
نام و نشان خود کوشد و فرنش و مویش روا ندارد
کوتاهی آستین نمار بدانکه فزون از اندازه هم در
فراهم آوردن خواسته و زر ایچهان کوشش سزاوار
نیست که مایه کوست جان و تباهی روان و زیان
دو جهان گردد چه در کارگاه خداوندی همه کس را بیز آنچه
درخور نهاده و همه را باندازه که شایسته و بایسته
دانسته بهره و روزی آماده فرموده و سخت آشکار
و نمایان که کردگار مهربان آفریننده و روزیهی رسان
است و بدانسان که بندگان را بهره و روزی فرموده
باندازه و اجبی بدیشان رساند پس پسند کردن آنچه
یزدان دهد باید و بانچه مردم را باشد انگیخت آز از درون
زدودن شاید تا اندوه نیفزاید زیرا که خردمندان آز زدوده
کنند و گردن نگیرد آنچه را از دست وی نیاید

زندور: حلال
فرنش: کاهلی
مویش: غفلت
بهره: نصیب
طمع و حرص

و مهی و دارایان خواسته و فرهی وامی است که رسانیدن نتوان .

کهان را بهر راه یاری نکوست بیاریشان بردباری نکوست
فرو ماندگان را مکن نا امید چه مهر است امید زنشیدن نشید
خداوندی باسد و انباز همه را از رنج نیاز بر آفریدگان باز
دارد و امید همه را خود بر آورد و کار کس را با آفریدگان نگارد

چهارمین اندرز

آستین وست راست سده نمار بدانکه کس اگرچه
همیشه در سرای مهتران و خداوند زر و زیور
و دارایان فرهنگ و فرباز و بی نیازی پرورده شود
و خواسته مرده ریگن وبرا بدست باشد باز هم مردوا
ناچار سزاوار آنکه کوشش و ایستادگی نموده و به
هنرهای خویش از روی پوبه و دور اندیشی و خرد بار یک
بینی و چالاکی و آزمون هنر و آزمود و بیاری آن اندر

مرده ریگن: میراث

پوبه: آمده

پرستی نمودن بس بجا و گنجایش است نخست
زن و فرزند و برادر و خواهر دوم خویشاوندان
نزدیک و دور و همسایگان خورد تر سیوم
زیردست و فرمان بران چون واه و رهی و چاکران
چهارم با درام و پیشه وران تنگدست و مغلاک
و پست روزگاران هم آیین و کیش پنجم دوستان
همدم و همنشینان کهتر ششم بازماندگان از بوم
و یاران و درویشان پست روزگار و تنگدستان
پراندیشه و مردمان ناتوان بی برگ و نوا از هر دیار
و پیر و هر پاسا که باشند بر آنها مهربانی ورزیدن
و آزار ازو دست آنها دوری گزیدن و بهایه توانائی
آنان را دستگیری نمودن شیوه ایست کزان
خداوند را خوشنودی است و نیکنامی جهان و رستگاری مینو بهر
بخشد و رفتار این پندار چمند بر هر کس ویژه بر خداوندان گیانی

واه: خادم
رهی: یعنی غلام
مغلاک: درویش
ویژه: خصوص

ودیار و زمین پنجم سترگت مردمان اینن پرور و بزرگ
کسان نیکو اندیش و نیک خواهان بادرام و کشور هنگام
خویش ششم ارجمندان با دانش و هنر و خدا
وندان داد و بخشش گستر و دارندگان خواسته
و بهمه روی به نیکی آراسته و کسان آبمند و نکوکار
بخشش کردار و مرزبانان هر دیار و پیشوایان هر کیش
و خانواده و انانکه در پایه و مایه یا سال و جز آن از
یکروی برتری دارند مر ایشان را کهتری و فرمان بردار
کردن و پذیرایی بجای آوردن و از شکاره و ستیه
بانان برکنار آمدن ناچار که خشنودی آفرینه
پروردگار ز آن نمایان و پدیدار است
ز افتادگی بر بلندی رسی ز خواری بر ارجمندی رسی
یزدان مهربان همه را به مهر فرخ خویش و فرهی اندر رساند

سیومین اندرز

پرده پشت سر نمار بدانکه بر کهتران و زیردستان
بخشیدن و جوانمردی فرمودن و در بیچارگی و در
ماندگی و پریشانی و تنگدستی ایشان را نگاهداری و سر

بادرام: رعایا
آرسته: صاحبان رتبه
ستیه: ستیه پروردن
فرهی: بزرگی

گزان بجز خورسندی پدیدار نیست که بزرگ داشتن
مهان و شکوه و ارج و آمرغ کهتران است
نخست ستایش پاک یزدان مهربان که جان بخش
و روزی رسان است و نیایش امشاسفندان یار
دهندهٔ مردمان و درود و ویژهٔ وخشوران راهنما که
پرستادگان آفرینندهٔ دو جهانند دوم فروتنی
اندر پدر و مادر که مایه بود و نمود اند و استادان
و آموزگاران فرهنگ و دانش که تو اهیم از پرتو ایشان
از تنگنای تیرهٔ نادانی بدر آییم و بر بام نیک بختی پرواز
کنیم سیوم بزرگان آیین و کیش و همسایهٔ خویشاوندان
نزدیک چهارم شاهنشاه و خدیو دمان که مایهٔ
آرامش جهان و آسایش جهانیان اند و بزرگان و پیش
کاران خسروان که بجای ستون سرای کشور و پناه
باژدام و بندگان یزدان اند و فرمان فرمایان بر شهر

آمرغ: قدر و مقدار
ویژه: خاصه و خصوصی
فرهنگ: ادب
باژدام: رعایا

دین بهی و کیش پا فرهی این همین اندرز بلند ارزست
پس مانند یکه بران پیرهن دینی گریبان نباشد
سدره نامیده نشود همچنان انکه را ازین نیکوخوی
بهره نباشد از کیش بهی و آسایش آنسرا ناامید ولی
بهره ماند و در رنج و سختی دو جهان گرفتار آید
درین کیش پاکیزه ارجمند پسندیده تر نبود ازاین دو بند
باندیشه جز راست نگاشتن زبان راو دل را یکی داشتن
پرورگار مرآفریدگان را باندوختن راستی یاد ری
فرماید
دویمین اندرز
پرده پیش روی سدره شمار بدانکه مانند یکه این
پرده پیش از تن و ما پس هستیم بسیارکسان پیش مراد
مهتران و ما دنبال مراد این که کهتر هستیم پس پذیرائی
مهتران و شنودن فرگفت ایشان باندازهٔ مایه
و پایه هرکس سزاوار و خجسته کردار است کر آن

گلهای دیگر بیشی داده و بجای بلند و نزدیک سینه
نهاده شده آدم نیز اگرچه در پیکر از برخی جانوران کهتر است
خداوند به همه جانوران و آفریدگار خویش او را بیشی و برتری
داده است و دل پر اندیشه ها و را بها اندر سینه وی
نهاده پس پیروان مازدیسنان را باید که بآب پورشش
بره هنگام گذشته را شسته و بیاری پتت از ویله
رسته بداد ارنیاه گیرند و همواره همایون ترین رفتار
که راستی گفتار و درستی کردار است راه سپارند
و در هر دم لب بجز سخن راست نگشایند و گام جز براه
راست ننهند و در اندیشه بجز راستی و درستی ندارند
و از کاستی و دروغ که روشی است پست و بیفروغ
کناره گیرند و بپرهیزند و اندیشه و گفتار و کردار
خود را چنانکه مایهٔ خشنودی مهین داور دادگر بود
بیارایند و از راستی بکاستی نگرایند که نخستین نشانه

پورشش: معذرت
بره: جرم گناه
پتت: توبه

دین

بهدینان هم باید کشتی که کمر بند فرهی است بر سدره
که زره آهنین بهی است بسته و همیشه ده منشنه و ده
گوشنه و ده کنشنه باشند و خوی ناهنجار را از خویش و
خاندان خود دور و برکنار سازند و اندر بندگی یزدان
کمر بسته دارند

کمر در ره بندگی بسته دار — دل دیو دروند را خسته دار

خداوند همکار را چراغ راهنما فرا راه دارد و بفر خویش
پرستگاری رساند و از گمراهی و دام اهرمن برهاند

سومین دریچه

اندر اندرزهای نکهای سدره و آن نُه است

نخستین اندرز

گاه پوشش سدره نخست چشم بکیسه کرفه که گریبان
مانند افقد نماریدان باشد که چنانچه این نکه خورد ابر

همراه دارند تا بیاری آن نکیش اهرمنیان و دروندان و
دستان و ریو دیو چهره باشند و بدمنشه و بدگوشنه و بد
کنشنه را کشته دیو آز و اهرمن هوا را از خود برانند سدره را
در زبان زند ستهر فسیکهنم و اندر زبان دری کشتی
نامند و سخن سدره چرکر از زره آیین است و انکه اندر تن
سدره دارد و اندر رزهای آن بیاد اندر آرد و بران
سپردیگان ریو اهرمنیان بر و دست نیابد و جادوان
و پلیدان ازاو گریزان شوند

چه داری بتن سدره آیین و راه   شود دیو بدخواه از آن تباه

ششم

آن گزیده پیامبر کمربندی بر روی سدره بسته داشت
کش کشتی خواندی و نماربدانکه چنانچه سرداران لشکر
خسروان بر روی زره کمربندی اندر بندند یا چون
بندگان پادشاه که همواره اندر بندگی کمربسته دارند

چهره غالب

چرکر مراد مقصود

کشور خود و پس از آن دانش آیین و نگارش و گشتن خسرو
دمان را بیاموزند تا در کار جان و روان به هیچ رودی
بی بهره نمانند

زدانش روان و تن آباد دار بفر خرد خویش را شاد دار
همین بخشش آمد ز دانا خدیو که زان جان رها گردد از بند دیو

پنجم

آن وخشور نامدار پاک داد از سروشی سراپا بخشید
بود که آن را سدره نامیدی چنان بفرمود که همه بهدینان
چون هفت سال و سه ماهگی برسند تا پایان زندگی
پوشیده دارند چه اندر آن اندرزهای برگزیده
بود نمار پدان است که چنانچه سرکردگان سپاه خسروان
زره رزم پوشند و اندر پیکار دشمنان کشور و کربزان
و راه زنان بسیاری آن کوشند بهدینان نیز باید بفرمان
آیین بازدیسنان بسدره را که زره و آیین است همواره

کربزان
محیل و مکار

و کوچک و فراز این جهان فراخ و بزرگ بود پس آن که
در آیین بهی شاه راه رستگاری است کام نهد باید که فرمان
های آن راه سپارد و مرا ازرا رهنمائی خود داند و از هر راه
گریز آمیز و ناهموار به پناه آن آیین گریزد و بیاری آن
راستی رود و میانه روی گزینید تا از بدهای چپ
و راست و پس و پیش و زیر و زبر جهان آسوده ماند

چه بر رسم این دین شوی ره سپار — ز رنج دو گیتی شوی رستگار
کسی را که گردد خرد پیشوا — به پرهیز دار از د کین و هوا

چهارم

بیست و یک نسک نامه اوستا که اندر آن دانش
و هنر دو جهان نگاشته بود نمار بدانکه بیاری دانش
آدمی را بر جانوران برتری است و دانا به پایان رستگار
و نادان چون جانوران سرانجام بانده گرفتار باند
پس مردم را ناگزیر باید که بخست گفتن و نوشتن کسان

کشید و چنان بالید که تا کنون انسان درخت بدینه
ندیده و گمان آنست که ازین پس هم پدیدار نشود و مران
درخت را از فزونی شاخ و برگ سرکش و مر خواندندی
و در رگ هر برگی ازان چنان می‌نمود که سخنانی چند بهم پیوسته
و نوشته شده که آیین شت زراتشت بیگمان از سوی
پاک یزدان است آندرخت نمار بدانکه هرکس بدین
پسندیده کیش گراید در گیتی مانند سرو سربلند و همواره
سبز و شاداب ماند و بشادی و تازگی زندگی گذارد
و تخم مهر و داد اندر نهادش راه کند که نام نیکش برپای ماند

چه بینی درین کیش فرخنده‌ای ‌ ‌ ‌ شوی سبز و شاداب در دو سرای

سوم

چوب دستی داشت پایینش باریک و بالایش گرد
و پهن که گاه رفتن و هنگام راه سپردن از دست
داشتی نمار بدانکه این فرودین جهان تنگ و باریک

دست کسی را از سوختن باک نه از آذر گنبدی
بهر نماز گذاردن سوی بندگان جای داد نماز بدان
باشد که انکه آیین بهی پذیرد باید بگونه فرمان یزدان
منش و گوشن و کنش خویش نیکو دارد تا در روش بفر
فره هروسشید یزدانی تابان و بی زیان کسان خود
سودمند شود و کسی را از وکوست و آسیب نباشد
تا سر انجام هنگام گذاردن تن روان در روشن کرو
ثمان نشیمن یابد

نماز گذاردن سو قبله

کوست صدمه واذیت

روان از آلودگی پاک دار | برین کیش پاکیزه شو زره سپاک
منش و گوشن و کنش نیکو | فروغ روان باشد وآب رو

دوم

تخم سرو بود که نزدیک بارگاه شهنشاه داد نهاد گشتاسپ
اندر ایران شهر که کنون به نشابور نامند کاشت بفرمان
یکتا یزدان اندر اندک زمان آن تنهی سرو سر به بلندی

در کارهای هنر بجها برند چه بهر آموزش و آشکارایی
دانش و هنر پسندیده پیام آوران بیشمار از سوی
بی نیاز دادار اندر این سپنجی گیتی پدیدار و بگونه
خواستگاری زمین و دمان و یاسا و فرمان بهر گنا
نگستردند چنانچه مهتر پیام آوران وخشور وخشوران
شت اشو مهر سفنتمان زراتشت انوشه روان —

که از پاک یزدان جان آفرین بر و باد هر دم هزار آفرین

هنگام فرود آمدن بجهان از درگاه پاک یزدان شش
چیز همراه آورده بود که چون بچشم داد اندر نگری
همه زانمار و اندرز و پندی است که بهر آسانی فرایاد
گرفتن جهانیان آشکارا فرموده

نخست

آن خجسته وخشور فروغ ناک آتش اندر دست داشت
که بی هیزم همواره افروخته و از آن فروغ تابناک

خواستگاری: تقاضا
یاسا: قواعد

آفریننده آمرزنده مرآئین بهی را با فرهی و پیروزی
را با فرّخی اندر پناه خویش تابنده و پاینده دارد

دومین دریچه

اندر باز نمودن ارزشش چیز را شوی زر انتشت
روان شاد دقیقی چکامه سرا فرمغزده و استاد سخنوران
فردوسی شادان روان اندر شاهنامه بیاد کرده
و براستی بس درست است به یزدان که هرگز
نه بیند بهشت هر انکو ندارد ره زردهشت
بهترین بخشایش یزدان که خرد باشد پیداست
که نخست مردم نیز گونه از جانوران بود و ازینجاست
که دانشمندان و خردسنجان هر دمان آدمی را زنده
گویا نوشته و گفته اند فزونی و برتری مردم را بر
جانوران هنگامی باشد که دانش آموزند و در

و بدستیاری مهترآئین موبد فلان بن فلان بخواست
و خواهش فلان بدین سود دست یافتی خجسته باد ترا
و تازندگی داری در پوشیدن سدره و بستن کشتی
سستی مکن چه در سدره و کشتی نمار و پرمانهای نهان
بود که هر یک ازان اندرز خرد را پیشواد و دانش و
بینش را دستیاراند و در زمان پیشین آنرا بجز موبدان
و دستوران و زرتشتیان دانا ندانستندی و هر
پرخیده ازان رستش تا دوازده چم گفتندی اکنون باندازه
اندیشه و دانش تو آماده است گفته آید و جز آن را
خود چون دانشمند شوی آگاه بفرمان دین به منش و
گوشن و کنشن نیک راه سپار تا آگاه شوی یا
از آموزنده دین آموخته همان روش روزگار گذاری
کزان سرافرازی اندر گیتی و رستگاری اندر مینو تو را
بهره گردد ایدون باد —

خجسته
مبارک و میمون

نمار
رمز و اشاره

پرخیده
رمز و ایما

مزداعه وِیسفادهی چیهمی اَیَتا اَسْتی دَیْنیا
مازدیسنو عشق اَسْتی عتش (اشم وهو یک)
پس از بستن کشتی هردو برابر بجای خود نشینند و اوستای
هشیام را هم آواز بخوانند زان سپس موبد میوه خشک را
که لرک نامند بر سر کودک ریخته اوستای تن درستی
درباره کودک برخواند کودک با وی و همگی انجمن هما
زور کند پس از انجام سدره پوشی آن دستور یا موبد
باید روی بکودک کند و نام وی بر زبان آرد و گوید
ای فلان درین روز ترا فرخنده بادی زیبد که تا بهین
بهی اندر آمدی و سرافرازی و ارج گیتی و فرخی و خرمی
مینوی بفرمان پاک دادار ترا دست داد و زره فیروزی
پرستی مازدیسنان و کمربند فرهی بر شکست اهرمنیان
که سروشی سراپا و مایه ارجمندی و شادی جان و
آسودگی روان تست از بخشش یزدان بهره تو شده

سراپا
خلعت

رسند میان کشتی نزدیک بناف نهاده دو گرد بر
گرد کمر کودک بپیچد پس دو تیا اهو و یریو خوانده چون
بشیوته سنام رسند اول بدست راست و دوم
بدست چپ گره زنند و پیچ سیم را بپیچیده (یک)
اشم وهو خوانده دو گره پشت بران زنند و بخوانند
(کرنش موده) جسه می عونکه مزده (سه مار) مزده
یسنو اهمه مزدیسنو زرتشترش فره
ورانه استی تیچا فره ورسیچا استویه
هومتم منو استویه هخنیتم وچو استویه هورشتم
شیوتنم استویه دینام ونکهیم ما
زدیسنیم فرسپایو خدرام ندا اسنی
تشام خیتیه وده تام اشونیم یاهو تناچه
بیشتناچه مرشتاچه وهشتاچه
سریشتاچه بااهیرش زرتشترش اهوراعه

گرفان ساستاران گناهکاران اشموغان
و دروندان دشمنان پریان زدو شکسته باد
دش پادشاهان اوادوشان باد دشمنان
ستوبه باد دشمنان اوادوشان باد (گرنش هوده)
اهورمزد خدای ازهمه گناه پتت پشیمانم
ازهر درشتیم دشمت و دژهوخت و دژ
هورشت مم په گیتی مینده اویم گفت
اویم کرد اویم جست اویم بن بود ایستید
ازان گناه منشنی گوشنی کنشنی تنی روانی
گیتی مینوآنی اخ او اخش و پشیمان په
سه گوشنی په پتت هم (گرنش هوده)
خشنوتره اهوره مزد اتروعه دیتی عنکرهه
مینوعش هتیاو رشتام هید وسنافره
سوتمم ستومهه (اشم وهو یک) چون بیجا

هومتا چا هیختا چا هورشتا چا پتیه رچیا دیی
ویسفا دیشمتا چا درژ هیختا چا درژ هورشتا چا
فراویراهی امشا سفنتا یسنیچا وهمیچا فرا
ننگها فرا و چنگها فراشیوتنا فراچنگو
یا فراتنو سپید خنچیا اشتیم ستومی اشیم
وهو (ستبد) فره وراته مزد یسنو زر
تشترش وید واهورهه وکیشو (هرگاه که باشد)
اهورهه مزدار یوتوخره ننگهتو خشنوتره
یسنامچه وهامچه خشنوتر اچچه فرستیه
یچه تیا اهو ویریو زوتا (تا سه) فرسد زر
تشتر واهورم مزدام (کرنش بجا آورده)
هرمزد خدای اهرمن او ادشان دوراواج
داشتار زده وشکسته باد اهرمن و دیوان
و درجان وجادوان و درو ندان کیگان

خره مند مینوان مینو بره توم برسادار
همه گناه پتت پشیمانم از هروسپ
وشمت و دژهوخت و دژهورشت
هم په گیتی مینده اویم گفت اویم کرد
اویم جست اویم بن بود ایستید ازان
گناه منشنی گوشنی کنشنی تنی روانی
گیتی مینوانی اخ اواخش پشیمان په
سه گوشنی په پتت هم (کرنش نماید)
خشنوتره اهورهه مزداترد عه دیستی
عنگرهه مینوعش متیا ورشتام سید وستافره
اشوثم ستوجی اشم وهو (یک) پرشتوعه
هشتوعه لی اسپا هنجتوعه بسپا هورشتوعه
بسپا مانتوعه بسپا و حذوعه بسپا
ورشتوعه بسپا عیبه گیر یادیتی وسپا

اشوینا دیینا ونگهیا مازدیسنو عش دین
به راست ودرست که خدای بربندکان
فرستاده این است که زرتشت
آورده آئین آئین بهی وکیش هرمزدی
که بزرتشت داده تیا اهو ویریو یک
خوانده کودک دست راست وچپ خویش در آستین
راست وچپ سدره کند وچون بشیوتننام
رسنه آن سدره پوشان سدره راگردن وی اندازد
او ستای تیا اهو دیریو تمام بخوانند
آن موبد اندر پس کودک روسوی خاور کرده بگرد
ددو آستین جامه خود بدست وی دهد وخود میان
کشتی بدست گیرد وهم آواز برخوانند بنام
یزدان اهورمزد خدای اورزونی گرز
خوزه اوزا یاد دادار اهورمزد رایومند

هم بهره بود — پاک یزدان بهان را به نیکی یاد وزو راه
بر باد تراج

روش سدره پوشی آنست که نخست موبد یوزداتره گر
بروش آیین مر کودک را اینرنگ آیین بجوز اندودی را
سی شور بنماید و تن او را پاک کند و ازار پوشاند و کلاه
بر سر نهد و با پارچه سفیدی اندام او را پوشاند و از سی
شورگاه بجای پوشیدن سدره که درست کرده باشند
آرد و اندر برابر انجمن روبسوی خاور بر کرسی نشاند و موبد
یا خود دستور در برابر او روی بباختر بر سندلی نشیند
داوستای پتت را هم آواز برخوانند و پس از انجام
پتت هر دو بایستند و آن موبد سدره را چنین کرده
بدو دست در آستین از اگرفته با کودک هم آواز بخواند

بنام ایزد بخشاینده بخشایشگر مهربان
دادگر زرتشتیا چشتیا مزده دانیا

هم بهره: شریک و سهامی

[illegible]

ازار: زیر جامه

خاور: مشرق

چون فرزند بهدین بهفت سال و سه ماهگی رسد باید
سدره و کشتی را به پیمان داشتن اوستای باج
سروش و کشتی و غیره بپوشد هر آینه تا آن هنگام نیاموخته
باشد ناچار تا بچهارده سال و سه ماهگی رسد بایدش
پوشید چه فرمان چنان است که چون کودک برسید
رسد و اندر تن سدره و کشتی ندارد اگر بسا کرفه
کند و فرمانهای آئین بجای آرد پسندیده و پذیرفته
دین نباشد و آن کرفه بروان وی نرسد

کرفه
ثواب
پذیرفتن
قبول کردن

دستور دستوران روشن روان دستور ایران شاه پور
ایزدیار پور رستم یار پور آذرباد مارسفند اندر نامه
شایست و ناشایست دین بهی چنان فرماید هر بهدین
که بر آئین بهی بیگمان بود و سدره و کشتی بتن اندارد
درین جهان سرافراز و دران سرا رستگار باشد در
کرفه و مزد جهانیان از زشت و جشنو رکیومرث تا سه هوشنان

بنام روزی ده جاندار و آمرزند نیکوکار

نخستین دریچه

اندر سود و روش پوشش سدره

بفرمان دین بهی نخست سدره پوشنده را نوزاد گویند ازین آن خواهند که تا آن هنگام نادان و چون نابودگان بوده کنون که اندر دین بهی آمده و به سدره و کشتی و دانش رسیده چنان باشد که از نو زندگی یافته اگرچه این سخن را درین هنگام موبدان چون فرزند خود را بپایۀ موبدی آرند بدو گویند بن براستی و درستی نوزاد آن باشد که بفرمان آئین سدره پوشد و کشتی بندد

یا شیدان شید پاک

این خجسته نامه
راز یزدانی از گفته
بهشتی روان مرحوم
میرزا بهرام رستم
خسرو نصرآبادی
که

یکی از شاگردان بهشتی دبیرستان مازدیسنان

راست نماید و بندویوا ز جان و دل همه بگشاید این کمین بنده
خاکسار مانکجی جیوجی لیمجی هاتریا که یکی از شاگردان دهشتی مهرستان
مازدیسنان و برادرزاده خجسته بنیاد مانکجی لیمجی هوشنگ هاتریا
هستم و چونکه این خاکسار با گوینده این نامه سرنامه راز یزدانی
در دارالخلافه طهران همراز بوده ام پس از آمدن این بنده از ایران
مینونشان در بندر بمبئی برای آگاهانیدن رازهای سدره و کشتی
بهکیشان خویش از ایران و هند خیالی برداشته این بهین
نامهٔ نامبردار را از کوشش بسیار
در پیرایش چاپ برآورد تا گوینده
این نامه را آمرزش و سزا نیز
کرفه همکاران نیک
برسد
تمت

بجای دارم پس از آموختن و توختن اندک راه آیین
بفرمان و آموزگاری آن مهین فرزانه دانش گزین
و بهین بارهٔ داد و دین از رویِ نامهای آیین که از باستان
بیادگار مانده آن خرد سنج هوشیار با رنج بسیار از هر
جای فراهم کرده بنگاشتن این اندرزنامه سر براو فراشتم
و این ویژه را برای پسندیدگی و زیبائی اندر دیدهٔ خدا
وندان خرد بزبان پارسی که گزیده ترین با بهاست و نیاگان ما
خسروان باستان ایران با آن گفتار کردندی برنگاشتم و بنام
راز یزدانی نامیدم و این نامه را به پنج دریچه به پایان رسانیدم تا همگی
بهدینان از هم و چرکرها که اندران باشد بهره بردارند و خداوندان
این اندیشه و پرمان را به نیکی یاد کنند از خردسنجان ایدون آنکه اگر
سستی بگزارش و نادرستی بنگارشم یابند بر بنده خرده نگیرند
و از خوی پسندیدهٔ خویش بدرست کردنش کوشند درستی بود
ویژه کردگار بود بنده ستایان هر بامداد آفریدگار همه را

بزرگ یا مرد بدهشنی دبیرستان یازدبستان بر پای
کرد و ایزد و کرمان بسیاری از کودکان بهدین را بیاورد
و استادان بهر آموختن دانش بر آنها گماشت تا روشی
آیین آموزند و فرهنگ و دانش نوزند و برای آشکار
روشنهای آیین از زر و بخشش داد و دهش خجسته نامداران
فرزانه نهاد و بزرگ پارسیان ایرانی نژاد که اندر هند
نشیمن دارند بویژه بفرمان سرور خردپرور بزرگوار
آیین دوست مهربا بخی فراجی پاندی که چون شهنشاه
دادگر اردشیر بابکان همیشه برای تازگی و روائی
آیین اندر بخشش است بسیار فرزند بیکس را سدره
پوشانید و از اندرز و سود آن بهدینان آگهی بخشید
لاجرم برین این کهتر بی خرد گرفتار رنج و استم بهرام پور رستم
نصر آبادی که هم بهر فرا گرفتن دانش از یزد بدستیاری
خداوندگار بپای تخت آمده و اندر دهشنی دبیرستان

آگهی یافت چون دید که هیچ روی نامی از سدره در
اندیشه چند بن کسان نمیگذرد و از یاساو روشهای آیین
چیزی بیاد اندر ندارند و در گوناگون رنج و ستم روزگار
همی برند از راه خردمندی با بزرگان کشور و خردمندان
و پیشکاران شهنشاه و پیشوایان آیین تازی روش تازی
نهاد بسیاری از رنجهای پارسیان را بکاهید

با آب خرد آتش جور کشت   بنرمی درآورد از پا درشت

و از پریشانی زرتشتیان ایران بزرگان هندوستان را
آگهی داد و برای دستگیری و آموزگاری ایشان پول
فراوان بخواست و در هر شهر که جای دارند دخمه
و پرستشگاه و دبستانها ساخت بویژه اندر طهران
از پول مهین سرور فرخ اختر و بزرگ دانشور فرشته
فرشت نوشیروان جی پور مانکجی پیتیت و همراهی
و کمک دیگران از بزرگان هندوستان دبستانی

در ایشان از بهدینی نشان نماند تا در سال هزار و دویست
و بیست و سه یزدگردی برابر سال هزار و دویست
و هفتاد و یک هجری که ششمین سال از خسروی پادشاه
داد و نهاد خجسته بنیاد شهنشاه جوان بخت آراینده
تاج و تخت شهریار دمان و زمین خسرو دادگر گنجینه و نگین
افروزنده اورنگ کیان افرازنده پرچم کاویان
پدر بر پدر شاه ایران خدیو جهاندار شه ناصرالدین نیو
که روزگار خسرویش پاینده و توانائیش فزاینده باد بهدینان
ایران و فارسیان یزد و کرمان را بخت یار و روزگار
کمک کار شد که دانشمند خجسته بنیاد و خردمند فرخنده
نهاد راد پاک زاد فرزانه پاک نژاد مانکجی لیمجی هوشنگ
هاتریا کش درویش فانی مهر خوان است باندیشهٔ جهان
گردی بایران آمد و از سرگذشت و گونه روزگار پارسیان
ایران آگاه گردید و از نابودی راه و روش آیین از میانشان

مگر آنکه سزاوار و اندر خور باشد از نیروی از هنگام وخشور
زرتشت و پس از آن همه به آیینیان سدره و کشتی داشتند
و آیین با فرهی بسیار بود مگر در دست یافتن خسروان هخا
منشان که پس از همای پادشاهی ایران یافتند و هنگام خسروی
اسکندر و هر سو به پادشاهان سستی گرفت باز اردشیر
بابکان روئی و تازگی داد و بجای آورد و چنان بماند تا
زمان یزدگرد شهریار این بربست در به آیینیان استوار
بود و پس از آن هم آنانکه از ستم جددینان رخت بهندوستان
کشیدند تا کنون دارند و این ایرانیان پس از چیره شدن
تازیان از بسیاری رنجهای آسمانی و زمینی و خسروان دنا
و تاز راهزنان و گوست کینه وران و شورش گستران
بکمی گرائیدند و برای تنگی دستگاه فرمان و راه آیین را
فراموش کردند و از بسیاری دانش آیین و هنر ویژه
پس از زمان چنگیزخان چنان بی بهره گشتند که جز نام

منوچهر گشت و پس ازان هم هر کس از پیشدادیان و کیان
برادرنگ سروری و بارهٔ خسروی بار یافتند بدین
روش راه سپردی و تا هنگام شهریاری خسرو سروشی
هوش شت وخشور کیخسرو و شاهنشاه لهراسب ازانرا
جز باترنان نیاموختندی چون مهتر پیام آوران
خجسته وخشور وخشوران اشو مهر اسفنتمان زرتشت
انوشه روان که از پاک یزدان فیروزگر براو آفرین
باد افزون زمر برای رستگاری گیتیان پدیدار شد
تاریکی گمرهی از درونها بزدود و به یزدان پرستی جهانیان را
راهنمائی فرمود همگی را پوشیدن سدره و بستن کشتی
بیاموخت و فرمان کرد که ناچار همه باره سدره و کشتی
پوشیده دارند پس رازهای آنها را چنانکه اندر وهرام
یشت مانتره را نهان داشتن آمده این را نیز بجز دانایان
را نیاموخت و مرایشان را بدان داشت تا بکس نیاموزند

دشت سیستان را دل بود و اندر فرمان آورده بزرگ
شد و بر آبادی و فراخی آن نمازگاه که بفرمان شت
شاهنشاه فریدون برپای بود بفزود که تاکنون آنجای
همایون پایدار است که تازیان و پیروان موسی عیسی
آنرا پرستشگاه دانند و بنام بیت المقدس خوانند
و آنان که در آن کشور از دانش بهره ور بودند بهر
کنار بگستردند مردمان آن کشور نیز ماندکی کم و بیش بزبان
خویش همراز کردند چنانچه هنوز پیروان موسی در هنگام
نماز بجای سدره و کشتی شیشت پوشند و نعلین بندند
و فرمیشن روی زمین هنگام انجمن کردن آپرنت پوشند
و پارچه از ابریشم کش ساش نامند و بر گردن افکنند
و آنرا نشان فرمیشن دانند و از آن شناخته
آیند و راز خود هم نهان دارند و چون در ایران نوبت
خسروی از شت فریدون بگذشت و چرخ بگونه آرزوی

و چهره دلی بماند تا چون شهنشاه داد نهاد و خجسته آیین
شت فریدون پور آتبین خداوند کیانی و فرخسروی
گردید ریشه جور با آذر داد بسوخت و بفر یزدان باز
ایرانیان از آن دانش بیاموخت و در هر جا نماز گذاردن
جای و آتشکده‌ها بساخت و اندران اتربانان را نشیمن داد
که از ان یکی در روز هوخت که کنعان زمین خوانند بود
در آن کشور فرخنده شت داود آهنگر که مردی دانشور
بود پیش از فرود آمدن وخشور و خشوران شت زرتشت
پدیدار شد که اورا تازیان و پیروان موسی و عیسی پیمبر
شمارند و وی در دانش آواز و خنیاگری که موسیقی خوانند
استادی داشتی از آهنگ با ستایش یزدان را بزبان
دیگر اندر همراز کردی و تا رسائیدن آغاز نهاد و اندران
کشور آشکارا ساخت ازین روی در جهان درفشی شد
و بهر کنار نامش گذشت پس از ان پورش سلیمان بنشست

دیشر

سان نهان داشتند و هر گراخواهان و شایان آموزش

دانشمندی در آن انجمن راه دادندی ازین روی در

کشور ایران دانش و هنر افزون گردید و خداوندان

فرهنگ بسیار شدند ازین پس شت وخشور تهمورس

خداوند کشور گردید هم بدان سان راه سپرد چون

شت وخشور وخشوران جمشید جم بر فرباره خسروی بار

یافت آن انجمن را اثربان نامید و برای ایشان سدره

پوشیدن و کشتی بر میان داشتن فرمود و در هر در

از سدره و تارهای کشتی اندرزی آشکار نمود که بجز

اثربان در آموزش آنها کس را دستوری نبودی چون

نوبت به بیوراسپ ستمگر رسید آنگروه روز بروز بکمی گرائید

ازان روی در آموزش این دانش کس یارا و توانش نماند

هنگامی دراز این داستان برفت و این روش از

ایرانیان کمی گرفت و پایه و شمار در روی آن برخواست

ز فر خش ماه و خور روشن است | ز دانش دل او بود در جوشن است
برو باد هر دم هزاران هزار | درود خدا تا بروز شمار

پس از یاد کرد ستایش یزدان و درود پیمبران بر کهتر
و مهتر و بلند و پست بر فروشاد پی سپران کیش بمار یزدیستان
نهان مباد که آغاز پوشیدن سدره و بستن کشتی که از
هنگام شهنشاه پیشداد داد نهاد شت وخشور هوشنگ
پیشداد است که لاد بر فرمان یزدان بهمراه داشتی
و برای بهال کار جهان و آموزش راه شناخت یزدان
مر جهانیان را از مردمان هر کشور خردمندان دانشور
و موبدان هنر پرور و رهبر بدان پاکیزه گوهر گرد کرده و
یزدانی راز با ایشان باز آموخت و بر نهان داشتن
آن در ایشان بر بست و پیمانها نهاد تا دانش یزدانی
بدست بدگوهران نیفتد دهی تیغ اگر زنگی مست را
از آن به که دانش دهی نیست را از آن انجمن هم بدان

و آفریدگان خود خوار نخواهد بهی بخشنده که بخشش او
دامان و هنگامی بود بزرگ شهنشاهی که خرد در دریافت
فر گوهرش نارس و کوتاه و اندیشه در سپردن این راه
بی دست و پا مانده از دانستن آغاز و انجام و دیدن
او خاک اندر دهان و دیده افشانده سترگ جهان داور
داد نهاد یکه از بهر راه نمائی بندگان و دستگیری افتادگان
پسندیده وخشوران برای هر گروه در این گیتی جهان فرستاده
ازان گروه وخشور وخشوران همی پیمبران شت مهر سفنتمان
زرتشت انوشه روان از برتری و سروری داده با پرمان
و آیین پسندیده بنیاد نهاده و در داد و نکوئی بر جهانیان
گشاده که یزدانی آباد بر روان پاکش باد

پناه فرستادگان خدا	جهان را بهین یاور و رهنما
ز باد آب و خاک و ز آتش بری	برون از خشیجانیان پیکری
روان خرد مایه بود چرخ	خور از پرتو روی او دیم برخ

برخ
قسمت و حصه

دیباچه

بنام یزدان راستی پسند
خجسته سرنامه رازپردازی

سرنامه نام جهان دادگر | که نامش کند نامه را نامور

ستایش پروردگاری را سزاست و نیایش کردگاری را
روا که در کشور فرمانفرمائی و بارنامه خسرویش شهریاران
بنده و خسروان سرافگنده اند خجسته توانائی که از خاک
گوهر تابناک برآرد و از مشتی گل چهره و پیکر آدمی نگا
رنده دانائی که خواهش و آرزوی موری در زیر
سنگی بداند زهی کردگاری که از سنگ بفرمانش چشمه
آب برآید و گوهرهای رنگرنگ پدیدار شود خهی
پروردگاری که به بزه و گناه روزی بندگان نکاهد و

او زیرکان

یاشیدان شید
پاک

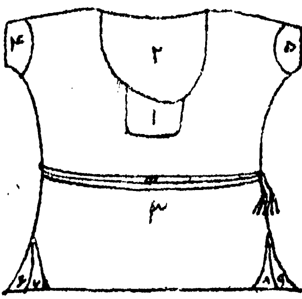
این
خجسته
سرنامهٔ رازیزدانی
از گفته بهشتی روان
مرحوم مغفور میرزا بهرام
رستم خسرو نصرآبادی
بقالب طبع درآمد
در سنه ۱۲۵۵ یزدجردی

که یکی از شاگردان
دهشتی دبستان
مازدیسنان
بود

یا اهور

خجسته

سرنامهٔ رازیزدانستنی

که در او اندرزهای سدره
و کشتی دختران است

محل فروش در دوبی تالاب در دکان بهرام ... یار جی